

קובץ תק"נ ה'תשפ"ו | שנה שלוש עשרה

חינם

קובץ גליונות

פרשת בראשית

ממרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור

שמחה של תורה: רבבות בשמחת בית השואבה ב"עטרת שלמה"

לעילוי נשמת הרב ר' מרדכי ב"ר ישראל יחיאל ז"ל

הדרכת הכנה מרתקת לזמן חורף -
להצלחה בלימוד העיון
פותחים את זמן חורף
בהיכלי הכוללים והישיבות
בהתחדשות ובעוצמה
בגיליון חדש ומרתק
'אומנות לימוד העיון'
גדוש בתובנות וכלים
להצלחה בלימוד העיון!

ניתן לשלם באשראי במכשירי קהילות ונדרים שבבתי הכנסת | להקדשות ע"ג הקובץ ניתן לפנות למס' 053-3145900 | k.gilyonot@gmail.com

מבצע קריאת פרקי תהילים

ניתן עדין לעדכן על ההשתתפות במבצע בחג הסוכות עד למוצ"ש פרשת בראשית

ניתן לעדכן במייל
k.gilyonot@gmail.com

או במכשירי האשראי

שבבתי הכנסת

או במס' 054-8449793

אי"ה גם השבוע פרשת בראשית

חוזרים וממשיכים במבצע,

קוראים 10 פרקי תהילים במהלך השבת

ומעדכנים החל ממוצ"ש ועד ליום ראשון בצהרים

ומשתתפים בהגרלות נושאות פרסים

בברכה מערכת "קובץ גליונות"

מבצע מיוחד לחידוש המנוי השנתי

לקבלת ה"קובץ גליונות" מדי שבוע,

ללא צורך בחיפוש אחר מטבע או מכשיר אשראי,

ללא צורך בתזכורת או חשש שכחה וגזל וכו'

מנוי

עבור הקובץ הגדול (A4)

ש
בלבד **550**

(ניתן לחלק עד 10 תשלומים)

עבור הקובץ הרגיל

ש
בלבד **220**

(ניתן לחלק עד 10 תשלומים)

בכך הנך זכאי לקחת קובץ אחד מדי שבוע מאחד המוקדים ברחבי הארץ

(אין לקחת קבצים מחנויות המפיצות אלא אך ורק מהמוקדים בבתי הכנסת)

תקופת המנוי

מפרשת בראשית תשפ"ו עד חג הסוכות תשפ"ז

בברכת חג כשר ושמח מערכת 'קובץ גליונות'

k.gilyonot@gmail.com | 053-3145900

להקדשות/לפניות

להקדשות ע"ג הקובץ / למעוניינים לפתוח מוקד

הפצה באיזור מגוריהם / לשאר ענייני הקובץ -

ניתן לפנות למו"ל:

טל': 053-3145900 פקס: 077-2092005

מייל: k.gilyonot@gmail.com

כתובת: **רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק**

לקבלת הקובץ במייל ניתן להצטרף

ע"י שליחת מייל לכתובת:

kovetz+subscribe@googlegroupscom

לתשלום/לתרומות

במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבהכ"נ:

יש לבחור בלחצן קופות נוספות.

חיפוש, ולכתוב קובץ גליונות.

בטלפון:

נדרים פלוס: 03-7630585 שלוחה 486

קהילות: 073-2757000 שלוחה 4311

בהעברה בנקאית:

מרכנתיל-17 | סניף: 745 | מס' חשבון: 71262

ע"ש קובץ גליונות

י"ל ע"י קרן תר"ג לזכויה הרבים
לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד
הרה"ח ר' אריה (לייבל)
בהרח"ח ר' יונה רובין ז"ל

בסייעתא דשמיא

תורה שיכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

פרשת בראשית ג' - שנה ג' | תשרי תשפ"ו

פנינים מאירים
לשולחן השבת

פר"ס התורה

פשוט

שנים נבראו - מה ההכרח?

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּם (בראשית א, טז)

שנים נבראו, ונתמסרה הלכה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד (רש"י)

מהיכן ההכרח שתחילה היו שני המאורות שנים, והרי יתכן שמה שנאמר 'המאורות הגדולים' הכוונה רק שהם היו גדולים ביחס לכוכבים, אבל אולי השמש היתה תמיד גדולה מהירח.

ביאר הגר"א מוילנא ז"ע, על פי דברי הגמרא (יומא סב): שדרשו את הכתוב בשערי יום הכיפורים (ויקרא טז, ה) יָקַח שְׁנֵי שְׂעִירִים עִזִּים, שהרי מיעוט רבים הוא שנים, ומדוע צריך הכתוב לומר 'שני'? אלא ללמד שיהיו שניהם שנים. כך גם כאן, כיון שנאמר 'המאורות הגדולים', הרי מיעוט רבים הוא שנים, ולמה נאמר 'שני', אלא להורות שתחילה היו שניהם שנים.

רמז

עד גיל ארבעים, ומגיל ארבעים

וַיַּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה פֶּלַע עֵץ נָחֶמֶד לְמִרְאֵה וְטוֹב לְמַאֲכָל וְגו', וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקִיף אֶת הָעֵץ (בראשית ב, ט-י)

חכמי הרמז מצאו בפסוק זה רמז נפלא לדברי הגמרא (שבת קנב). שעד גיל ארבעים, האכילה טובה לבריאות הגוף יותר מהשתייה, ומגיל ארבעים, השתייה טובה יותר מהאכילה. וראה זה פלא, שכאן בפסוק הארבעים מתחילת התורה נאמר 'טוב לְמַאֲכָל'. ובפסוק הארבעים ואחד נאמר 'וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקִיף'.

דרוש

השתדלות יתירה - כעבודה זרה

וְהָלַךְ עִדָּה אֶת יָבֵל הוּא הָיָה אָבִי יִשָּׁב אֶהָל וּמִקְנָה (בראשית ד, כ)

הוא היה הראשון לרועי בהמות במדברות, וישוב אהלים חודש כאן וחודש כאן בשביל מרעה צאנו, וכשכלה המרעה במקום הזה הולך ותוקע אהלו במקום אחר. ומדרש אגדה, בונה בתים לעבודה זרה (רש"י).

אמר הרה"ק בעל שפע חיים מצאנו ז"ע: שתי דרשות אלו, משלמות זו את זו. כי מי שיש לו אמונה ובטחון באמת בהש"ת, אינו מרבה בהשתדלות לפרנסתו, אלא בוטח בהקב"ה שבהשתדלות קטנה ישלח לו את כל פרנסתו. אבל יבל שהיה להוט אחרי ההשתדלות, כשהיה יושב חודש כאן וחודש כאן, הוא הוכיח על עצמו שהוא סומך על כוחו ועוצם דיו, ומכאן שהיה בונה בתים לעבודה זרה, כי חסרון באמונה, גם נחשב בבחינת עבודה זרה.

סוד

סוד רפואת הצמחים

וְהוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׂב מְזִרְיָע זָרַע לְמִינֵהוּ (בראשית א, יב)

אף על פי שלא נאמר למינהו בדשאין בצירייהו, שמעו שצנטו האילנות על כך, ומשאו קל וחומר בעצמן (רש"י).

נפלאות מתורתנו מגלה לנו הרה"ק רבי דוד מדינב ז"ע, על פי מה שאמר הרה"ק רבי דב בער ממעזריטש ז"ע, שי"ג מידות שהתורה נדרשת בהן, מכוונות כנגד י"ג מידות של רחמים. ומאחר שהמידה הראשונה ממידות התורה היא מידת 'קל-וחומר', נמצא שהיא כנגד מידת 'א-ל' - המידה הראשונה ממידות הרחמים.

מידת 'א-ל', היא המסוגלות להמשיך רפואה, כמו שביקש משה (במדבר יב, יג) 'א-ל' נא רפא. ונמצא שכאשר דורשים 'קל וחומר', מעוררים את מידת 'א-ל', המסוגלת לרפואה.

והנה ידוע שרוב התרופות שבעולם, נעשים ממניי דשאים. אשר על כן, בכונה תחילה לא אמר הקב"ה לדשאים במפורש 'למינהו', כדי שהם ידרשו זאת בעצמם במידת 'קל וחומר', כך שבכל הדשאים ישאר תמיד הכח של 'קל וחומר', המעורר את השם 'א-ל' המסוגל לרפואה, וכך יהיה לדשאים כח להביא רפואה לעולם!

פרשת הבריאה והדורות הראשונים

נושאי הפרשה:

ראשית הבריאה • ששת ימי המעשה ויום השבת • אדם וחווה בגן עדן • חטא עץ הדעת • הריגת קין את הבל • הריגת למך את קין • הדורות מאדם עד נח • חטאי דור המבול.

פרשת בראשית, מתפרסת על פני תקופה ארוכה בת 1556 שנים! היא כוללת בתוכה את סדר בריאת העולם בששת ימים, ובהמשך את קורות חייהם של אדם הראשון, ועשרת הדורות הראשונים, עד לדור המבול.

א. הבריאה

לפני חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש שנים, ברא הקב"ה את הבריאה. בתחילת הבריאה, היה העולם ריק וחשוך, ורק כסא הכבוד ריחף על המים. לאחר מכן, במשך ששה ימים ברא ה' את כל הבריאה, ומיד ברגע הראשון של יום השביעי שבת ה' מכל מלאכתו, ובירך וקידש את יום השבת.

ב. האדם

הדבר האחרון שנברא בעולם, היה האדם. ביום השישי יצר ה' את האדם מעפר הגילוש במים, ונפח בו רוח חיים. ה' הניח את האדם בגן העדן, אשר מועדן יוצאים ארבעה נהרות, וציוה עליו שלא

לאכול מעץ הדעת. אדם הראשון אף קרא שמות לכל בהמות והחיות והעופות, ואחר כך ברא ה' את חווה כדי שתהיה לו לעזר. עד בריאת האדם, טרם יצאו הצמחים מהקרקע, כיון שלא היה אדם בעולם שיתפלל על הגשמים. עד שהאדם התפלל וירדו גשמים, ואז צמחו האילנות.

ג. החטא

ערמומי מכל החיות היה הנחש, והוא הצליח לפתות את חווה לאכול מעץ הדעת והיא אף האכילה לאדם. בעקבות כך הם הבינו שעליהם ללבוש בגדים, ועשו לעצמם חגורות מעלי תאנה, והקב"ה עשה להם בגד הדבוק על כל הגוף כמו ציפורן, ויש אומרים בגד צמר רך ומחמם.

בעקבות חטא זה, הם נענשו במספר עונשים. הנחש: בקציצת רגליו, באכילת עפר, ובהימצאות עימות תמידי עם האדם והאשה. חווה: בצער גידול בנים. האדם: את לחמו יאכל בזעת אפו, האדמה תגדל לו קוצים, וכשימות ישוב אל האדמה.

בנוסף, אדם וחווה גורשו מגן העדן, כדי שלא יאכלו מעץ-החיים, ובפתח גן עדן העמיד ה' את להט החרב המתהפכת.

ד. הריגה

שני בנים היו להם לאדם וחווה: הבכור - קין, ואחיו - הבל. לאחר שה' קיבל רק את קרבנו של הבל, קינא בו קין והרגו. על כך הענישו ה' להיות נע ונד בארץ, ובכל מקום שהיה הולך היתה הארץ מזדעזעת תחתיו, ואנשים הצביעו עליו ואמרו 'התרחקו ממנו, הוא הרג את אחיו'. כשהוא חזר בתשובה עשה לו ה' אות במצחו שלא יפגעו בו חיות השדה.

למך, דור שיש לקין, היה עיזור, ובטעות ירה חץ על קין והרג אותו, וכן הרג למך בטעות את תובל-קין בנו. בעקבות כך כעסו נשותיו של למך עליו ועזבו אותו, והוא פייס אותן שהוא עשה זאת בשוגג.

ה. הדורות

התורה מפרטת בקצרה את עשרת הדורות מאדם עד נח, ואת שנותיהם הארוכות.

ו. החוטאים

דורו של נח, הכעיס את ה' בהתנהגות בלתי מוסרית, ולכן ה' רצה למחות את האדם מהעולם, אך נתן להם ארכה 120 שנה, ורק נח מצא חן בעיני ה'.

התורה וההפטר

הקשר לפרשה: היות ובפרשתנו אנו לומדים על בריאת העולם, מפטירים בספר ישעיהו בו נאמר שה' נוטה שמים ורוקע הארץ. בנוסף, בפרשתנו נלמד שה' רצה למחות את כל היקום בדור המבול, ובהפטר מבואר שכאשר יחטאו יחריב ה' הרים וגבעות, נהרות ואגמים. מה מפטירים: למנהג התימנים: ישעיהו פרק מ"ב מפסוק א' עד אחרי פסוק ט"ז. למנהג הספרדים: עד אחרי פסוק כ"א. למנהג האשכנזים: ממשכים עד סוף פרק מ"ב, וכן בפרק מ"ג עד אחרי פסוק י'.

"בשביל רש"י הקדוש נברא העולם"

חיים של תורה

הרה"ק המגיד רבי מרדכי מטשערנאביל ז"ע אמר, שבשביל רש"י הקדוש היתה בריאת העולם, ו'בראשית' נוטריקון: ב'שביל ר'בי ש'למה י'צחקי. (מקו אברהם פרשת בא)

אות קין | וישם ה' לקין אות בלבלתי הכות אתו כל מצאו
(בראשית ד, טו)

בפסוק זה אנו לומדים שהקב"ה חקק על מצחו של קין את כשמידה. מה היא אותה אות? א. רש"י כותב שהכוונה לאחת מאותיות משמו של הקדוש של הקב"ה, ובתקוני זוהר (קיה, ב) מובא שהכוונה לאות ו'. ב. מהרש"ל כתב שהכוונה לאות ה'. ג. יש מפרשים שכונת רש"י לאות משמו של קין, דהיינו האות י' (מהרש"ל, שפתי חכמים). ד. במדרש רבה (כב, יב) אמר רב, שהקב"ה מסר לקין כלב לשמור עליו. ה. שיטה אחרת במדרש, שהקב"ה הצמיח לקין קרן על מצחו. ו. במדרש אחר (במדב"ר ו, ה) מובא שעלתה צרעת לקין על מצחו. ז. יש מפרשים (אבן עזרא; רד"ק) שהכוונה שהקב"ה נתן בלבו של קין גבורה שלא יפחד. ח. יש מפרשים (אבן עזרא; חזקוני) שהקב"ה מסר לקין איזה סימן ואות שאימץ על הבטחתו.

עיניים לראות

הבנת מילה
אחת בתורה

שיח | וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ
(בראשית ב, ה)

עם תחילת החורף נערכו בעירייה במבצע לכריתת ענפי העצים הגבוהים העלולים ליפול ברוחות, ובמקביל נערכו לגיוס השיחים הנמוכים בגינות הציבוריות.

משום מה, מקובל בימינו לקרוא בשם 'שיח' רק לעצים נמוכים. אולם בפרשת השבוע אנו לומדים את הפסוק (בראשית ב, ה) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ, ומבואר בתרגום ובפרש"י, שהכוונה לכלל סוגי האילנות (וכ"כ ברש"י איוב א, לד). גם בפסוק בפרשת וירא (בראשית כא, טו) ותשלך את הילד תחת אחד השיחים, מובא בתרגום ובאבן-עזרא שפירושו: האילנות. הרד"ק (השרשים, ערך שיח) מביא כמה פסוקים בתנ"ך שמוזכרת בהם המילה 'שיח', והוא כותב שלפעמים הכוונה לאילנות, ולפעמים לעשבים, אך בכל מקרה אין הכוונה דווקא לעץ נמוך.

אזניים לשמוע

כללי רש"י הק'
ברקדוק חלשין

בשגם או בשגם | ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם
בשגם הוא בשר (בראשית ו, ג)

רק לאחרונה, קראנו ב'מפסיר-יונה', ביום כיפור את הפסוק (יונה א, יב) כי יודע אני כי בשלי הסער הגדול הזה עליכם. מי שזכה לומר את הפסוקים בכוונה והבנה, הבין שפירוש המילה בשלי היינו: בגללי ובעבורי (ואין פירושו שהסערה היא במקום שלי).

מעניין לגלות השוואה למילה כזו גם בפרשת בראשית.

על הפסוק (בראשית ו, ג) ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר, מסביר רש"י: שהקב"ה אמר, כעת אני דן ברוחי האם להשחית את הברואים או לרחם עליהם, אבל לא לאורך ימים יתקיים ספק זה. וזאת בגלל שיש באדם גם עוד דבר רע, דהיינו: שראוי היה שהוא לא יחטא אלא ייכנע מפני, שהרי הוא רק בשר.

הוא אומר, פירוש המילה 'בשגם' היינו: בגלל שגם. וביתר הרחבה (על פי הספר דקדוקי רש"י): בכל מקום שהאותיות ב"ת ושי"ן משמשות יחד בתחילת מילה, הרי הן משמשות במקום המילה 'עבור', או 'בגלל' 'בשביל' (כמו בפסוק בשלי הסער הגדול), כך גם כאן שנאמר בשגם הוא בשר, הכוונה: בשביל שגם [רעה זו יש בו] שהוא בשר.

אך רש"י מציין, שלפעמים במקום הניקוד סגול תחת האות ש' [בשלי] יש ניקוד פת"ח, כמו שנאמר כאן בשגם, כי לפעמים הניקוד תחת האות ש' בתחילת מילה יכולה להתחלף מניקוד של סגול לניקוד פת"ח, כמו בפסוק (שופטים ה, ז) עד שקמתי דבורה, או לניקוד קמ"ץ כמו בפסוק (שופטים ו, יז) שאֵתה מדבר עמי.

לפתח חטאת רבץ ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו (בראשית ד, ג) | ואליך תשוקתו - של חטאת, הוא יצר הרע, תמיד שוקק ומתאווה להכשילה. ואתה תמשל בו - אם תרצה תתגבר עליו (רש"י)

תוכחת השר הסורי

מדי יום לאחר תפילת מנחה, היה הגה"ק רבי אברהם ענתבי זי"ע, מחכמי חאלב שבסוריה, מוסר שיעור במשך שעתיים עד תפילת ערבית. רוב בני הקהילה השתתפו בשיעור זה, מלבד עשיר אחד, בשם שאול, שהיה עוזב את בית המדרש ונוסע לביתו.

באחד הימים כשביירר רבי אברהם אצל הגביר מדוע אינו נשאר בשיעור, ענה הגביר: אני פשוט לא יכול להקשיב לשיעור של שעתיים. השיב לו הרב: אתה יכול, אלא שאתה לא רוצה! אך הגביר ענה עזות: לא, אני מאד רוצה, אבל איני יכול.

יצא הגביר מבית המדרש ועלה על מרכבתו. הוא לא נסע מרחק רב והנה הוא גילה את עגלתו של שר ערבי, ששקעה בבוץ בלי יכולת להיחלץ. זעק השר לעבר הגביר: 'שאלו! בוא לעזור לי!'. אך הגביר התחמק והשיב: 'איני יכול!'

כששמע השר את תשובתו, ניגש אליו וסטר על פניו סטירה גזונה, והכריחו לרדת לחלץ את העגלה מהבוץ. בלית ברירה עשה הגביר כפקודתו, ולאחר מאמצים הצליחו לחלץ את העגלה.

נענה השר ואמר לו: אתה רואה שאול, אין כזה דבר 'אני לא יכול', אלא 'אני לא רוצה'--

והיו הדברים כמו מענה משמים לגביר על התשובה שהשיב זה עתה אודות ההשתתפות בשיעור: אתה יכול, אבל אתה לא רוצה!--

רצון בשערי הישיבה

נער יהודי שנולד להורים רחוקים מתורה ומצוות, חשקה נפשו בתורה וביקש מהוריו ללמוד בישיבה קדושה. כשראו הוריו את רצונו העז נתנו את הסכמתם, הנער נסע יחד עם אמו להירשם בישיבת 'אור ישראל'

עוד מטרה צדדית...

ויאמר אלקים יהי מאור ביקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאות ולמועדים ולימים ושנים, והיו למאורות ביקיע השמים להאיר על הארץ (בראשית א, יד). והיו למאורות - עוד זאת ישמשו שיארו לעולם (רש"י)

היה רבינו ה'חפץ חיים' זי"ע מצביע על דברי רש"י הללו ואומר: צאו וראו כמה גדול המרחק בין דעת אנשי העולם לבין דעת התורה. אילו היו שואלים אף את החכם הגדול בעבור איזו מטרה נבראה השמש,

ודאי שהוא היה משיב לתועלת הברואים, להאיר, לחמם, ולסייע בצמיחת פירות, כי אמנם ישנם דברים נוספים שהשמש מועילה בהם, כמו לתת סימנים מתי ולמי יהיה רע בעולם, וכן הירח לקבוע את המועדים והזמנים, אך דברים אלו הם טפלים לעיקר.

ואילו התורה מגלה לנו את ההיפך הגמור. עיקר כוונת הבורא בבריאת השמש והירח היתה במטרה לתת בהם סימנים לישראל ולאומות העולם, כמו שפירש רש"י 'והיו לאותות - כשהמאורות לוקין סימן רע הוא לעולם, וכן לקבוע על ידם את העיתים והזמנים,

אי אפשר לעבור על פסוק זה עם פירוש רש"י, בלי לשאוב מלא החופן חיזוק ועידוד, לקול הקריאה העולה מדברי רש"י אלו 'אם תרצה - תתגבר עליו!'. בורא עולם נותן התורה, שברא את האדם וברא גם את היצר, ויודע את יחסי הכוחות, הוא יודע מה כוחו של היצר ומה כוחו של האדם, מבטיח ואומר: אם רק תרצה - תצליח!

בפתח תקוה אצל מרן הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל.

ראש הישיבה שבחן את הנער, התנצל באוזני אמו ואמר שחסרות לו הרבה ידיעות בסיסיות, ואין הוא מתאים לרמה של הישיבה. הוא יעץ לה לקחת את הנער ולרשום אותו במקום אחר, שם הרמה נמוכה יותר.

ברגע ששמע הנער את הדברים, הוא פרץ בבכי מטלטל. ואמר: וכי ראש הישיבה אינו מבין? עצם העובדה שהאמא שלי תסכים שאני ארשם בישיבה, היא ממש נס, ועכשיו ראש הישיבה אומר לקחת אותי לישיבה אחרת, מי אמר שעוד פעם יקרה נס כזה?

כשמוע הרב ניימן את בכי הנער אמר לאמו: 'הבן שלך התקבל לישיבה!'

שאלה האמא בפליאה: הרי רק לפני רגעים ספורים אמרת שהוא לא מתאים לרמה של הישיבה, ומה השתנה כעת? והרב ניימן השיב: מה שאמרת לי כש היה נכון עד שבנך התפרץ בבכי, אבל כשראיתי את הרצון העז הבעור בקרבו, ברור לי שבכח הרצון הוא יצליח ויעשה חיל. ואכן כך היה, אותו נער גדל לתלמיד חכם מופלג.

אתה יהודי - אתה יכול

סיפר החסיד רבי לייבל קוטנר זצ"ל, שבהיותו במחנות אצל הנאצים ימ"ש, התקלקלה פעם המכונה אשר לפניו. ראה זאת הנאצי הממונה עליו ופקד עליו לתקנה. אמר לו ר' לייבל, שאינו יכול, כי לתקן זאת צריך מומחה לתיקון מכונות. צעק עליו הרשע ימ"ש בגרמנית: 'פיסטו יודע - קאנסטו' [אם יהודי הנך, יכול אתה גם יכול!]. בלית ברירה התיישב והתבונן במכונה, וב"ה הצליח לתקנה. לימים סיפר זאת ר' לייבל והוסיף, שממעשה זה היה לו חיזוק גדול לכל ימי חייו, כאשר תמיד ליוותה אותו הקריאה 'פיסטו יודע - קאנסטו', אם יהודי הנך, יכול אתה גם יכול! אם רק תרצה!

לדעת חכמה ומוסר להבין

פניני מוסר, חכמה, וחיזוק, מתוך פסוקי הפרשה

כפירוש 'ולמועדים' - על שם העתיד, שעתידיים ישראל להצטרות על המועדות והם נמנים למוולד הלבנה. אלא שבדרך אגב נוספה עליהם עוד מטרה להאיר לארץ ולדרים, וכלשונו של רש"י: 'עוד זאת ישמשו, שיאירו לעולם...'

יצר הרע בבית הסוהר

וכל יצר מחשבת לבו רק על כל היום (בראשית ו, ה)

כאשר ישב הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע במאסר, נענה ואמר: מעולם תמהתי מדוע היצר הרע נקרא 'מלך'

זקן כסיל' (קהלת ג, יג), אמנם מובן מדוע הוא נקרא 'מלך' כי הוא שולט על בני אדם; גם השם 'זקן' נחא, כיון שלפתח חטאת רובץ (בראשית ד, ז) מתחילת היוולדו, והיצר טוב בא רק לאחר י"ג שנים. אבל מדוע נקרא הוא 'כסיל', הרי היצר הוא חכם מחוכם להרע.

אכן, בעת שישבתי בבית הסוהר, וגם שם בא היצר הרע אלי, אמרת לי: אמנם אני אנוס לשבת תחת דלתים סגורות ושלטונות אין מניחים לי לצאת, אבל אתה היצר הרע, מי הכריח להיכנס מרצון אל תוך בית הסוהר? אכן אין לך כסילות גדולה מזו...

אל תיקח ללב...

לבבלתי הכות אתו כל מצאו
(בראשית ד, טו)

כלומר: לא יהיה האדם מוכה ושבור ברוחו מכל מאורע המוצא אותו...

(הרה"ק רבי מרדכי מלכוויטש זי"ע)

היכן נמצא הגן-עדן?

בכרור הארץ הגשמי, או בעולמות עליונים רוחניים?

ראו את להט החרב!

דברים פלאיים כותב הרמב"ן בספרו תורת האדם (שער הגמול), שם מרחיב בדברים לפרש את מושג הגן עדן, וכותב: "דבר זה עיקרו בתורה ופירושו בדברי סופרים, שגן עדן מצוי הוא בעולם הזה במקום ממקומות הארץ... וכל מה שבא בכתוב ממשוטי סדר בראשית הכל אמת, אין מקרא מזה יוצא מידי פשוטו, ואנשי המדות עצמן יאמרו שגן עדן תחת קו ההשויה, שלא יוסיף היום ולא יחסר, ובספרי הרפואות ליונים הקדמונים, וכן בספר אסף היהודי, יספרו כי אסקלפיוס חכם מקדוני וארבעים איש מן החרטומים מלומדי הספרים, הלכו הלך בארץ ועברו מעבר להודו קדמת עדן למצוא קצת עצי הרפואות ועץ החיים... ובבואם אל המקום ההוא ויברק עליהם להט החרב המתהפכת ויתלהטו כלם בשביבי הברק ולא נמלט מהם איש... וכל אלה דברי אמת הם ידועים ומפורסמים, גם היום כי רבים מבאי הארץ הללו ארצה בני קדם יראו מרחוק להט המתהפכת..."

"אסקלפיוס חכם מקדוני, וארבעים איש מהחרטומים, הגיעו אחרי הודו לקדמת עדן, למצוא קצת עצי הרפואות ועץ החיים, ובבואם אל המקום ההוא ויברק עליהם להט החרב המתהפכת"

משל ודוגמא

בהמשך מסביר הרמב"ן, שכל העניינים הללו הם כפולים, דהיינו שהגן עדן והכרובים ולהט החרב וארבע הנהרות בעולם הזה, הם משל ודוגמא כנגד מה שיש בעולמות העליונים סודות נעלמים, וכאשר הקב"ה הניח את אדם בגן עדן בעולם הזה, הבין אדם משהם את הסודות הרמוזים במשלים אלו (וכ"כ הרמב"ן בפרשתנו, בראשית ג, כב, וכ"כ הרשב"א בחידושי אגדות עמ"ס ברכות לד:).

התלבשות והתגשמות

בסגנון אחר, מסביר האלשיך הק' (בראשית ב), שכל אותם עניינים הנמצאים בעולמות רוחניים, כשהם יורדים לעולם השפל הם מתלבשים בלבוש גשמי, כך שאורות הגן עדן העליון הרוחני, כשירדו בעולם הזה הם התלבשו בדמות אילנות ונהרות, עיי"ש באריכות.

חומר זך מאד

דברים נפלאים כותב הגה"ק בעל בן איש חי זי"ע בספרו שו"ת רב פעלים (ח"ב או"ח סי' א) בשם האר"י הקדוש, שגן עדן התחתון, אינו ממש מקום גשמי, וקרעו הגן אינה כחומר קרקע שלנו, אלא היא חומר זך מאד, והיא מובדלת מקרקע שלנו, כי 'נוגעת ואינה נוגעת בקרקע שלנו'.

אינו תופס מקום

ואילו בספרו בן יהוידע (חגיגה יב, א ד"ה שם אידי: ב"ב פד, א) כותב בעל בן-איש-חי, דבר פלא, שאמנם גן עדן התחתון הוא כאן בארץ, אבל הוא בנס הוא עומד ואינו תופס מקום מהעולם הזה.

חלק מרכזי מפרשת בראשית, עוסק בגן אשר ה' נטע בצד מזרח של העדן, שם הניח את אדם הראשון, ושם הצמיח ה' אילנות, ונהר יוצא מהעדן להשקות את הגן, והנהר מתפצל לארבעה נהרות.

היכן היה אדם הראשון?

כשלומדים את הפסוקים כפשוטם, אנו מבינים שאותו 'גן עדן' נמצא כאן בכדור הארץ, בעולם הגשמי שלנו. שהרי הפסוק אומר שמגן עדן נמשכים הנהרות הידועים פרת וחידקל וכו'. אך מצד שני, ידוע מפי ספרים וסופרים שהגן עדן הוא דבר רוחני נעלם, הנמצא בעולמות עליונים, ובו ניתן השכר לנשמה.

כיצד, אפוא, משתלבים שני דברים אלו יחד? וכיצד עלינו לפרש הפסוקים בפרשתנו? האם אדם הראשון היה בגן עדן רוחני או בגן עדן גשמי?

מאחר וידיעת הדברים נחוצה מאד להבנה נכונה של פסוקי הפרשה, נזכיר ראשי פרקים שנאמרו בענין זה, ותן לחכם ויחכם עוד.

גן עדן בעולם הזה

אנו מוצאים כמה מקורות בחז"ל בהם מפורש בפשטות שיש גן עדן תחתון בעולם הזה, כגון דברי הגמרא (עירובין

יט.) המציינת את המיקום המדויק של פתח הגן עדן בארץ. או גמרא אחרת (תמיד לב.) המספרת על אלכסנדר מוקדון שהגיע אל אחד מפתחי גן עדן. עוד אמרו (תענית י.) שגשמי העולם הם תמצית ממימי גן עדן. ועוד אמרו (ב"ב פד.) שהשמש מאדים מצבע הוורדים בגן עדן, עוד מסופר בגמרא (ב"מ קיד:) על רבה בר אבא שלקח עלים מגן עדן, ויש דעה במדרש (ב"ר לג, ו) שעלה הוית שהביאה היונה לנח מקורו בגן עדן.

מקום דשן

דברים מפורשים כתב הרמב"ם בפירושו המשניות (סנהדרין י, א) לאחר שמאריך לבאר שהעולם הבא יהיה כולו עונג רוחני, כותב הרמב"ם שיש גם גן עדן בעולם הזה, וז"ל: "אבל גן עדן הוא מקום דשן בכדור הארץ, מרובים בו המימות והאילנות, יגלהו ה' לבני אדם בעתיד, ויורה להם את דרכו ויתענו בו, ואולי ימצאו בו צמחים נפלאים מאד שתועלתם גדולה והנאתם מרובה".

שני גן-עדן

הדעה הרווחת המובאת בהרבה ספרי קדמונים, היא שיש שני גן עדן, האחד בארץ, ואחד למעלה בעולמות הרוחניים, כדברי הזהר הק' (מדרש הנעלם, וירא דף קו, ב): 'כשם שברא קודש בריך הוא גן עדן בארץ כך ברא גיהנם בארץ, וכשם שברא גן עד למעלה כך ברא גיהנם למעלה, גן עדן בארץ'.

האדמה התקללה פעמיים?

נעתה ארור אֶתָּה מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר פָּצְתָה אֶת פִּיהָ לִקְחֹת אֶת דְּמִי אֲחִיךָ מִיָּדְךָ (בראשית ד, יא). ארור אתה מן האדמה - יומר ממנו שנתקללה היא כבר בשונה, וגם כזו חסידה לחטא. ארור אתה מן האדמה - יומר ממנו שנתקללה היא כבר בשונה, וגם כזו חסידה לחטא. ארור אתה מן האדמה - יומר ממנו שנתקללה היא כבר בשונה, וגם כזו חסידה לחטא.

השאלות הסמויות:

כאשר לומדים פסוק זה, עולות כמה שאלות וקושיות:

א. מה פירוש המילים 'ארור אֶתָּה מִן הָאֲדָמָה', האם הכוונה לקללה שהיא באה מהאדמה, או לקללה שהיא יותר ממנה שהתקללה האדמה.

ב. האם הקללה היא לקין, או קללה לאדמה? כי בפסוק הבא נאמר 'לא תסוף תת נחמה לך', דהיינו שכאשר קין יעבוד את האדמה, האדמה לא תצמיח עבורו פירות ותבואה כהרגלה. ויש להבין האם מדובר רק בקללה לקין (כפי שסובר הרמב"ן), או שזו קללה גם לאדמה עצמה, כי האדמה חפצה להצמיח לכולם דבר טוב.

ג. אף אם האדמה אכן ראויה לקללה, בגלל שפתחה את פיה לקבל את דם הבל, מה שייך לקלל אותה שוב, והרי היא כבר התקללה לעיל (ג, יד) 'ארורה האדמה', בגלל ששינתה מצויי הבורא להוציא עץ פרי (א, יא).

קללה לאדמה

מסביר הגור-אריה, שלפיכך כותב רש"י:

התבוננת ודעמקה
בתרגום אינקלוס

פתגמי אורייתא

אונקלוס: ונצב ה' אֱלֹקִים גִּתָּא בְּעֵדן מְלִקְדָּמִין וְאֲשֶׁר תִּמְן יָת אָדָם יִ' בְּרָא.

תורה: וישע ה' אֱלֹקִים גִּן בְּעֵדן מְלִקְדָּמִין וְאֲשֶׁר יִצָּר (בראשית ב, ח).

(פסוק יג) חֲדָקָל הוּא הֵהָלֵךְ קִדְמָת אֲשׁוּר - למדינתא דַּאֲשׁוּר, אלא אונקלוס תרגם כאן: מְלִקְדָּמִין, והכוונה שעוד מקודם לבריאת האדם כבר נטע ה' את הגן בעדן, ובתרגום יונתן מובא כעין זה 'מקדם - קדם בריאת העולם'. ומהר"ל דיסקין ביאר, שכונת התרגום, שבשונה משאר האילנות שצמחו רק לאחר תפילת אדם הראשון (רש"י ב, ה), הרי שעצי הגן נטע ה' עוד קודם לתפילת האדם.

בפסוק זה נחלקו רש"י והתרגום בפירוש המילה 'מְלִקְדָּמִין'. רש"י פירש: 'מקדם - במזרחו של עדן נטע את הגן'. דהיינו שהמילה 'מקדם' פירושה: צד מזרח [כמו שכתב רש"י בפרשת במדבר (ג, ב) שצד מזרח נקרא קדם].

אולם אונקלוס לא סבר כן, כי אם היה מפרש בלשון מזרח היה מתרגם כאן 'למדינתא' [כמו שתרגם להלן על הכתוב

נישאים הלכתיים
העולים מתוך הפרשה

תורה והלכה

האם צריך לומר קידוש מתוך הסידור?

יום הַשְּׁשִׁי, וְיָבִלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צִבְיָא (בראשית א, ב, א). בפסוקים אלו הכתובים בפרשת השבוע, מתחיל כל יהודי את הקידוש על הכוס מדי ליל שבת. ולהלן נבקש לברר, האם מותר לומר פסוקים אלו בקידוש בעל פה, או שיש לאומרם דווקא מתוך הכתב.

מנהג הט"ז

זאת ועוד, יש המקפידים לקדש תמיד מתוך הסידור, גם כשאין מוציאים אחרים ידי חובתם, וכן נהג רבינו הט"ז זי"ע (הובא בספר טעמי המנהגים), וטעמו מפני קדושת האותיות, וגם כי אם יתארח אצלו עם-הארץ לא יתבייש להל לקדש מתוך הסידור.

קידוש בעל פה

אך יש המקילים לקדש בעל פה, ואפילו כשמוציאים אחרים ידי חובתם, וסומכים על דעת המקילים (עולת תמיד סק"ב; שלחן הטהור סעיף א', ועוד) שאם הפסוקים שגורים בפי כל, מותר לאומרם בעל פה גם כשמוציא אחרים ידי חובתם.

לדעת המשנה ברורה כשמוציא אחרים ידי חובתם יש לקדש מתוך הסידור, ויש נוהגים תמיד לקדש מתוך הסידור. אך יש נוהגים לקדש בעל פה גם כשמוציא אחרים ידי חובתם. כדעת הפוסקים המקילים בזה.

הלכה
למעשה:

לפני כל לימוד אחר
להתחבר אל היסודות אני בוחר!

וְיִהְיֶה עָרֶב, וְיִהְיֶה בֹקֶר, וְהָנָה טוֹב מְאֹד: וְיִהְיֶה אֹרֶךְ!

מבצע
'תורה אור'
לומדים ונבחנים
ברציפות
מבראשית
ועד חנוכה
וזוכים בשי אישי
ללא הגרלה!

אור חדש מתחיל בחיך מבראשית!

זה הזמן להאיר לעצמך את החיים ולהתחבר לתורה הקדושה
בלימוד יומי מתוק וקבוע של חומש ורש"י

מצטרפים

לרבבות אלפי לומדי
חומש ורש"י מדי יום

נרשמים

במערכת 'קול התורה'
או בנדרים וקהילות

כך
מתחברים
אל
האור:

זוכים

בידיעת התורה שבכתב,
וגם במתן שכר בצדה

עורכים

את הסיכומים היומיים
והמבחנים השבועיים

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אותה יכול:
תתחנך, תאיר
לעצמך את החיים!

מנהל שיעורי תורה | קול התורה | סיכומים ומבחנים | שעשועי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | מיוזלטר יומי

"בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה וַיִּשְׁוֹרְאֵל שִׁמְקֵרְאוֹ רֵאשִׁית"

צרור אמרות קודש ועובדות חוד מרבותינו מאורי וצדיקי הדורות זי"ע
על ההתחדשות ב'שבת בראשית' בלימוד פרשת השבוע עם חומש ורש"י

בחייהם], היינו שהוא זמן שמחה כמו היום שהאב מכניס את בנו בפעם הראשונה לתלמוד תורה, וכשם שאין לך שמחה גדולה יותר כאשר הילד מתחיל לעסוק בתורה, כך שמחה יתירה איכא בשבת בראשית שמתחילים שוב את התורה.

שנים מקרא – חובה ולא מידת חסידות

בשיעור שמסר מרן הראשון לציון הגאון הגדול רבי עובדיה יוסף זצ"ל, במוצאי שבת חול המועד סוכות תשנ"ח (ספר 'משעורוי מרן הראשון לציון') עורר את שומעי לקחו ואמר:

"דין זה שיש לקרוא שנים מקרא בכל שבוע הוא חובה גמורה שיש לקרות את הפרשה שקורין הציבור באותו שבוע. יש החושבים שזה דבר חסידות בלבד, ואין זה נכון, כי זה מובא בגמ' (ברכות ח, ב) ונפסק בשו"ע (סימן רפ"ה) להלכה, חייב אדם להשלים פרשיותיו שמו"ת עם הציבור, ומי שלא קיים דין זה ולא קרא עד היום, ישוב בתשובה גם על עבירה זו, ויקרא מעתה את הפרשיות כסדרן מדי שבוע, ולפני שתכנס שבת בראשית יקרא כבר ביום שישי את פרשת בראשית, ואם אינו יכול, ישלים בשבת, וכן יקרא כל פרשה ופרשה שבת בשבתו שנים מקרא פעמיים יקרא את פסוקי המקרא ופעם אחת תרגום. ודין זה הוא חובה כאמור על כל אדם מישראל ואם לא עשה זאת הרי החסיר ממצוות הקודש.

ובשיחה אחרת הוסיף מרן הרב עובדיה והבהיר את דעתו על הדרך בה צריך לקיים את מצוות שנים מקרא:

לצערנו יש רפיון בענין 'תורה שבכתב'. איני מדבר על חומש, כל אחד שומע ב"ה קריאת התורה בצבור, וכל אחד חוזר על הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ואינו חושד את האברכים שלא יקיימו את דברי ההלכה שנאמרה בגמרא ברכות דף ח (סע"א): "אמר רב הונא בר יהודה אמר רבי אמי, לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ואפילו עטרות ודיבון, שכל המשלים פרשיותיו עם הצבור מאריכין לו ימיו ושנותיו. ובדאי

יב) שהקבלה שאיש ישראל מקבל בדבר מצוה, נעשה מזה התעוררות בכל העולמות, ואור מקיף נמשך עליו, והוא מסייעו שיוכל לקיים הקבלה בפועל".

הדרך להמשיך עלינו

ההשפיעות של חודש תשרי

ביום שמחת תורה שנת תרצ"ז, פתח הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זי"ע ואמר:

"מחר הוא שבת בראשית, וצריכים לזכור להשלים הסדרה חומש עם רש"י. בכלל, שבת בראשית היא השבת הראשונה, וזה הדבר הראשון כדי להמשיך עלינו את כל המשכות השפע של החודש השביעי, אשר זה הרמז באות ב' רבתי של בראשית – בשביל ישראל ובשביל התורה. ובכלל, הלימוד בכל יום פרשה עם חומש ורש"י (דהיינו ביום ראשון עד שני, ביום שני עד שלישי וכו') ואמידת תהלים בכל יום וכו', זאת צריך לשמור, וזה נוגע לכל אחד, לו ולבניו ולנכדיו".

משבת בראשית האריך בהעברת הסדרה

על הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע מסופר (קובץ סיפורים עם ביאורים והוראות בעבודת ה') שבשבת בראשית היה נוהג להאריך בעת שהעביר הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, ואמר שהטעם לזה: "זו מ'שטעלט זיך אוועק, אזוי גייט עס" [באותה מידה שמעמידים את היסוד, כך הולך כל ההמשך].

שמחת שבת בראשית כדמיון הנמש לבית רבי

עוד מובא (באר החיים, ירח האיתנים עמוד שמא) בשם הרה"ק בעל הצמח צדק מליובאוויטש זי"ע שהיה קורא שבת זו של שבת בראשית בשם 'שבת קינדער פירען' [השבת בו מוליכים את הילדים לתלמוד תורה לראשונה

מתנה של מרן הרב שך ב'שבת בראשית'

פעם ב'שבת בראשית' הגיעו אל מרן ראש הישיבה רבינו הגרא"מ שך זצ"ל נכדיו וניניו לביקור, ואחד הנינים בכה, ואמר: סבא... סבא... שאלו הסב הגדול: מדוע אתה בוכה? והילד ענה: לא נתנו לי לרקוד בשמחת תורה עם ספר התורה. נענה הרב שך ואמר לו: אני אתן לך משהו גדול מאוד שתרקוד איתו, הנה לך 'ספר בראשית' ובו כתוב שהקב"ה ברא את כל העולם כולו, דע לך שזה היסוד של כל התורה, וכעת קח תרקוד ותנשק את הספר כמו את ספר התורה! (מתוך הספר משכני אחרין)

לקבל על עצמנו בשבת בראשית, קבלה

טובה ביותר שלא תביט

והלא כה דבריו כאש, של כ"ק האדמו"ר מפניסק קרלין זי"ע בספרו ארחות אהרן:

"כעת שכל ישראל מתחילים מבראשית, וכבר התחילו היום בפרשת בראשית, שומה על כל איש ישראל לקבל על עצמו כיתד בל תימוט ללמוד מדי שבוע פרשת השבוע חומש עם פירש"י, חק ולא יעבור. וסדר לימודו, שיקבע ללמוד בכל יום פרשה אחת מאותה סדרה בעיון ובעומק ולא באמירה גרידא והעברה בעלמא, ולהתייגע בדיבורים המוקשים המצויים בכל פרשה ופרשה ואין צריך לומר בפרשיות הקשות בכללן, ללומדם ביסודיות ולהבין היטב מהו הפירוש הראשון ברש"י ומה הוא הפירוש השני ומה נפקא מינה יש ביניהם. וכאשר ילמד כל יום פרשה אחת יוכל לירד לעומקן של דברים ולהשיג הבנתן, מה שאין כן באם ישאיינה לערש"ק, לא יהיה סיפק בידו להבינה על בוריה".

"ואל יקשה בענין דבר זה, כי הוא קל מאד לעשותו אחר ההרגל. ואף שהפרשה הראשונה מורכבת מעט, יתגבר בלימודה, ויקבל על עצמו בקבלה גמורה על כל השנה, בקבלה אמיתית וכנה, קבלה גמורה כיתד שלא תימוט. כי אז יקבל סיוע מלמעלה כמו שהובא בנה"ח (שער א' פרק

וַיְהִי אוֹר, קֶדְרוֹר יוסף ארבל

ובזמני בונים
ובסיום עסקה
פה, וְשֵׁם
ואתה מחכה ממילא
מי חכם
וישמר אלה
ואתם רגעים
קטנטנים
אט אט מצטרפים
לחשבון מזמנים
ויהי אור!
בפתע, תחש
ותקרא דרור
במוחש!
אור תורה
שבכתב
שמאירה, ששורה
מהלך חיים מנתב
ויהי אור
להם ולדורות, חקה
ויהי דור
להעברת אור אבוקה
ולכשישוב הנער
מבית תלמודו
כלו טהר
ברוך אשר בידו
דפי הפרשה
עמוסים
חמש ורש"י
מתנוססים
וכל מגמתו
סובב סביב
ואלי תשוקתו
מפציר, מרהיב
למד עמי
טאטע
לי, בשבילי, לשמי
תחנה מבטא
והרבי בחידור
ספר
ולמד, ובאר
ושפר
ואהיה שם, בשבילי
וגם בשבילי
מה טוב חלקי וחבלי
ומה טוב חבלי!

ויהי ערב
של שגרה
ויהי בקר
נוסף, בסדרה
יוצא אדם לפעלו
למלאכתו
כל אחד בשלו
עושה לביתו
ששת ימי
העשיה
קול דמי
היגיעה
מבראשית
מתחיל המרוץ
היומית, השבועית, החדשית
עמל חרוץ
ואור עלול
להתעמעם
לארץ המסלול
הסואן, הוועם
אצים, מתרוצצים
עד קצה גבול היכלת
אבל עם תרוצים
לא הולכים למכלת...
והחלטה נחושה
אחת!
ברגע של קדשה
של נחת
יכולה לחולל
נצורות!
מהפך כולל
לדורות
להאיר את הימים
בקיצ ובחרף, בחם ובקר
יחדיו יהיו תמים
ויהי - אור!
כי רגעים ודקות
אם נחשב
אפשר ללקט
לרב
בין סדרים
וכשהחברות מתמהמה
ערבים ובקרים
צמאה נפשי, כמה
ועל האוטובוס
או בהפסקה

שלא נחשדו גם כן שלא ללמוד את פירוש רש"י על החומש, כמו שפסק מרן בסימן רפ"ה (ס"ב) "וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י" - שהרי מי יכול לומר על עצמו איני ירא שמים?!

והנסיין מורה, שמי שאינו יודע את רש"י על החומש, אינו מוצא ידיו ורגליו בבית המדרש! לפעמים מזמינים אותי לבחון תלמידים בכתות ה' ו' על מסכתות בבא קמא ובבא מציעא, ואני שואל תלמיד מי הם ארבעת השומרים? והוא עונה שומר שער, שומר חנם, שואל ושוכר. אני שואל: "היכן הם כתובים בתורה?" התלמיד אינו יודע מהו היסוד, המלמד לא אמר להם. האם זו לא בושה?! יושבים ולומדים ומפלפלים פרק שלם על ארבעה שומרים, בלי לדעת את מקור ושורש הדברים. ראוי שהמלמד יפתח להם את החומש ויראה להם את הפסוקים בפנים: 'כי יתן איש אל דעהו כסף או כלים לשמור וגו'.' לכל דבר יש יסוד. חז"ל לא אמרו שום דבר מודעת ח"ו, אלא הכל מיוסד על התורה.

אם אין יסוד - אין בנין! אם כן - בטרם יתחילו את המשנה, יאמרו להם: "תלמידים יקרים, הבה נפתח את החומש ונראה את המקור והיסוד לדינים אלה". ולאחר מכן ילמדו את המשנה ויבינו אותה כהוגן. שאם לא כן לימודם 'עורבא פרח', כבונה בנין ללא יסודות, ובנפול היסוד נופל הבנין.

בשבת בראשית מקבלים עול תורה מחדש

לקראת 'שבת בראשית' שנת תשל"ו, השמיע כ"ק האדמו"ר הרה"ק בעל שפע חיים מצאנז זי"ע דברי התעוררות וחיוזק לפני עדת צאן מרעיתו אודת ההתחזקות בלימוד חומש ורש"י מדי שבוע:

נוהגים לקרוא לשבת זו הבעל"ט "שבת בראשית", ודווקא בשבת זו מתחילים את התורה מחדש ולא בחג השבועות זמן מתן תורתנו, והענין בזה נראה, שבשבת זו יהודי ברוב ענוותנותו מתבונן שגם אחרי כל העבודות של הימים הנוראים לא הגיע לשלמות הנפש כראוי, ומתבונן ומבין שאין עצה אחרת אלא לקבל עליו עול תורה מחדש, והוא מתחיל שוב מבראשית כמו תינוק הנכנס ללמוד בבית רבו לראשונה, ומקבל על עצמו שמכאן ולהבא יהיה בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, ורק בכח התורה יוכל לשבר את כח הטומאה והסטרא אחרא ולהתחיל דף חדש בחייו בעבודת ה' באמת ובתמים.

עוד זאת מתעורר אדם בלבו בעת התחלת התורה מבראשית, לדעת שרק על ידי קבלת עול תורה בטוהרה אפשר להיות יהודי כשר ולהאמין באמונה פשוטה כי 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ'.

וכאן מקום אתי לעורר גם על חובת קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, כמו שאמרו חז"ל (ברכות ח, א) לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, ומעיקר הדין (ש"ע או"ח סי' רפה, ד) יש להשלים פרשיותיו קודם שיאכל סעודת שבת, ורק בדיעבד אם לא השלים קודם אכילה יכול להשלים אחר כך. עוד זאת יש לדעת מה שכתב הטור (או"ח סי' רפה) שאם למד הפרשה עם פירוש רש"י נחשב כמו תרגום, כיון שאין כוונת התרגום אלא שיבין הענין, ועל כך הביא שם הבית יוסף דעת כמה ראשונים (סמ"ג עשין יט, קג ע"ג; מרדכי מסכת ברכות סימן יט; הגהות מיימוני הלכות תפילה פרק יג אות ש) שלימוד פירוש רש"י עדיף יותר מהתרגום, כיון שפירוש רש"י מפרש יותר מהתרגום, והכריע שם הבית יוסף שירא שמים יצא את כולם ויקרא גם התרגום וגם פירוש רש"י, וכן פסק שם בשלחן ערוך (סעיף ב).

מבוא לחומש הבעל"ט - חומש בראשית

חומש בראשית, החומש הראשון והארוך ביותר מחמשת החומשים, יש בו 12 פרשיות, והוא עוסק בתקופת ארוכה למדי, בת 2309 שנים, מבריאת העולם, ועד אחרי מיתת יוסף וכל השבטים במצרים. בכל חומש בראשית ישנם רק שלש מצוות בלבד.

האברבנאל (בהקדמה לחומש שמות) מכנה את חומש בראשית בכינוי "ספר היחידים" שכן לדבריו, חומש בראשית "נתייחד לספר המעשים שקרו לאנשים יחידים, המה הגיבורים אשר מעולם אנשי השם, כאדם ונח, ושם ועבר, אברהם יצחק ויעקב ובניו, ושאר יחידים סגולה". זאת בשונה מחומש שמות שהוא "ספר האומה" כלשונו, והוא נועד "לבאר ולהגיד עניני האומה הישראלית".

באופן כללי אפשר לחלק את חומש בראשית לשלושה חלקים:

החלק הראשון: עוסק בבריאת העולם, אדם וחוה ותולדותיהם, נח ותולדותיו והמבול.

החלק השני: עוסק בחייהם של שלשת האבות, אברהם יצחק ויעקב ותולדותיהם.

החלק השלישי: עוסק בשבטים ובמכירת יוסף, בידידת ישראל למצרים והתיישבותם שם.

סיום התורה והתחלתה מבראשית ע"י רבבות אלפי לומדי ונבחני 'תורה שבכתב' מוקדשים לעילוי נשמת הרה"ח רבי יהושע פנחס בהרה"ח רבי צבי הכהן זצ"ל שווארטץ נלב"ע שמיני עצרת תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.

"זכות וחובה קדושה לכל אחד ואחד"

לקט קצר של הדרכות קודש והוראות אשר נשמעו מפיהם

מרנן ורבנן עיני העדה מנהיגי עדת ישורון שליט"א

בדבר החשיבות והנחיצות ללמוד ולהיבחן דבר יום ביומו

ומדי שבוע בשבוע

על פרשת השבוע

חומש עם פירוש רש"י

[רשימה ראשונית,

ועוד חזון למועד

להרחיב הידיעה]

יסוד של תלמיד חכם מִדָּן הגאון הגדול רבי דב לנדו שליט"א:

"כשלוּמדים יודעים את הפרשה חומש עם פירוש ורש"י, התועלת גדולה עד מאד! זה דבר גדול וחשוב מאד מאד! לימוד פרשת השבוע חומש עם רש"י זה אחד מהיסודות להיות תלמיד חכם ולזכות לכל המעלות, זה היסוד של הכל! מה שמפעל 'תורה שבכתב' עושה הוא דבר גדול וחשוב עד מאד!"

"כשלוּמדים חומש בלי רש"י, בוודאי שאין מבינים מאומה, ואפילו לא פירוש המילות, אבל גם כשלוּמדים רש"י אין הכוונה ללמוד מקופיא, אלא ללמוד בהבנה עמוקה. יש בפירוש רש"י עניינים עמוקים מאד. פירוש רש"י הוא פירוש קשה ולא לחינם התחברו עליו הרבה פירושים, כמו המזרחי, הלבוש, גור אריה, ועוד רבים. ללמוד ולהבין היטב את פירוש רש"י אין זה דבר של מה בכך, ודבר טוב וחשוב אתם עושים במבחנים המעודדים את הלומדים ללמוד היטב ולא מקופיא."

מבחן לבחורים מדי שבוע

מִדָּן פוסק הדור הגאון הגדול
רבי משה שטרנבוך שליט"א:

"הרי כבר נפסק בשלחן ערוך (או"ח רפה) שירא שמים יקרא בכל שבוע את הפרשה עם רש"י. בימי נעורי בישיבה היה מורי ורבי הגה"צ רבי משה שניידר זצ"ל דורש מכלל בחורי הישיבה ללמוד ולהיבחן מדי שבוע על חומש ורש"י (מלבד בחינות נוספות על משנה ברורה והלכות לשון הרע ועוד)."

"כ"ק האדמו"ר מגור בעל בית ישראל זי"ע ביקש פעם ממני שבכל שבוע אקפיד ללמוד פירוש רש"י על התורה, והפטיר הרבי ואמר לי בדרך צחות: זה טובה אישית בשבילי..."

"דבר גדול עד מאד לחזק לימוד זה וביתר על ידי בחינות וסיכומים שזה הדרך לזכור הלימוד ולידע על בודיים את דברי התורה הקדושה."

קניינים בכל חלקי התורה

מִדָּן הגאון הגדול

רבי משה הלל הירש שליט"א:

"כשהייתי בחור גם עשו חיוזק ועידוד רב ללמוד את פרשת השבוע עם פירוש רש"י, אשר התועלת גדולה עד מאד. כשבחור או אברך לומדים ויודעים היטב את כל חומש ויקרא עם פירוש רש"י, יש להם קניינים גדולים ונחוצים בדיני קדשים, טהרות, נגעים, ועוד. קניין גדול מאד בתורה!"

"חומש ורש"י הם היסוד לכל התורה כולה ובוודאי שצריך להתחיל מהיסוד ולהיות בקיא ושלם בתורה שבכתב כסוד ומבוא ללימוד התורה שבע"פ. בעבר היה זה פשוט וברור לכל, אבל דברי תורה צריכים חיוזק, ובוודאי שכל אחד חייב להשלים פרשיותיו עם פירוש רש"י כמובא בהלכה."

חובה וזכות עצומה ללמוד חומש ורש"י, ולערוך מבחן

מִדָּן הגאון הגדול

חכם רבי יהודה כהן שליט"א:

"רש"י היה ראש לכל המפרשים. משום כך רואים שהרמב"ם מרבה לדון בדבריו, מביא את רש"י ומפלפל בדבריו. וכן שאר הראשונים והאחרונים עיניו בפירוש רש"י על החומש ופלפלו בדבריו. הרי כל גדולי התורה בכל הדורות כולם למדו את רש"י. לכן ודאי זו חובה וזכות גדולה ועצומה, שכשאדם לומד את הפרשה, חוץ מאשר קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום', יקרא גם את רש"י על הפרשה, כדי שיעיף להבנה. כשקורא את הפסוקים עם רש"י סופת נשמתו הבנה, מבין עכשיו ומתחדש לו כוונת התורה בקיום המצוות והזהירות מאיסורים."

"הרי כבר כתב מִדָּן בשלחן ערוך (סימן רפה ס"ב): 'ורא שמים יקרא גם תרגום וגם רש"י', ודאי גם בחורי ישיבות ואברכי הכוללים שתורתם אומנותם בכלל זה, וגם הם צריכים למצוא זמן על מנת ללמוד את רש"י בכל שבוע. זה לא שייך רק לצעירי הצאן, אלא לכל אחד."

"פשיטא וברור הדבר שיש תועלת גדולה בקיום מבחן, כדי להתעמק בלימוד וכדי להתמיד בו. בחינה עצמית בהחלט יכולה לסייע לאדם לבדוק את עצמו ואת ידיעותיו, ולדרוש מעצמו לעמול היטב על הבנת הדברים כראוי. ודאי טוב ששואלים שאלות כדי לראות אם הם מבינים את הדברים. גם אצלנו בישיבה היינו עושים בישיבה בכל שבוע מבחן, וגם במשך הלימוד שואלים אותם קצת שאלות, כדי לזרז אותם שילמדו טוב וישימו לבם להסביר ולהבין היטב את הדברים."

קבלה טובה בתחילת השנה לבחורים ואברכים

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א:

"בעומדנו בפתחה של שנה, בשבת קודש 'שבת בראשית', הזמן גרמא לעורר את הבחורים תלמידי הישיבה, וגם את אברכים היושבים באהלה של תורה, בענין העברת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, שהוא דין מפורש בשו"ע (אורח חיים רפה, א). ואף שחיובה מוטל בכל שבת בשנה, אולם דרכם של בני אדם שלא הקפידו על כך הוא להמתין לשעת הכושר ולהתחיל אז, ואכן כעת עם חלוף הימים הקדושים והתחלת סדר בראשית מתחילתו, ראוי והגון לכל אחד לפתוח לכל הפחות בקבלה טובה קטנה זו, שתהא זו פתח טוב לכל שאר הקבלות הטובות והתעוררות התשובה שהיו בימים הנוראים".

וכמובן אין די רק במקרא ותרגום, אלא יש להוסיף בזה וללמוד הפרשה עם פירוש רש"י, שגם זה מפורש בשו"ע (שם, ב), וכ"ק אדמו"ר ז"ע היה מעורר על כך רבות, והיה אומר שלימוד מקרא ללא פירוש אינו נחשב לימוד, שכן הוא ללא הבנה לאמיתיה של תורה. ומלבד זאת, מקובל מצדדים (עי' אמרי פנחס, עניני לימוד, אות י; קונטרס זכור למרים לבעל החפץ חיים, פרק כא) שפירוש הקדוש של רש"י מסוגל ליראת שמים, שנכתבה כידוע בקדושה ובטהרה, וכל אות ואות שבו תורה שלימה היא. ולכן נא וראה מה שכתב החיד"א בשם הגדולים (מערכת ר, בערך רש"י, וז"ל: שמעתי מפה קדוש רב מופלג שקיבל מרבו, דרש"י התענה תר"ג תעניות קודם שכתב פירוש התורה".

"ופעמים שעולה מחשבת הבל בלב אברכים ובחורים, שלא ניתן לימוד פרשת השבוע כי אם לצעירי הצאן, וצריכים למודעי דאדרבה לימוד חומש ורש"י מסייע ללימוד הגמרא וההלכה, שכן בלי זה אין בקיאים בפרטים שונים והלכות חשובים הנצרכים להבנת הרבה סוגיות. וכדי לחזק זאת היטב היה כדאי באם לקבוע בזה כל אחד לעצמו תבונה וללמוד היטב ובמתניות כראוי".

"וטעות הוא מה שנפוצ בקרב אברכים ובחורים לתרץ עצמם שאינם לומדים חומש ורש"י מחמת שחייבים להספיק שיעורים אחרים ומוטל עליהם עול של בחינות, ואין הזמן מוכשר להוסיף עוד לימוד, שכן אדרבה, לא זו בלבד שלימוד פרשת השבוע עם רש"י אינו מפריע לשיעורים הקבועים, אלא הוא אף סגולה וערובה שיחא קיום ותוקף לשיעורים האחרים".

"וכפי שנפסק בשו"ע (שם, ד), יש להשלימה בטרם שאוכלים סעודת יום שבת קודש, ומצד עיקר הדין רק בדיעבד ניתן להשלימה עד שעת המנחה, עיי"ש. ולכן מי שרואה שאין עתו בידו ואין לו פנאי להשלים הפרשה עם רש"י טרם הסעודה, יראה להשלים עכ"פ שנים מקרא ואחד תרגום, ואילו רש"י ישלים עד שעת המנחה, או לכל היותר במוצאי שבת".

"זכרנו ימים מקדם אצל כ"ק אדמו"ר ז"ע, שעורר בראשית השנה לסיים בשמחת תורה הבעל"ט את כל הש"ס כולו, ואמנם הוראה זו היתה לפי השגותיו הקדושים, אך אנו לפי השגותינו הפשוטות צריכים אנו עכ"פ להתחזק בהעברת הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום עם רש"י, בכל שבוע, וכך נזכה לסיים התורה עד שמחת תורה הבעל"ט, זאת כמובן מלבד שאר הלימודים הקבועים בגמרא רש"י ותוס' ובהלכה".

מובטח שלא יצא לתרבות רעה וסגולה לשמחה וסיפוק הנפש

כ"ק מרן הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א:

"יש לי בקבלה מאבי זצ"ל, כי כשיהודי לומד עם בנו חמשה חומשי תורה עם פירוש רש"י הק' לפני היכנסו לעול התורה והמצוות, אזי מובטח לו שלא יצא חלילה לתרבות רעה, ומעיד אני בעצמי שכן נהג אאמו"ד גם איתי ולמד עימי את פרשת השבוע עם רש"י מדי שבוע".

"בחורים בימי חורפם בלמדם בישיבה חותרים תמיד להגיע לשמחה, אולם באמת העצה היעוצה הפשוטה להרחקת הדאגה והרגשת השמחה בעודו בישיבה, היא לדעת היטב את השיעור של אותו יום. וכמו כן לעבור היטב בהבנה על החומש ורש"י של אותו יום. פעם אחת קבלתי אגרת מבן ישיבה המבקש עצה לשמחה - השבתי לו שידבק בעצמו אם הוא יודע היטב את השיעור של הגמרא וחומש רש"י של אותו יום של כתיבת המכתב... ואפשר שהיא הסיבה לעצבותו... לאחר התבוננות הודה לי שאכן כן הוא הדבר. והענין בזה שע"פ רוב העצבות נגרמות לאדם כשהוא אינו על מקומו. ולכן בן ישיבה הנמצא בין כתלי הישיבה ואינו ממלא כראוי וכיאות את התחייבויות הישיבה, נמצא שלא על מקומו. ואם אדם משתדל להתנהג כפי הראוי לאותה תקופה בה הוא חי והוא נמצא, הרי הוא על מקומו ממש... והוא הדין לגבי לימוד קביעות חומש רש"י של אותה סדרה בכל יום היא סגולה בדוקה להכניס את האדם למקומו הראוי, והה בודאי יביא לו שמחה ושיעור רצון".

בפרט בעקבתא דמשיחא יש להקפיד על לימוד חומש ורש"י

מרן הגה"צ המקובל רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א:

"לאחר שבשמחת תורה' ששו ועלו ורקדו לכבוד גמרא של תורה ועתה מתחילים את ספר התורה מחדש ובפרטות מתחילים ספר בראשית שהוא ספר האמונה ובו ארחותיהם של האבות והאמהות הק' מן הראוי שבשבת בראשית ילכו מחיל אל חיל להתחיל את התורה ביתר שאת וביתר עז להתחזק ללמוד את הפרשה עם פירוש של רש"י הק'".

"ידוע מצדדים שעיקר הנסיון בעקבתא דמשיחא יהיה בענין האמונה, ומכיון שרואים מדברי החפץ חיים שללמוד חומש עם רש"י ולדקדק בזה היטב הוא חיזוק לאמונה, א"כ הרי זה נחוץ לימוד זה מאוד בעקבתא דמשיחא, ובאמת בפרשה זו יש הרבה יסודות עצומים בפ"י רש"י שבכוחם לחזק מאוד את האדם לעבודת הבורא וחיזוק האמונה הטהורה, וכגון בראשית ברא אלקים, כל בריאה העולם בשביל התורה וכן בשביל ישראל, או ואתה תמשול בו - אם תרצה תתגבר עליו".

ללמוד חומש רש"י בעיון ולסכם היטב

מרן הגאון הגדול חכם רבי משה צדקה שליט"א:

"הורגלנו לייגע עצמנו שעות וימים תמימים על קטעי גמרא ודיבורי התוספות, ואף על תיבות ספורות בהם, ומדוע יגרע חלקו של פסוק או תיבה בתורה מלהבינו על בוריו. כל אות ותיבה בו כדבעי". "הלוא רש"י שעל התורה - הוא הרי אותו רש"י שעל הש"ס, ומה נשתנה זה שעמלים הרבה להבינו ולדקדק בו, יותר מאשר דיבור בפירושו לתורה?"

"אני אומר להם בישיבה לבחורים המיוחדים המובחרים, שיכתבו סיכום של הפרשה, אני מבקש מהם לסכם את הפרשה, שאם לא כן, הוא עלול להיות עם הארץ מ"דאורייתא... אמנם 'מדרבנן' - הוא לא עם הארץ, את הגמרא הוא יודע, אבל אם לא ישקיע בלימוד הפרשה הרי ש'מדאורייתא' (- תורה שבכתב) הוא ח"ו עם הארץ. לכן, אני תמיד בישיבה מדבר על זה עם הבחורים הראויים לכן, שיכתבו סיכום של הפרשה. כל פרשה - לסכם אותה. כדי שהאדם לא יהיה עם הארץ מדאורייתא..."

"גמרא זה ודאי עיקר העמל, אבל כמה שהאדם ילמד גמרא, זהו מים שאין להם סוף, קשה לזכור את כל הפרטים, אבל ע"י לימוד רש"י על הפרשה, הלימוד ישאר תפוס בידו. בפרט בזמנים שקשה על האדם ללמוד גמרא, לא תמיד אפשר להתרכז, אז ודאי טוב לעסוק בלימוד הרש"י".

צריך לדעת שהחזון של בית כנסת - שקורא בתורה, הוא בעצם אומר 'שיעור', קריאת התורה זה 'שיעור' שתיקנו לנו חז"ל, אם אדם לא מבין את 'השיעור' מה זה שווה?! הקורא בתורה הוא לא שליח ציבור של תפלה, לא חזן, הקורא בתורה הוא 'מוסר שיעור', והשומעים צריכים להכין את השיעור, לכן כתוב חייב אדם להשלים פרשיותיו 'שנים מקרא ואחד תרגום', כי זה שיעור, החזן בעצם אומר שיעור, והשומעים צריכים להכין את עצמם בלימוד רש"י להבין היטב את הפסוקים".

מבחן לבחורים מדי שבוע

מרן הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א:

"מאד חשוב לבחורים לימוד חומש עם פירוש רש"י ועירערו על כך מבטחים כדי לדעת היטב! רש"י הקדוש לא עשה סתם פירוש חלילה, אלא היה לו רוח הקדוש וכל חיבורו נכתב ברוח הקדוש. כל מה שכתב בחיבורו הוא ממה שחבר ובידו מתוך מדרשים נבחרים. ובודאי המבטחים זה דבר חשוב, זה עוד לזכור ועוד לדעת יותר טוב, חשוב מאוד שייבחנו על זה, חשוב מאוד!".

כך גדל החתם סופר להיות ראש גדולי הדור

מִרְיָן הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבִּי יִצְחָק יוֹסֵף שְׁלִיט"א:

"הטור (סימן רפה) פסק כדברי הרא"ש, שאם למד את הפרשה עם פירוש רש"י חשוב כמו תרגום, שאין כוונת התרגום אלא שיבין הענין. ע"ש. וז"ל מרן בשלחן ערוך (שם סעיף ב'): אם למד הפרשה בפירוש רש"י, חשוב כמו תרגום. וירא שמים יקרא תרגום וגם פירוש רש"י. ובספר ים של שלמה (פרק ב' דקידושין סימן יד) כתב, שפירוש רש"י בא לתוספת על התרגום, אבל אינו במקום תרגום. וגם רבינו האר"י ז"ל הזהיר מאד על קריאת התרגום על פי הקבלה. וכן כתב מרן החיד"א בברכי יוסף. ולכן אף מי שאינו מבין כל כך שפת התרגום, עליו לקרוא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום."

"ומבואר בפוסקים, דמעלת פירוש רש"י היא הבנת הסדרא והוא העיקר, ומעלת התרגום יש אומרים מפני שניתן בסיני. וכתב בביאור הלכה (שם) שיש לתרגום עדיפות על פירוש רש"י, שהוא מבאר את הענין ביתר הרחבה, ובספר ויקרא יש ענינים שאי אפשר להבין רק עם תוספת פירוש רש"י. ועל כן הוא מורה לנהוג כמו שכתב הבית יוסף, לקרוא גם את התרגום, וגם פירוש רש"י."

"ובספר חוט המשולש מביא בשם מהר"ש איגר שאמר על גיסו הגדול הגאון החתם סופר שמאמרים איש ביניהם למדנים מופלגים משתתפים בשיעור חומש עם רש"י ומפיגים תועלת מרובה מזה ע"כ, ובמחנה סופר מגלה שאכן בתחלה זלזלו בזה אבל לימוד זה בעצמותיו ולבסוף דין גרמא שנהיה ראש גדולי הדור (קן סופר מכתב קמא יב). ובשו"ת בנין ציון החדשות (סימן נד) כותב: ולכן איעצך הוי מרגיל עצמך להיות בקי מאד במשניות וברש"י על התורה, שהוא לתועלת גדול לכמה ענינים, וכן פירש"י על התורה הוא לתועלת גדול להיות בקי בספרא וספרי ובמדרשים מלבד התועלת הפשוט להבין פירוש הפסוקים על נכון."

יש לעשות מבחן לדעת אם יודע מה למד

מִרְיָן הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבִּי יִצְחָק יוֹסֵף שְׁלִיט"א:

"ידוע שיש קבלה שמי שנוהר להתמיד בפירוש רש"י, יצא רש"י לקבל את פניו בעת פטירתו וגם יזכה לישב בישיבה של רש"י בעולם בעליון. חובה קדושה ללמוד כל שבוע ושבוע הפרשה עם פירוש רש"י ולחזור עליה כמה פעמים, כדי שידע את כל התורה כולה ע"י פירוש רש"י לפחות, שאם לא כן, יהיה לו בושה גדולה לעתיד. ולכן כדאי ללמוד טוב, ולעשות 'בחינה' אם יודע מה למד."

הלומד חומש רש"י, הוא וצאצאיו יהיו יראי שמים

כ"ק מִרְיָן אַדמו"ר מֵרֵאשִׁית טַרְטוֹבְרוֹק שְׁלִיט"א:

"שמעתי בשם הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, שיהודי הנוהר ללמוד בכל שבוע חומש עם פירש"י, יזכה להיכנס להיכל ישיבתו של רש"י בעולם העליון. וכמוכן שיזכה בזה כל אחד לפי דרגתו. אולם בכוחו של כל אחד להיות לו שייכות עם רש"י ולהיכנס לישיבתו "על רבה של ירושלים, מרן הגאון רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל מסופר, כשהיו באים רבנים צעירים להיבחן אצלו על שו"ע כדי לקבל הימנו סמיכה 'יורה יורה', היה מקודם מוציא מארון הספרים חומש, והיה מתחיל לבחון אותם על חומש רש"י, ורק לאחר שנוכח לדעת כי הרב העומד לפניו בקי בחומש עם פירש"י, היה מתחיל לבחון על שו"ע או"ח ויו"ד. וכשלא ידעו חומש עם פירוש רש"י, הוא לא היה ממשיך לבחון אותם, אלא היה משלח אותם שייכלו ללמוד את הבסיס, חומש עם פירוש רש"י."

"ולכן מה שראשי המפעל 'תורה שבכתב' עושים זהו ממש מוירא'דיג, זהו דבר גדול מאד, לפעול ולעשות שיהודים יידעו חומש ופירוש רש"י על בורין, זה דבר גדול מאד, לתקן את הדבר החשוב הזה שיהודים ישובו ללימוד הנחוץ והקדוש הזה. "ברור שמי שלומד חומש עם רש"י בכל יום או לכל הפחות בכל שבוע על הסדרה, יש לו זכות גדול הפועל לו ולזרעו, שהוא וצאצאיו יהיו יראי שמים עד עולם! שכן כשיהודי מתיישב ללמוד תורה הק' עם פירוש רש"י, עליו לשמוח על שזכה ללמוד תורת הבורא ועל שזכה להתדבק בתורת ה'. ויחשוב בלבו: הלא מלאכים ושרפים היו מאחלים לעצמם ללמוד פסוקי מסיק התורה, או דיבור מפירוש רש"י הק', ונטלו זאת מהם, הם ביקשו והתחננו לפני הבורא שיתנו להם את התורה ולא עלתה בידם. ויש לשמוח על שחבר בנו הבורא נתן לנו שעשועיו."

סגולה ליראת שמים ושמירה מכל פגעים

כ"ק מִרְיָן אַדמו"ר מֵרֵאשִׁית טַרְטוֹבְרוֹק שְׁלִיט"א:

"אחד מהענינים שעמדו עליה כל הצדיקים וגם אאמו"ר ז"ל היה מיוחד זהיר בענין זה, הוא ענין לימוד כל שבוע את הסדרה חומש עם פירוש רש"י הקדוש, שכבר כתב הטור (או"ח סימן רפ"ה) שהלומד החומש עם פירש"י הוא כמו תרגום, ונפסק כן גם בהלכה שירא שמים יוצא ידי שניהם גם פירש"י וגם תרגום (עיין פרמ"ג א"א סקס"ג). "וכן ידוע על הרה"ק מסאטמאר ז"ע שהיה מקפיד ע"ז ומזהיר תמיד לדעת פירש"י, וזה היה אצלו לכלל גדול, עד שמסופר שפעם אחת באו לפניו שתי בחורים אשר יבחו אותם על שולחן ערוך יורה"ד, ושאל אותם קודם פירוש המקראות שבפירוש יצא בעקודים נקודים וברורים, ומשלא ידעו לענות אותו, שלחם מעל פניו באומרו להם שקודם ילמדו היטב חומש עם פירש"י ואח"כ יבחון אותם בשו"ע יורה"ד."

וזכור לכולנו כמה היה אאמו"ר מזהיר ע"ז תמיד, והוא עצמו היה עוסק בקביעות בכל שבוע, לגמור היטב החומש עם פירש"י, והיה חוזר תמיד לפני התלמידים דבריו הקדושים של הרה"ק מקאריץ ז"ע אשר פירש"י על החומש הוא סגולה להנצל ממשכנות זרות בעניני אמונה (עיין בספר פאר לישרים אות מ"ט), ובכלל ידוע כמה הפליג ע"ז הרה"ק מקאריץ לעיין בפירש"י עה"ת בכל שעה בדבואי יצאל תמיד מהרהורי עבודה זרה, ואמר שמובטחנו על אלו הלומדים חומש עם פירש"י שיהיו אנשים כשרים, ונקיים בחותם היסוד, הרי לנו גודל הקדושה הנשפע ע"י לימוד רש"י הקדוש, בנוסף מה שהרה"ק מקאריץ עשה לימוד זה סגולה להנצל מכל מיני פגעים רעים המתרגשות ובאות בעולם."

הלומד ונבחן על חומש ורש"י זה דבר נורא ונשגב ויש לו דין תלמיד חכם

כ"ק מִרְיָן אַדמו"ר מֵרֵאשִׁית טַרְטוֹבְרוֹק שְׁלִיט"א:

רש"י הוא הפשט המקובל שלומדים אותו. רש"י נכתב ברוח הקודש. הלימוד של חומש ורש"י הוא מוראדיגע זאך וגיוואלדיגע זאך (דבר נורא ונשגב), הרה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע אמר שמבטח שמי שילמד כל שבוע חומש רש"י שרש"י יכניסו להיכל, זה מוראדיגע זאך (דבר נורא). המקור והיסוד ללימוד חומש רש"י הוא הרי חיוב ע"פ שו"ע כמו החיוב להעביר הסדרה. הגמ' הרי אומרת ע"ז מאריכין לו ימיו ושנותיו. חז"ל אומרים שמאריכין לו ימיו ושנותיו, כל אחד מחפש סגולות לבריאות וכדומה, וכאן שחז"ל מבטחין שמאריכין לו ימיו ושנותיו, האם אינו מאמין בחז"ל?!

זה מוראדיגע זאך, אחד מהגיוואלדיגע זאכן, זוכים כל שבוע ללמוד חומש רש"י, ונבחנו על זה ויודעים את זה. יש אחד מהפוסקים שאומר שמי שידע חומש רש"י, יש לו דין של תלמיד חכם. בחומש רש"י מונח הכל.

יש זכיה עצומה גם למי שידע את החומש והרש"י, וגם הזכות העצומה מביא מוראדיגע קדושה לעולם, יסוד האמונה זה לימוד חומש רש"י. הפשט הראשון שלומדים הוא רש"י אם לומדים כל שבוע חומש רש"י זה מוראדיגע זאך לכל החיים, ודבר נצחי לאחר מכן ואחר המאה ועשרים זה גיוואלדיגע זאך.

הדרן עלך כל התורה כלה

מגוון מבחנים ושעשועי תורה
פתוחים במערכת

לסיכום, שינון וידיעת כל התורה כולה

מבחן
חידודי בקיאות
על כל התורה
כולה

מבחן
'בקיאות בתורה'
30 שאלות

מבחן
'ידיעת התורה'
100 שאלות
(מחולק לחומשים)

אחרי שנת עמל ולימוד התורה הקדושה זה הזמן לשנן
ולהפוך את הלימוד לאוצר מנוצר וקנין נצחי בקרבכם!

מתן שכרה בצדה - הגרלות על פרסים יקרי ערך
המבחנים פתוחים עד ליום ג' פרשת לך לך הבעל"ט

האור שלא כבה!

רבבות אלפי ישראל מקבלים
על עצמם עול תורה שבכתב
מבראשית ומתחילים בלימוד
רצוף, עקבי וקבוע
של חומש עם פירוש רש"י הק'
וממשיכים את אור התורה
עד לאור החנוכה

במסגרת
מבצע 'תורה אור'

לומדים
ונבחנים בקביעות ובדציפות
את כל חומש בראשית

זוכים
12 שבועות של אור תורה וחיבור
יום יומי קבוע ונשגב עם התורה
הק', עד לימי החנוכה המאירים

ומקבלים
שי אישי מיוחד לכל אחד
מהלומדים והנבחנים
בהצלחה

ללא הגרלה!

מחפשים אותך!

לקראת התחלת התורה מבראשית
הבעל"ט ממשיכים את בגיבוש רשימת
'שיעורי תורה שבכתב'
להרחבת גבולות התורה
שבכתב וריבוי לומדיה

קבוצה קטנה או גדולה
שמעוניינת בייסוד
שיעור / במינוי
מגיד שיעור

אתם מוסרים שיעור
שבועי / יומי בחומש
ורש"י ורוצים
להרחיב גבולות?

מחפשים מידע
על שיעור קיים
באיזור מגורכם,
או לסייע בהקמת
שיעור חדש

שיעור קיים בגמרא /
הלכה וכדו' שרוצים
להוסיף לימוד יומי
בחורש"י לפני או אחרי
השיעור הקבוע

פנו אלינו בטלפון 02-500-2018

בשעות המענה האנושי, או בהשאת הודעה באיזור האישי
בדוא"ל ts025002018@gmail.com או בנדרים +

וסייעו לנו להרחיב את גבולות התורה ולהרבות
את לומדיה לתפארת ולשם

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אותה יכול
לתחבב, תאיד
לעצמן את החיים!

אנף שיעורי תורה קו קול העוזר כיסונים ומבחנים שיעורי תורה גרלות ופרסים בדין שחיי ביטול יומי

יעמד בתן בראשית!

מתן שכרה בצידה

הגרלות ופרסים
לאברכים ותלמידי ישיבה גדולה

הגרלה יומית

ע"ס 200 ₪ | 4X זוכים

הגרלה שבועית

ע"ס 500 ₪ | 3X זוכים

הגרלת בוטס חודשית

ע"ס 600 ₪ | 3X זוכים

הגרלת גמרא

על ש"ס פנינים קטן

הגרלת הפטרה

על סט כל הנ"ך

הגרלת בוטס שבועית לעבחים קבועים

ע"ס 100 ₪ | 3X זוכים

הגרלת 'יוסף דעת'

ע"ס 200 ₪ | 2X זוכים

הגרלת 'חידוד בפרשה'

ע"ס 100 ₪ | 2X זוכים

הגרלת 'כמונה בקופסא'

ע"ס 150 ₪ | 2X זוכים

הגרלות ופרסים לתלמידי ישיבה קטנה וילדים

הגרלה יומית

ע"ס 50 ₪ | 3X זוכים

הגרלה שבועית

ע"ס 100 ₪ | 2X זוכים

הגרלת בוטס חודשית

ע"ס 100 ₪ | 2X זוכים

הגרלת בוטס שבועית לעבחים קבועים

ע"ס 50 ₪ | 2X זוכים

הגרלת 'חידוד בפרשה'

ע"ס 50 ₪ | 1X זוכים

הגרלת 'כמונה בקופסא'

ע"ס 50 ₪ | 1X זוכים

המפעל העולמי 'תורה שבכתב' ערוך ומוכן לקראת התחלת התורה מבראשית

ומקדם בברכה את רבבות אלפי הלומדים הוותיקים
והמצטרפים החדשים ללגיון של מלך!

תורתך שעשועי

יוסף דעת

פולמוס שבועי

חידוד בפרשה

הבנת הפרשה

כמונה בקופסא

בקיאות בתורה

ניק וחכים

מחכים בפרשה

קטן היודע

חידודים בפרשה

מבחנים

סיכומים יומיים

בסיסי | בעיון

מבחנים שבועיים

בסיסי | בעיון

מבחנים שונים

הפטרה | גמרא | הדרן | ועוד

הוצאה לאור

הגיליון השבועי

עם תוכן עשיר ומרתק על פרשת השבוע
עם פירוש רש"י הק'

מופץ באלפי נקודות הפצה
בכ-40 ערים ברחבי הארץ

מכון תורה שבכתב

הפקת חומרי עזר וסיוע
חוברות וקונטרסים | מהדורות
חומש ורש"י בהוצאה מיוחדת,
ספרי תורה שבכתב | ועוד

הניחולטר היומי

מלא וגדוש בתוכן איכותי
שימתיק לכם את היום
מופץ להמוני מנויים בעולם כולו

שיעורי תורה

קו קול התורה

- סיכום יומי מתמצת
- שיעור יומי מורחב
- שיעור שבועי מסכם

במגוון שפות וסגנונות:
עברית | לשון הקודש | אידיש

אגף השיעורים

- הקמת שיעורי חומש ורש"י
- סיוע לרמ"ם ולמארגני שיעורים
- התאמת רמ"ם וחברות ללימוד חומש

חדש!

02.500.20.18

TS025002018@GMAIL.COM

גם אתה יכול:
תתחנך, תאיד
לעצמן את החיים!

אגף שיעורי תורה | קו קול התורה | סיכומים ומבחנים | שיעורי תורה | הגרלות ופרסים | גיליון שבועי | ניחולטר יומי

לדורותם – בין דורות קודמים לדור ההווה

שיחה רוויות גלויים מפעיימים במעונו של רבינו מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א
כפי ששח ושמע הגאון רבי אהרן הירש שליט"א מרבני ישיבתנו הק'

נכון, פעם לא נסעו הביתה. אבל פעם ההורים היו שונים, הבית לא היה כל כך טוב, היום הבתים טובים כמו הישיבה. האבות רובם ככולם בני תורה.

גם המשגיחים פעם היו אחרת, נהגו אחרת, [הרב דסלר לא היה משגיח, הוא היה אומר דרשות].

האם היכולת להיות תלמיד חכם תלויה בכשרון, ואם כן, האם אברך שאין לו כשרונות ברוכים יוכל להגיע לדרגת 'תלמיד חכם', ואם אין ביכולתו, מה תפקידו.

לפעמים אין לאדם כשרונות מבריקים, אבל יש לו כשרונות והבנה רדומים שמתפתחים עם הזמן, אין לו את הכשרון לתפוס במהירות, אבל הוא יודע לעבוד ולחקור, למרות שהתפיסה שלו לא מיוחדת, אם הוא לומד ברצינות, מתעקש לדעת מה כתוב, לחקור ולהבין. הוא מתפתח עם הזמן

ונעשה תלמיד חכם ממש.

מה הדרך הנכונה להשקיע בלימוד העיון, ומאיך להשיג היקף בידיעת התורה.

תלוי לפי הבחור.

ודאי העיון יותר חשוב, אבל אי אפשר להוריד את ענין ידיעת התורה.

אפשר את שניהם יחד.

אין בזה הוראה שווה לכולם, תלוי לפי האופי של הלומד.

ש: יש הרגלים לומר שבדורות שעברו היה ריבוי גדול של מופלגים במסירות לתורה וירא"ש, האם זה נכון.

ביראת שמים אני לא יכול להגיד כלום, אי אפשר לדעת מה זה יראת שמים, כמה יראת שמים.

בתורה היו מופלגים, היו המתמידים הגדולים. בפוניבז' ר' יששכר מאיר, בחברון ר' זלמן נחמיי' גולדברג ואחרים. למדו יומם ולילה". גם בחברון היו מתמידים גדולים מאוד.

ואולי גם היום ישנם מתמידים כאלו, אני לא יודע.

על ישיבות ליטא שלפני המלחמה אני לא יכול לדבר, לא הייתי שם².

הקשר שהיה לי עם הדור ההוא, היה עם הראשי הישיבות שלמדתי אצלם, ר' דוד ור' שמואל. הם היו מונחים בלימוד באופן מיוחד.

אין ירידת הדורות? אין הבדל בין הדורות?

ההבדל הוא באוירה.

היום יש אוירה קלילה יותר.

- בדור הקודם היתה יותר התמסרות בעבודת השם, למדו מוסר בהתלהבות, הקימו ישיבות במסירות³.

היום בחור נוסע כל חודש הביתה, מצד הישיבה יש שבת חופשית, כל חודש הישיבה נסגרת. לפני ארבעים שנה זה לא היה.

א. היה מתמיד אחד גדול בזמני שבכלל עזב את הלימוד. סיפרו שר' אבא גרוסברד אמר כבר קודם שהלימוד שלו לא שווה.

ב. אבל שמעתי סיפורים מהבית על ישיבות ליטא. זה היה אידיאל ללמוד במיר, סבא שלח בחורים ללמוד שם, ללמוד במיר היה משהו חשוב. היתה לזה הערצה. סלבודקה היתה בליטא, ארץ אחרת. לא ידעו עליה כל כך. אבל מיר היתה בפולין.

היתה הערכה כללית לישיבות ליטא. אחד סיפר לי סיפור, הוא עמד יחד עם ר' אברהם גרוז'ינסקי בתחנת רכבת [בוורשא], האמרי אמת מגור היה שם עם הרבה חסידים, והוא שאל מי עומד שם, כשאמרו לו, הוא ניגש להגיד שלום עליכם. היתה הערצה גדולה לישיבות ליטא, היה נחשב שהצליחו לגדל.

גם ר' אלחנן היה נחשב מאוד בפולין. כך סיפר לי ר' שמואל מילר שלמד אצלו. ר' אלחנן היה דמות מרשימה מאוד בצדקות שלו, בלימוד שלו. הרוגאצ'ובער אמר שהוא מלמד טוב. זה שבח גדול.

ג. היה אצלי פעם סלבודקער מהדור הקודם שלמד בהיכל התלמוד, הוא בא לברר על חתן בשביל בתו הצעירה. ואני הייתי אברך צעיר. באמצע הבידור, עם כל הנימוס הליטאי הוא לא יכל להתאפק, והוא אמר לי, אתם בעינינו כילדים קטנים. קליינע קינדער.

יכולתי לומר לו שגם הדור הקודם הסתכל עליהם כך. אבל הוא לא אמר דבר לא נכון...

האם יש היום עניין לקיים את הכתוב במשנה, וחיי צער תחיה.

מה זה חיי צער? יש את האשה, את הילדים, יש את החברים. אי אפשר לקיים את הדברים כפשוטם. אולי יש אנשים מיוחדים, משפחות מיוחדות. אבל בדרך כלל זה לא שייך.

אי אפשר חיי צער, אבל לא להפריז. יש כל מיני פיתויים להפרזה, רואים מה יש אצל השני...

צריך להכיר את הצרכים והאופי של הילדים, למה הם מסוגלים.

מה היה היחס של גדולי התורה לר' ישראל סלנטר?

היתה הערצה גדולה. ר' חיים בריסקער אמר שיש שלש גדולים בלימוד, ר' ישראל ר' יהושע לייב, והבית הלוי, אם יש רביעי זה ר' אלעזר משה. החזון איש אמר כך בשמו. ר' חיים בריסקער כתב עליו במכתב ז"ע.

ידועה אמרתו של הראש ישיבה, על ישיבתנו הק', יחודיות ולא התבדלות. מה היחודיות בישיבה?

אני לא יודע מה ר' משה הלל היה אומר..

אני רואה שבישיבה יש שותפות בין כל הבחורים. בחור בשיעור א' ובחור מבוגר יש שותפות ביניהם. הבחור המבוגר לא מתייחס לבחור הצעיר כילד קטן. גם כשמדברים בלימוד. זה בא מ טוב לב, מידות טובות. יש כאן חינוך למידות. בענין הלימוד זה נוגע יותר לסוג הבחור.

מה היתה השפעתם של מרן החזון איש והרב מברסק על בני הישיבות?

החזון איש היה המנהיג, בעיקר. ואחרי שהוא נפטר, זה היה הבריסקער רב.

כשהוא נפטר אמר הבריסקער רב, עד עכשיו היתה ארץ ישראל עם החזון איש, ועכשיו היא ארץ ישראל בלי החזון איש. וזה היה נכון.

ידעו שהם דעת תורה, שהם מייצגים את דעת התורה.

שניהם היו חריפים נגד הציונות, אבל כל אחד דיבר בסגנון שלו.

מה היתה ההשפעה של מרן החזון"א על ישיבתנו הק'?

היתה לחזון איש השפעה מיוחדת על הישיבה כאן.

הרבה מזה היה על ידי הדוד שלך ר' נתן, גם הסבא שלך ר' מרדכי היה עם מרן החזון"א.

ישנה הרגשה שהאחיעזר היה נערץ במיוחד בפי כל, מה הסיבה לכך?

זה נכון.

הוא הקסים את כולם מכל הבחינות, גם האישיות גם הלמדנות, הגאונות וההתנהגות, בכל הכישורים שלו.

שמעתי מר' יענקל'ה גלינסקי, בתחילת המלחמה הם ברחו לוילנא, הוא בא להגיד שטיקל תורה לאחיעזר. האחיעזר הסתכל ונתן כסף שיקנה לו נעליים... הוא היה מיוחד מכל הבחינות.

כל אלו שהכירו אותו דיברו עליו בהערצה מיוחדת.

ההנהגה שלו בכל הבחינות, עם אנשים, היתה בפקחות ונעימות.

אבל היו לו גם מכתבים חריפים, יש באגרות אחיעזר כשמאיר ברלין הציע לו לעשות שותפות מזרחי עם אגודה הוא כותב לו בנזיפה על מה שעשו בפולין. הוא הרגיש מאוד את המזרחניקים הגרועים, כמו פישמן

מיימון. מצד שני האצילות הפקחות והאישיות שלו היו מוערכים אצל כולם.

הוא היה משיב גדול, 'המשיב'. רואים בתשובות שלו, הוא משיב בכל חלקי התורה, לא רק על תוספתא... הוא שלח לכל המקומות וסמכו עליו. גם ר' יצחק אלחנן היה משיב באותה תקופה, משהו אחר.

היתה לו בת יחידה ומיוחדת שנפטרה.

אומרים שר' חיים בריסקער התפעל מאוד מהאופן שר' חיים עוזר קיבל את זה, הוא ידע להתגבר. היו גדולים אחרים שלא יכלו להתגבר על צער כזה.

ר' חיים עוזר שלח את ר' חצק'ל אברמסקי ללונדון, קהילה מודרנית. הוא אמר לו שלא יספר שהוא שלח אותו. הסתכלו עליו כרב 'פתוח' יותר.. והוא אף פעם לא אמר שהוא בא לשם בשליחות ר' חיים עוזר.

הוא ידע היטב מה לעשות, הוא היה פיקח באופן מיוחד.

כשהאחיעזר נפטר החזון איש אמר כמה שבועות שהוא לא יכול לחזור לעצמו, הוא לא יכול ללמוד כראוי.

מה הסיבה שהחפץ חיים נתפס אצל כלל ישראל גבוה מעל גבוה.

זה בגלל הצדקות, לא בגלל הלמדנות.

רק המבינים ידעו להעריך את הלמדנות שלו.

היו שנים שכתבו כך בהסכמות על המשנה ברורה. יש את ההסכמה של ר' בן ציון בילסקער למשנה ברורה, "מעמיק נפלא ביושר העיון". ויש את ההסכמה הגליצאית, של המהרש"ם. "כל רואה יכירהו עוצם יגיעתו לאמיתיה של תורה". מיוחד במינו. השטחיים דימו אותו לערוך השולחן. אבל המעמיקים יותר ראו את העמקות של הספר.

לפני שנים שמעתי כאן שמה שהח"ח אמר ביאורים שונים בפסוקים, היתה בזה שייכות לרוח הקודש.

נכון. אני לא חוזר ב', אני לא בקי ברוח הקודש. אבל אי אפשר לכתוב כל כך הרבה דברים נפלאים, כמות כזו גדולה, באופן שוטף כל כך, זה זורם. זה לא יכול להיות בדרך הטבע.

פעם היו פחות שואלים את הרבנים כל דבר. היום זה שונה, ממה הדבר נובע.

היום יותר מפונקים.

פעם התביישו יותר, התביישו לשאול כל דבר. בפרט בחורים.

היום לא מתביישים. שואלים דברים פרטיים יותר, אישיים. פעם התביישו מאוד לדבר על דברים כאלו. גם המשגיחים היום מתעסקים בצורה פרטית בבחור. הבחור רוצה שיטפלו בו.

היה גם יותר אומץ להחליט לבד. היום יש ילדותיות מסוימת. אדם לא מחליט לבד אם לעבור דירה וכדומה.

כשעזבתי את פוניבז' ועברתי לחברון לא שאלתי את החזון איש, באמת היתה בזה עזות... אחר כך החזון איש דאג לי ושלח לר' חצק'ל שיתחס אלי טוב.

מרבית היום לבוא לברכות.

התפתח מנהג בורות כזה, לבא לרב לברכה בכל זמן, באים עם חלק'ה. פעם זה לא היה.

אחרי שהגיע בן גוריון אצל החזון איש, השתנה שם המצב, יצא לו שם של אדמו"ר כזה, והגיעו רבים לעצה וברכה. אבל זה לא היה כמו היום.

לשעה ולדורות

הוראות והדרכות מקברניט עולם התורה רבנו מרן הגרמ"ה הירש שליט"א ענייני תהליכות החיים ודרכי הנהגת בן התורה

יציאה לעבודה לאברך שאינו לומד

שואל: אברך שהוא - בשונה מרוב רובם של האברכים - מסתובב בחוץ ומפטפט וכיוצא בזה, האם עדיף שייצא לעבוד, האם עדיף להיות אברך שעמל לפרנסתו בחלק משעות היום בפרנסה כשרה, ובחלק מהיום הוא לומד כמה שעות ברצינות, או להיות אברך שנמצא כל היום בכולל, אבל בסך הכל הוא לומד מעט?

מרן שליט"א: אם אדם מרגיש שאם יילך לעבוד הוא יירד ברוחניות, באופן כזה בוודאי עדיף שיישאר בכולל, אבל באופן שהוא לא ירד בידישקייט, ורק השאלה היא אם להיות בכולל או לא, אזי אם שניהם לומדים אותו מספר שעות ביום, והאברך מבטל הרבה שעות כל יום, והשני עובד באותן שעות, לכאורה אין כאן שאלה, שכן וודאי העובד עדיף על האברך. אלא מה שיש לדון בזה, באופן שהאברך לומד ארבע שעות ביום, והעובד לומד שעתיים וחצי, שאז לכאורה האברך עדיף, שכן הוא לומד יותר זמן, אבל עדיין יש לעיין בזה, כי האברך באותן שעות שהוא מבטל ללא סיבה הוא עובר על איסור ביטול תורה, וכשם שאין מצוה גדולה יותר מתלמוד תורה, כך אין איסור חמור יותר מביטול, ואילו זה שעובד אינו עובר על ביטול תורה, שהרי מותר לו לעבוד לפרנסתו, ובשעות העבודה אינו יכול ללמוד, אבל אותו אברך שאינו עושה כלום בשעותיו הפנויות הוא בכלל 'כי דבר ה' בזה', כפי שאמרו חכמים (סנהדרין צט). על זה שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק. וכתוב ברמח"ל, שמי שמבזה את התורה אין התורה מרוממת ומקרבת אותו לקב"ה. ונמצא לפי זה, שיתכן שהתורה של זה שעובד שווה הרבה יותר מזו של האברך!

שואל: אם כך יש לחשוש, שמא יגידו הרבה בחורים שמאחר והם מכירים את עצמם שהם לא עומדים להיות 'שטייגעניסטים' גדולים אחרי החתונה, אם כן אולי כדאי להם מלכתחילה ללכת על הכיוון הזה, ללמוד כמה שעות ולעבוד כמה שעות. **מרן שליט"א:** חס ושלום! לבחור אסור לצאת מהשיבה בשום אופן!!! ובפרט שאני מכיר כמה וכמה בחורים שבתקופת לימודם

בישיבה היו בטלנים, אבל אחרי החתונה לקחו את עצמם ברצינות ונתהפכו לגמרי! ואפילו מי שמתבטל גם אחרי החתונה, אסור לאף אדם להתיימשך מעצמו חלילה! כל הדברים שאמרתי אינם עוסקים באברך שיש לו רצון לעשות שטייגען, ורק בינתיים הוא אינו מצליח, אלא על אברך שכבר שנים רבות נוהג כך, ולא איכפת לו ממצבו, ואינו עובד לשנות את זה כלל, אלא לשם כך הוא בא לכולל, ללמוד קצת ולפטפט הרבה... אבל כל זמן שאדם עובד על עצמו ומנסה לשנות את מצבו, אפילו אם הוא נופל פעם ועוד פעם, בוודאי חובה עליו להישאר בכולל!

שואל: אברך שאינו בטלן במהותו, אלא שמחמת טבעו מצבו ותכונותיו אינו מסוגל ללמוד יותר מכמה שעות ביום, האם גם במקרה כזה עדיף שיעזוב את הכולל ויעבוד בחלק משעות היום?

מרן שליט"א: יש חילוק, הסיבה שאמרתי שיתכן ועליו לעזוב את הכולל היא כדי שלא יהיה בכלל 'כי דבר ה' בזה', אבל זה נאמר רק על מי שמסוגל ללמוד ומבטל זמן בשאט נפש! אבל מי שאינו מסוגל, או שיש לו עיסוקים שנצרך לעסוק בהם, הוא אינו עובר על איסור ביטול תורה, ואינו מבזה את התורה, וממילא אין אצלו את הענין זה, ובוודאי שעליו להישאר בכולל.

לימוד עם מחשב

שואל: רבים שואלים, האם ראוי להשתמש במחשב לצורך כתיבת חידושי תורה ועיון בספרים, או שאין לעשות כן.
מרן שליט"א: לפני עשר שנים זו היתה שאלה טובה מאוד, אבל היום שכל כך הרבה אברכים משתמשים בזה זה נהפך להיות דבר 'נורמלי', וממילא זה בסדר. ובוודאי הכוונה למחשב שמנותק לגמרי מאינטרנט.

השתדלות בהשקעות

שואל: האם יש חובת השתדלות לאברך למצוא עוד הכנסות, כמו השקעות וכיוצא בזה, או שאין חובה להשתדל בזה?
מרן שליט"א: אני לא חושב שיש חיוב השתדלות להפריש כספים להשקעות, אך אין בזה איסור.

ידיעת 'חדשות'

שואל: חז"ל אומרים (כתובות יז.) 'לעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות'. ונשאלת השאלה, מצד אחד ישנם בחורים רבים שרוצים להיות שקועים בלימוד, בלי להתעניין בחדשות כלל, ומצד שני, אם בחור לא יהיה מעודכן כלל במה שקורה נמצא שאינו 'מעורה עם הבריות', האם עדיף שבחור יהיה 'מעודכן' או 'מנותק'?
מרן שליט"א: פעם היה מקובל בעולם הישיבות שלהיות 'מופקע' מידיעת חדשות זו מעלה, וממילא בחור שרוצה להיות לגמרי מופקע, והוא ראוי לזה מצד עצמו, דהיינו שעושה זאת בשמחה ולא מתוך לחץ, ואף אין עליו טענות מהמשפחה בגין כך, בודאי רשאי לעשות זאת, אבל מי שקשה לו יכול להיות קצת מעודכן.

על מה להעמיד את עיקר החינוך בבית

שואל: על מה צריך להעמיד בדור שלנו את עיקר החינוך בבית?
מרן שליט"א: אדם כיום צריך לדעת ולהרגיש שני דברים עיקריים: א. לדעת מה זה 'יהודי', ולהרגיש גאווה על כך שאנו יהודים, שלא יהיה חלילה בתוך הלב איזה רגש נחיתות בגלל שאנו יהודים, אלא אדרבה, להרגיש גאווה על כך שאנחנו חלק מ'לגיון של מלך', אנחנו היחידים שהמעשים שלנו משפיעים בכל העולמות, אנחנו היחידים שזוכים לעולם הבא, אנחנו העם הנבחר!
 ב. הדבר השני, כל אחד צריך לדעת בבירור גמור מה חובתו בעולמו, ולחשוב לעצמו 'מה התכלית שלי בעולם', לחיות כל הזמן עם הפרק הראשון של המסילת ישרים! שם מבואר שהתכלית שלנו להתקרב לבורא, וכן לידע שהדרך העיקרית לכך היא על ידי לימוד התורה.
 ג. בנוסף לשני דברים עיקריים אלו, צריך להראות בבית דוגמא של מידות טובות, ולחנך לזה.

ריבוי גשמיות כשהמצב הכלכלי מאפשר

שואל: אברך שיש לו אפשרות לחיות ברמת חיים גבוהה, בלי להיכנס לחובות, כגון לרכוש מכונית טובה, ספות ברמה גבוהה, האם יש בזה בעיה?
מרן שליט"א: קבלתי ממו"ר ר' אהרן קוטלר זצ"ל שגשמיות היא סתירה לרוחניות! וזה כבר כתוב בחובות הלבבות. אמנם ודאי שהבית צריך להיות נקי ויפה ונורמלי, אבל סתם גשמיות זה סתירה לרוחניות. אבל מי שהוא עשיר גדול ורגיל לדברים מסוימים, הוא יכול קצת יותר.

האם יש חובת הכרת הטוב לחיילים?

שואל: האם יש לנו חובת הכרת הטוב לחיילים שנלחמים עבור התושבים בארץ ישראל, או שזה יכול לגרום לו להזדהות עם המדינה?
מרן שליט"א: חיוב הכרת הטוב יש אפילו לגוי, וכל שכן ליהודים שעוזרים לנו וגם מוסרים את נפשם לשם כך. ואין זה ענין ליחס הכללי שלנו כלפי המדינה, שכן הכרת הטוב שיש לנו כלפיהם אינה מפני שהם חלק מהמדינה או הצבא, אלא מאחר ויש כאן אויבים שרוצים להרוג אותנו, ויהודים אלו מסייעים בעדנו שלא יצליחו במזימתם.

אם יש הבדל עקרוני בין גישת סאטמר למדינה לגישה שלנו

שואל: ידועה הגישה של סאטמר והעדה החרדית, שאין להם שום שייכות והשתתפות בבחירות וכו', ומאידך, גישת רבותינו להשתתף בבחירות ולהיות בממשלה וכו'. השאלה היא, האם יש כאן ויכוח עקרוני ומהותי מה היחס שלנו לשלטון פה?
מרן שליט"א: אין ויכוח בנוגע ליחס לשלטון, אלא רק בדרכי ההשתדלות.

מחאה במחללי שבת

שואל: כשרואים חילוני מחלל שבת האם יש בזה חיוב מחאה ותוכחה?
מרן שליט"א: מאחר והמחאה בין כך לא תועיל ממילא אין כאן שום חיוב, אלא זה דיבורים לבטלה בעלמא.

(ישר כח גדול לישיבת סלבודקה על הרשות להשתמש בחומרים שפורסמו בגליון לחג הסוכות ה"ל ע"י הישיבה)

"שבת בראשית"

שבת מברכים חודש חשוון - ובמעלת הימים אחרי סוכות עד ר"ח חשוון

אנחנו עכשיו נכנסים לזמן של שבת קודש שאחרי חג הסוכות שנקרא "שבת בראשית".

וזה לשון הלבוש (סימן תרס"ט) "שבת שאחרי החג נקרא שבת בראשית לפי שקורין בו שבת בראשית", וכ"ה במהרי"ל (עמוד ת) "הלכות שבת בראשית, שבת בראשית הוא סמוך בכל שנה אחרי הסוכות, ונקרא כן על שמתחילים לקרוא בו בראשית", עיי"ש ומביא שם את הפיוטים שאומרים בשבת בראשית¹.

והחידושי הרי"ם זי"ע ביאר "אחר הסוכות יותר קל להידבק בשבת, כי השבת הוא ברוך כדכתיב (בראשית ב, ג) ויברך אלוק' את יום השביעי, אך אין ארור מדבק בברוך, ובסוכות שיוצאין מכלל ארור כדכתיב וישב ממנו שבי (ראה זוהר הק' פרשת אמור) שוב יכולין להידבק בשבת".

וראה מהרי"ק "שורש ט" [הובא בבית יוסף סימן קל"ה סעיף ד', ובדרכי משה סימן תרס"ט ובמ"ב ו"ש"פ שם], להצדיק המנהג שמוכרים עלייה ראשונה של שבת בראשית ולא נותנים לכהן כי כבוד התורה עדיף ועיי"ש שהאריך לא לבטל שום מנהג שנהגו לכבודה של תורה כגון לרקוד ביו"ט², וליתן עטרה של ספר תורה בראש החתנים וכו', וכן כתב בשו"ת בנימין זאב (סימן קס"ט) דיש בזה ענין של כבוד התורה³.

ובמ"ב הביא מה שכתב השיבת ציון (סימן ו), וחת"ס או"ח (סימן כ"ד) לא לעשות כן מנהג קבוע [ובחת"ס כ' שאדעתא דהכי הכהנים מוחלים], ובשיבת ציון כתב שהיה מקום שרצו לעשות כן בכל שבת, ומבאר השיבת ציון שדווקא בשבת בראשית "שכבוד התורה שיהיה נקרא בהתחלת התורה ומראה גודל ותשוקה לתורתנו הקדושה, עדיף על כבוד כהונה".

ובשולחן הקריאה מבואר שהיו עושים הרבה הוספות בבראשית כי כולם רצו לעלות, ובשו"ת רב פעלים (ח"ג סימן מ"ב) שהיו אומרים סימנא טבא בתחילת עלייה הראשונה אחרי ברכת התורה, ודן שם לגבי הפסק.

והנה הלבוש (סי' תקפ"א ותרס"ט) הקשה למה אין מתחילין בראש השנה לקרוא פרשת בראשית? ותירץ שהוא כדי לערבב השטן, שאם יראו שקורים פרשת בראשית יבין שזה תחילת השנה עיי"ש.

וראה מה שכתב ע"ז הביכורי יעקב שם תרס"ט [והוא תי' משום להסמיך שמחה לשמחה] ומוכח מדברי הלבוש שבעצם תחילת השנה צריך להיות בראשית, וזה ראייה לשייכות של "קריאה מעוררת הזמן" [שכ' השל"ה בכ"מ].

וראה בבעל הטורים על התורה, בראשית ברא בגימטריא ראש השנה.

וישראל קדושים תמיד מקשרים עניני השבוע של שמחות וכו' לעניני פרשה, [[וזה ביאור השיטות ששניים מקרא מתחילין רק מיום א'⁵], כי ההשפעה מתחילה מיום א'⁶.

1. ובלבוש כתב שמתחילין ברכי נפשי בשבת בראשית בגלל מעשה בראשית [ושיר המעלות שהיה לקיום העולם עם השיתין שכרה דוד] וכן בכל שבת בסוף השבת לחיזוק.
2. ושגור בפי החסידים, ששבת אחר יו"ט נקרא שבת "נאך" וי"ט, שתיבת נאך משמעותה "אחרי" וגם "עוד", והיינו ששבת אחר יו"ט עדיין יש את הרשימו של השבת ומהרי"ל יש יוצרות בשבת שאחרי פסח [מפסח עד שבועות יש יוצרות] ושבת אחר שבועות.
3. ובתרגום שני באסתר מבואר דהמן אמר לאחשוורוש שבשבת תורה מקפצים כמו גדיים.
4. וראה בברכי יוסף שם מה שכתב במנהג זה, והביא שם שיש ששנו שנתנו עלייה ראשונה לרב במקום כהן.
5. וזה מה שקורים פרשת בראשית בשמחת תורה [ולדברי הגר"א הוא מחמשה קריאים] ולא נזכר מנהג זה בגמרא, והאריך בזה [הרדב"ז והא"ר כתבזו גם טעמים עפ"י הסוד] שחידוש הוא שאף קודם לקריאת מפתיר אף שמפתיר הוא תדיר, וכן אין אומרים קדיש באמצע בין זאת הברכה לבראשית, שמלבד שהוא כדי שהשטן לא יקטרג [ודייקו ב"מרשות" שאומרים בחתן בראשית אומרים מהר מהר דלא כמו המרשות שאומרים בחתן תורה, והוא מטעם הנ"ל כי חוששים שהוא יקטרג ולכן מזרזים אותו] אבל יש פה עוד עומק שרוצים [וכדברי הלבוש הנ"ל] ביומא דשמחת תורה לקרוא קריאה של ראשית השנה ודו"ק. וראה בספר כאור פניך להגאון רבי ישראל גולדברג שהאריך בכל זה.
6. ראה שעה"צ בשם הכל בו שאף שקראו במנחה, מ"מ מתחילים דווקא מיום א', וראה בהליכות שלמה תפלה עמוד קנ"ה, והאריך הגאון רבי שריה זל"ה להוכיח מהרבה שיטות שדווקא ביום א' ולא ממנחה.
7. ונציין כמה דוגמאות מרבותינו הפוסקים שקישרו בין פרשת השבוע למאורעות של השבוע, ראה קול אליהו להגר"א השייכות ז' אדר לפרשת תצווה, והצום של ערב שבת חוקת, שהסמיכוה עפ"י חלום לערב שבת חוקת דא גזירה דאורייתא, והשלטי גיבורים במסכת שבת שקישר בין מקץ לחנוכה, ותכלה שנה וקללותיה בקריאת בחוקותי וכי תבוא כמבואר בסוף מסכת מגילה, ונצבים לפרשת סליחות כמ"ש במטה משה ועוד והשבתות של פנחס, מטות, מסעי בשלושת השבועות כדברי האמרי פנחס חלוקת הארץ וחשיבות של ארץ ישראל.
8. וראה חפץ חיים חבקוק (קונטרס זכור למרים) העצה היעוצה שתחזק האמונה בלב האדם הוא שילמד פרשת השבוע עם פרש"י וידקדק בהן היטיב, והוא כנ"ל, אמונה המשכה פרשת השבוע, ובחת"ס בדרשות כתב שהוא סימן טוב אם אדם בדרך לימודו מגיע לפסוק של פרשת השבוע.

ויל"ע מאיזה תקופה התחיל הנוהג בכלל ישראל שמקשרים דרשות של שמחות ושאר אירועים וכו' לעניני הפרשה של השבוע.

ימים של סוכות עד חשוון

והנה בימים אלו של אחרי סוכות אנחנו תחת ההשפעה והקדושה של ירח האיתנים, וכפי שנוהגים רובם ככולם של כלל ישראל שאין אומרים תחנון, וכן אין אומרים צדקתך צדק בשבת במנחה, בימים אלו וכמ"ש במג"א בסי' תרס"ט בשם סדר היום, וכ"כ בשכנה"ג שכיון שרוב החודש יצא בקדושה לכן אין אומרים אותו כל החודש, ועוד שהוא חודש שהוא מושפע מרוב מצוות שופר תשובה סוכה לולב ערבה ניסוך עיי"ש"ו ומה"ט הרי אין מתענין בה"ב בחודש תשרי רק מתחילים במרחשוון⁸ וכ"כ בפר"ח בסי' קל"א, וראה שע"ת שם, וכ"כ הכף החיים שכן המנהג בארץ הצבי וכמו בחודש ניסן שכיון שיצא רובו בקדושה שוב אין אומרים כל החודש.

וכ"כ בשו"ת חת"ס חו"מ (סי' ע"ז) שכן המנהג באשכנז, וראה שם שכתב "שאין משיעין אחרי סוכות משום שכל החודש תלויין בדין קצת ואפילו אחר סוכות, ועיין במגיד מישרים בהגהות רש"י בירמיה"⁹, וכ"כ בביכורי יעקב (סי' תרס"ט ס"ק י"ז) שכן נוהגין בק"ק.

ובספר זה השולחן להגרש"ד זל"ה קיבץ כעומר גורנה מדברי הראב"ה בהל' אבל והג' אשרי במו"ק, ומחזור וויטרי ורשב"ץ ח"ב ענין רמ"ח, ועוד פוסקים שכתבו שאין אומרים תחנון בימים אלו עיי"ש,

וכן נוהגים ישראל קדושים לשאת נשים בסוף חודש תשרי וכמ"ש הערוך השולחן (אבהע"ז סי' ס"ד סעיף י"ג) אף להמקפידין שלא לשאת בסוף חודש כד' הרמ"א וש"פ¹⁰.

ואולי י"ל שמכיון שבזמננו נוהגים בו שמחה לענין תחנון, ממילא אין כבר מסמנא מילתא לא טוב של סוף חודש.

וראה בספר תורת רבי שמואל מסלנט שכשהאדר"ת הגיע לירושלם לא מצא מקור מספיק ברור ורצה לשנות, ורבי שמואל מסלנט אמר לו חלילה מלשנות המנהג כי פה כבר נתפשט המנהג שלא לומר תחנון.

ובספר אור דוד להגאון רבי דוד יונגרייז (עמוד רנ"ה) כתב לבאר המנהג עפ"י מה שמובא ביומא דף ס"ט שבכ"ד וכ"ה וכ"ו תשרי ביקשו אנשי כנה"ג שיבטלו יצרא דעבודה זרה, בכ"ז נמסר לידם ובכ"ח כ"ח ו"כט הקהו את כוחו ממילא היתה תשועה גדולה לישראל בימים ההם.

ומה שאין אומרים יום כיפור קטן בערב ראש חודש מרחשוון [וכמו שנתנו סימן "חטאת" ח'שוון, ט'בת, א"ייר, ת'שרי שהם החדשים שאין אומרים יום כיפור קטן] אף לאלה שנוהגים שאומרים תחנון, מ"מ גם הם לא אומרים יום כיפור קטן וצריך טעמא אמאי?

וי"א כי נהגו שלא להתענות עכ"פ ברבים, וראה מקו"ח להחוות יאיר, ובמנהגי וורמייזא עמוד קצ"ו¹¹. וממילא בשבת בראשית שהוא בימים אלו שנהגו ישראל בהם שמחה ואין נופלין על פניהם, יש תוספת שמחה בשבת זו.

7. כדאיתא בגמ' ר"ה יא. "ואידך נמי הכתיב בירח האיתנים התם דתקיפי במצות", וע"ע יומא ב: "אי חג הסוכות הואיל ומרובה מצותו", ופרש"י סוכה לולב ערבה וניסוך המים.

8. ואפילו ההכרזה על התענית בה"ב גם אין מכריזין בחודש תשרי, כי ההכרזה היא גם חלק מהתענית.

9. וממילא כל זה מונח בראש חודש כסלו גופא בטר רישא גריא, שמבואר בהגהות רש"י שם שהוא כיום הכיפורים, וכמו שציין לזה החתם סופר בשו"ע סימן תק"פ, ובדרשות דף שע"ט.

והארכנו במק"א בדברי מוהר"ח כהן זי"ע תלמידו של מוהר"ח וויטאל זי"ע בס' הנודע טור ברקת סי' תקפ"א וז"ל "כך אחז"ל הנותן בים דרך מאלול עד חנוכה וכו' [כוונתו לירושלמי שבת פרק ב' ה"ו, וב"ר בראשית פרשה ו'] אמנם מ"מ שם ידעו דרך ה', כי בימים אלו נמצא תוספת הארה משאר ימות השנה למעלה, וזה היה מזמן שעבר שנתרצה הקב"ה לישראל וכו', אמנם בימים הללו הוא בחסדו נתן בים דרך אורות, והם נפתחים שערי תשובה כמשחז"ל תשובה נמשלה לים, להורות דרך לשבים שנ' טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך זה וכו' עכ"ל הטור ברקת, זי"ע] וארץ צבי להגה"ק מקו"יגלוב זי"ע בהרבה מקומות (עמ' קנ"ה, קנ"ו, קס"ו, קס"ז, קע"א, קע"ב, קע"ד ועוד ספה"ק) שחנוכה הוא בבחי' של חתימה של ימי הדין, וכן הכהן מלובלין זי"ע בפרי צדיק חנוכה אות ה' וז"ל והנה איתא בספה"ק שחנוכה הוא הגמר מראש השנה עיי"ש, ובאות י"ג שם וז"ל וזה שכתבו בספרים, דחנוכה השלמה מראש השנה שבר"ה ספרי חיים פתוחין וכל הבקשות על החיים, וב- חנוכה ההשלמה ע"י שזוכין לאור הגנוז לעמלי תורה שבע"פ זוכין לחיי העולם וכו' עכ"ד, ובספה"ק בני יששכר לא כתוב במפורש שהחתימה היא עד חנוכה, אמנם ראה דבריו הק' (במאמר ד' אות ג') שהביא הגמ' בסוטה דף ל"ג ע"א שיוחנן כה"ג שמע בת קול וכו' וברש"י שם שהלכו פרחי כהונה בני בית חשמונאי להלחם ושמע יוחנן כה"ג שהיה ניצחון ולפי"ז חלילת הישועה בניצחון למלכות יון היה ביום הכיפורים, וגמר הישועה בחנוכה והם ד' הזוהר אימא עילאה עד הוד איתפשטת, וזה בני בינה[דייקא] אימא ימי שמונה קבעו שיר ורננים הבן הדבר עכ"ל.

10. ויצויין שיש שכ' שרבנו הגר"א אמר שאין להקפיד על נישואין בסוף חודש, אמנם לכאורה זה אינו, והוא הנהגת תלמידו רבנו הגר"ח מוואלזין וכמבואר בכתר ראש [מהדורת הגר"י זלושינסקי עמ' ע"ט]

וראה בשד"ח [ח"ז מערכת חתן וכלה] שהביא בשם הגר"א "עת לחבוק הוא הט"ו שבעיתים, ולרחוק מלחבק הוא הט"ז שלאחר מילוי הלבנה לא יעשה נישואין.

11. אמנם יש לציין שבחשוון ואייר ותשרי יש סליחות של עשרת ימי תשובה ובה"ב.

השמחה של סיום התורה נמשך שבעה ימים

ויש להוסיף בזה מילין.

דהנה ידועים דברי הבית יוסף בסי' תרס"ט בשם הג' אשר"י בפרק לולב וערבה [סי' ו'] בשם או"ז [הל' סוכה סו"ס ש"כ] ומצאתי עיקרו של המנהג במדרש בתחילת שה"ש [א, ט] ויבוא ירושליים ויעמוד לפני ארון ברית ה' ויעש משתה לכל עבדיו [מל"א ג, טו] אמר רבי יצחק מכאן שעושין סעודה לגמרה של תורה עכ"ל. וכן בד"מ שם [אות ב] וברמ"א שם סעיף א', והאריכו בזה הפוסקים.

והנה החוות יאיר בסי' ע' [והביאו הפתחי תשובה בס' רמ"ן] האריך בדיני סעודת מצווה וסעודת רשות. שאפ' לעשות שמחה כמה ימים אחר הסיום [וכ"כ בערוך השולחן יור"ד רמ"ו סעיף מד'¹²].

וממילא כשמסיימין את התורה, ואין לך סיום גדול. מזה מובן ששבעת ימים הכי הם המשיך השמחה ואין אומרים תחנון. והגאון רבי ישעיה תשין זל"ה בהדרן שנשא בתשרי תרצ"ב הביא בשם הגאון ר' איסר זלמן מלצר כע"ז, והעיד שבליטא בעת סיום הש"ס לא אמרו שבעה ימים תחנון ועשו סעודות וכן הביא בס' אתקינו סעודתא עדות בשם מרן בעל האבי עזרי שעשו סעודות ז' ימים, וכן הביא בשם ספר אבני שיש מקאוונא שכך היה המנהג¹³.

וביותר שזה סיום של תורה שבכתב שקראנו כל השנה בקריאת התורה ושמעתי מאמור"ר זל"ה שהנה יש דרגות בתורה לשמה, ואין זה פשוט בכלל ללמוד תורה לשמה כדבעי, אבל בקריאת התורה הרי בזה זה ממש לשמה בלי שום פניות וע"מ שאקרא וכו' וכו' וממילא כשמסיימין את התורה אין לך סיום גדול מזה¹⁴, תורה לשמה סיום של תורה הק' שבכתב וכנתינתה וכד' הטור הידועים בסימן מ"ז¹⁵.

ואנא בשיפולא דאמור"ר נקיטנא, דלפי"ד מה ימתקו ד' באר שבע שהובא במגן אברהם, וכן המשכנות יעקב הידוע, שברכת התורה ביחיד הוא דרבנן, ובציבור הוא דאורייתא, הבו גודל לא' כדילפינן בברכות וא"כ לפי"ד אמור"ר שזה ממש לשמה, הרי "כי שם ה' אקרא הבו גודל לא", וע"ז נאמר "כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

ויש להוסיף לזה דהרי מד' הרוח חיים באבות בפ"ו משמע ש"הנשלמה פרים שפתינו" זה דווקא בתורה לשמה עיי"ש, וא"כ כשקורין את המפטיר [אף שזה תקנה מאוחרת] וזה קריאה לשמה וכמ"ש מאמור"ר, ולפי הגר"ח הרי על ידי זה ממש מקיימין בכך את חובת היום¹⁶.

ואמור"ר זל"ה הראני לד' הט"א במס' ר"ה דף ל"ב ומגילה דף כ"א על ד' הגמ' שקורין עשרה פסוקים כנגד עשרה מאמרות, והק' מה השייכות לעשרה מאמרות עיי"ש. וי"ל דע"י תורה לשמה הרי זה מקים את העולם ביותר, וראה נפה"ח.

השמחה נמשך שבעה ימים כשמחת שבע ברכות

ועוד י"ל: דהרי שמיני עצרת הוא כשמחת נישואין, אני ואתה וכו' וכמו שהאריכו בספה"ק. והוא הוא התיקון לגירושין של חורבן בית המקדש, יום הת"ב וכדבריו הידועים של המהרש"א בבכורות דף ח ומאור ושמש פרשת פנחס ועוד [וכן הוא ברמ"ע מפאנו] שכב' ימים של בין המצרים הם כנגד הכ"ב ימים מראש השנה.

וזה מה שנוהגים ישראל קדושים נוהגים לפרוש טלית מעל הקורא בחתן בראשית¹⁷ שהוא כענין נישואין, וראה דברי הגמ' ביבמות דף ס"ג "כמה טובה אשה טובה שהתורה נמשלה בה" וראה בסדר היום שכ' "והמנהג לעשות חופה ומשימין אותן בתוך חופתן.

ומלפנים נהגו בהרבה מקומות שלקחו את המרא דאתרא מביתו ובאו כל העם וליוו אותו בתוך חופה מביתו עד בית

12. וכנראה שהתורה אין לזה מן וממילא יש גם שמחה אחר כך וראה כע"ז בהליכות שלמה מועדים א פי"ב הערה 66 לענין הקפות שניות.
13. ואף שילע"ק בד' החוות יאיר וכמו שתמה בס' דברי מלכאל ח"א סי' ג' [וכן בס' מועדים בהלכה שמחת תורה], שלכאורה המשתה של שלמה המלך שעשה שבעת ימים היה בזמן חנוכת בית המקדש ולא בזמן שביקש על החכמה עיי"ש.

14. וראה דבר חידוש במקו"ח להחיות יאיר שגדול אחד נהג לעשות ברכת שהחיינו כשסיימו את התורה, ואמר שאין לזה שייכות עם שמחת הרגל עיי"ש וראה ברוקח, ונראה שאף שהוא לא היה המסיים מ"מ מברך על השמחה הגדולה שמחת הסיום, וראה ברוקח [אות שעא] שחתן תורה וחתן בראשית מברכין ברכת שהחיינו

15. ובדרך צחות בשמחת תורה קוראים שוב ושוב את התורה, וזה לשמה ממש ממש.

16. ושמעתי שהאדמו"ר בעל הדברי יואל זל"ה הבכיות הגדולות ביותר שבכה בתפילת מוסף בראש השנה ויום הכיפורים היה בעת אמירת הקרבנות, ונשלמה פרים שפתינו.

17. כן היה המנהג בהרבה מקומות ולא על חתן תורה, וכן מוכח מהתהלה לדוד בסימן שס"ט. [ויש בזה חילוקי מנהגים] וברמז כי יקח איש אשה חדשה. וגם כי קורים ויכולו השמים על הארץ והחופה מרמז על שמיים.

הכנסת בשמחת תורה, וכך היה המנהג בהרבה מקומות¹⁸ [והשירים של שמחת תורה כד' רש"י בסידורו "וישוררו כשיר חתן על כלה"].

וי"ל שהרי מבואר בגמרא נדרים (דף פ"א) שבית המקדש נחרב על שלא בירכו בתורה תחילה, וראה שם בר"ן שהתורה לא היתה חביבה עליהם, ובשמחת תורה התיקון הוא שכולם מברכין על התורה תחילה, ומראין חביבות התורה שהתירו משום כך איסורין דרבנן כמו ריקוד, ראה בפוסקים וראה בשו"ת הרשב"א ומהרי"ק ועוד שהמנהג היה ששמו כתרים של התורה על ראש החתן תורה וחתן בראשית עוד מנהגים, וממילא שבעת ימים זה כמו שמחת שבע ברכות, והשבת בראשית הרי היא כמו שבת שבע ברכות¹⁹.

והרי התורה בעצמה כביכול רוצה שנקוד איתה כמבואר במ"ב בשם הלאדוד אמת שמותר לטלטל ס"ת ארעי בשביל אדם [ולכאורה המקור הוא בני אהרון] והמעין שם יראה שהטעם כי התורה בעצמה רוצה שנקוד איתה.

כפרת עוונות בשמחת תורה-מנהג זריקת תפוחין

וע"י הנישואין כביכול הרי מתכפרין כל העוונות [כמי שנשוא אשה] וראה במנהג ס' נה [והביאו הא"ר בסי' תרס"ט] תלמיד הראב"ד בעל ההשגות, "ולפי שהוא יום שמחה שנתכפרו עוונותינו מהכול, ומתוך דברי שמחה אנחנו רוצים להשלים ולהתחיל ולהיות השכינה שורה עלינו", והיינו שבשמע"צ ושמח"ת מתכפרים על כל עוונותינו וממילא מסיימים את התורה²⁰.

ומה שכתב נתכפרו "כל" עוונותינו, י"ל דהרי ידוע מהחרדים וכן במנ"ח מצוה שסד, וחיד"א מובא בבני יששכר שבתשובה מאהבה אין צריך ד' חילוקי כפרה כי זדונות נעשו כזכויות, וממילא בשמיני עצרת תוקף האהבה הכול מתכפר.

ויצוין שמזכירים בתפילת גשם חטא של מי מריבה, וכבר נתקשו בזה? ולהנ"ל י"ל זדונות נעשו כזכויות.

הקליטה של השמחה בימים של אחרי סוכות

ורבי האי גאון כתב עוד טעם במה שנהגו שלא לומר תחנון בסוף תשרי [והובא בשו"ת שערי תשובה] "וכבר נהגו לא ליפול בסוף תשרי על כן עולי רגלים בקול רנה ותודה בחזרה יותר מבהליכה וכו' והדבר גדול ונכון, מלמד שצריך בשמחה בחזרה יותר מבהליכה".

ולמדנו דבר נפלא שהעולי רגלים חזרו בשמחה, וצריך הסבר²¹.

וי"ל לפי מה שכתבו בספה"ק²² עה"פ בתהילים "לכו בנים שמעו לי" ולא כתוב בואו בנים שמעו לי, כי לראות ולהבחין האם אכן יראת ה' היא תלמדכם זה נבחן כשהולכים בחוץ, וממילא בחודש ירח האיתנים, שעלינו מדרגה לדרגה עד לאתה הראת כי אין מלבדו, ולמעלת הבנים, אני ואתה, אבל הבחינה האמיתית לראות האם אכן נקלטו הדברים זה כשחזר לביתו, ויצא מהחג, וזה היה השמחה של עולי הרגלים, ולכן לא מתחילים ותן טל ומטר כי החזרה היא חלק מהליכה להפנים ולקלוט את כל ההשגות שהשיגו בירח האיתנים²³.

ובזה מיושב קושיית העולם מ"ט המתינו מלבקש גשם רק אחר סוכות, ולא הפסיקו מוקדם כשעלו לפסח [ראה הליכות שלמה תפלה עמוד ק"ו] ולהנ"ל מבואר היטב, שהרי בחזרה צריך ישוב הדעת, וגשמים מבטלים ישוב דעת כמבואר בדוכתי טובא לאין ספור, ואבוהון דכולהו ביומא נג: "ולא תכנס לפניך תפלת עובדי דרכים רבי חנינא בן דוסא הוה קא אזיל באורחא שדא מטרא עליה אמר רבש"ע כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער פסק מיטרא", ועי' עירובין סה.

18. ראה הליכות שלמה (עמ' רמ"ח) בענין פריסת הטלית דכיון דאוחזין בידיים לא מיקרי אוהל עיי"ש בשם התהלה לדוד ס' שט"ט סק"ט ובדעת תורה ס' שט"ו בשם הדעת קדושים וכן בחזו"א או"ח ס' נב', דאם אוחזו בידיים שאני, וראה מנחת שלמה סימן י'.

ומכאן יש להעיר שאלה שלוקחים כלונסאות עומדות וטלית גדולה לכאורה זה הוי אוהל ולכאורה אין לזה היתר, וראיתי בשם ס' מתוק מדבש לר' יונתן אייבשיץ זי"ע שאם זה לנוי אין איסור עיי"ש וראה מנחת שבת.

19. ומנהג קושטא (וכן נהג הס"ק מאלפנדראי זל"ה) ואיזמיר וטריפולי לעשות הקפות בשבת בראשית ז' הקפות וראה בשו"ת לב חיים ח"ב ס' קכד.

20. וראה בספר סדר הקבלה להראב"ד שמובא שרב חנוך גאון [מארבעת השבויים] היה עולה בשמחת תורה עם גדולי הקהל לסיים את התורה ובשנת ד' אלפים תשע"ה עלה לבימה והבימה היתה ישנה ונפך ונשברה מפרקתו ונפטר הרי שאז כבר היה המנהג הזה לסיים.

21. רב האי גאון בעצמו עלה לרגל, ראה אוצר הגאונים מסכת סוכה עמוד 08, וראה לבוש סימן קי"ז, וספר חסידים אות תר"ל מהדורת יוסטנעצקי.

22. הישמח משה פרשת דברים בשם הרה"ק ר' שמעלקע זל"ה, וכ"ה בקול מבשר בשם הרה"ק ר' בונים מפרשיסחא, וכ"כ בפלא יועץ וכן בכתב סופר פרשת וירא.

23. ומהרי"ד מבעלזא אמר, שבהילכתם פחדו מאוד כי הרי תמיד יש התנגדות של סומאה לקדושה ופחדו ובחזירת שמחו.

ובביכורי יעקב בסי' תרס"ט [ובתוספת ביכורים שם] הק' עמ"ש בפיוט בשמח"ת "שמיני קול שמע באהבה רנת בית השואבה ביום השמיני" וצ"ע הרי אין שמחת בית השואבה ביום השמיני?²⁴

ותירץ הביכורי יעקב עפ"מ"ש הבינה לעיתים (דרוש ד לשמ"ע) "וצדיקים ישמחו ויעלצו לפני א' וישישו בשמחה" שבשמחה של הוללות נשאר אח"כ עצבות ולא נשאר שום רושם של השמחה אבל השמחה של המצווה יגדל השמחה כשעברה במה ששמח, וזה בשמחת בית השואבה השמיעו באהבה מה שרננו בשמחה של מצווה זו בימי החג, מלבד מה שבחג גופא הרי לא ראינו שינה בעינינו, ואין את כל הכלים לקלוט את ההשפעה והשמחה²⁵

וא"כ י"ל שזה מה שז' ימים עדיין ממשיכים את ימי ההתבוננות, אחרי שזכינו ובכנ צדיקים ישמחו וישרים יעלוזו וחסידים ברנה יגילו דקאי על ר"ה יוהכ"פ וסוכות כמו שביאר השם משמואל בכ"מ.

וזה מה שכ' רב האי גאון שנוהגים שאין אומרים תחנון בסוף תשרי.

ויש לבאר לפי"ז בדרך רעיון, את המנהג שכ' המהרי"ל ששורפין ומבערין את הסוכות בשמחת תורה.

ראה לשון המהרי"ל (עמ' שע"ז) "אמר מהר"י סג"ל מה שנוטלין הנערים ערבה ומבערין בהן מדורה בעצי הסוכה בשמחת תורה מנהג יפה היא לשמחת יו"ט דלא מיקרא סתירא וכו' וראה שם שהמהרי"ל נתן רק לקטנים שיעשו את זה [ובדרכי משה כתב שהמהרי"ל מיחה, והק' הביכורי יעקב שאדרבה במהרי"ל מוכח שאין למחות בתינוקות אלא כשהגיעו לימי הבחירות עיי"ש בנ"א] ואני ראיתי מהר"י סג"ל מאד היה שמה והיה נהנה כשרואה הנערים רצין בשמחת תורה מבית לבית לסתור עצי הסוכה ולהביאם עצים ולעשות מדורה והוא בעצמו הניחם לקחת מסוכתו והסיתם לגזול מהעצרים שלא רצן לתת להם ברצון עכ"ל²⁶.

ואמנם הפשטות הטעם הוא להרבות בשמחה, וגם ע"י אש, ותורה אור וראה בא"ר בסי' תרס"ד [ומובא במ"ב] שמרבין בנרות בשמחת תורה²⁷.

אבל בדרך רעיון י"ל שבסוכות אנחנו יושבין בצילא דמהימנותא, ומתעלים ומתרוממים ומטהרים, אבל העבודה האמיתית היא כשנכנסים לבית [וראה בת"י בחדושתא תינסון לבתיכון] כי אנשי קודש תהיו לי, כמו שאמר הרה"ק מקאצק זי"ע 'מלאכים לא חסר לי, צריך אנשי קודש', ולכן מבערין את הסוכות וחוגגים שמחת תורה בבית בדווקא, וזה הרי הטענה נגד המלאכים שאמרו תנה הודך על השמיים.

וממילא עיקר ההתבוננות הרי יש בשבת קודש, שביום זה שכל מלאכתך עשויה, ובשבת נאמר לדעת כי אני ה', יש ישוב הדעת וכמ"ש בספה"ק [ראה חידושי הרי"ם פרשת כי תצא, שם משמואל בראשית ויחי ועוד ובכתב והקבלה פרשת כי תשא ועוד] ולכן בשבת בראשית זה הזמן להתבונן בכל השמחה והתשובה מאהבה שזכה להשיג בירח האיתנים]

ובמנהגי פרנקפורט [עמ' ק] כתוב שאת ה"יחדשהו" של ברכת החודש של חודש אייר, וחשוון, אומרים בניגון של גמרא, וקראו לניגון הזה ניגון של גמרא ותוס' עיי"ש וכנראה שמנהגם מיוסד מפני שמתחילים ללמוד אז שוב גמרא וכד' הרמ"א הנ"ל, אחרי שביומי דניסן ויומי דתשרי לא תיתחזו קמאי.

ודעת לנבון נקל שאחרי ירח האיתנים חודש הטהרה, בראש השנה כלפני ולפנים, וביום הכיפורים לפני ה' תטהרו, וסוכות ושמחתם לפני ה' אל' ושמע"צ אני ואתה יחודא שלים, ונטהרים לגמרי. ממילא בחודש מרחשון זה החודש המוכשר ללמוד ולחדש בתורה וכמ"ש, וכד' הגמ' בקידושין כ"ט ע"ב ישא אשה, ואח"כ ילמד תורה בטהרה.

ולפי ד' המאור והשמש עכ"פ למדנו שחודש זה מסוגל ביותר לחדש חידושי תורה, והוא ענין הגשם שמתחילים לבקש בחודש זה, "יערוך כמטר לקחי" שפי' רש"י וש"ר שקאי על התורה, וכל' של השפ"א [סוכות תרמ"ד] "ועיקר הגשם היא התורה שנמשלה למטר", ובספורנו "הנה תורתי היא תערוף, ותהא בשטף כמטר למבינים המוכנים לקבל מבוע מקור החכמה", וראה ב"ק דף יז' אין מים אלא תורה, וספרי האזינו שם ותנחומא ועוד.

24. וציינו שקושיא זו הק' בעל הנפוצות יהודה דרוש ל' והק' על בעל דרך האמונה (קושטא רפב) שטעה וחשב שיש בשמיני שמחת בית השואבה [וראה בהג' הרס"ג על הביכורי יעקב].
וראה באריכות בקובץ מוריה אלול תשע"ה.

25. וראה בהליכות שלמה (מועדים א' עמ' רנ"ג) שכן פי' הגרש"ז זל"ה ענינו של אסרו חג שזה כמו חסידים ששוהין שעה אחת אחר הת-פילה במבואר בבברכות לב' שנאמר אך צדיקים וגו' ישבו ישרים את פניך שגם אחר התפילה דרך הצדיקים והישרים להתעכב ולשהות עוד בראיית פני ה' שלא לצאת מיד מן החול אל הקודש, וראה מהרש"א שם.

26. עי' סוכה מה. "מיד תינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן, ועי' רש"י ותוס' דאין בהם משום גזל דהוי משום שמחה.

27. ומה שמחה בעצרתין וקמצנין י"ל בדרך צחות: כי הרי בסוכות צריך להבין שהכול הבל הבלים וכו', והרי סוכות הוא כנגד בכל מאודך [כמבואר בשפ"א בכ"מ].

שונה את המאזן

זה הזמן לקחת החלטה נבונה, מהיום אני לא מעשן יותר! ותזכה לשונה טובה ובריאה כהלכה!

הידעת כי בכל סיגריה אתה עובר על איסורי תורה:

✕ לא תעמוד על דם רעך. ✕ ביטול עונג שבת. ✓ הצלת אנשים מעישון הרי היא כפדיון שבויים.	✕ מצער ומדאיג את אביו אמו ומשפחתו. ✕ מחטיא את הרבים. ✕ חילול השם. ✕ מומר לדבר אחד.	✕ ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. ✕ העישון הוא סכנה ברורה לבריאותך ועתידך. ✕ וחמירא סכנתא מאיסורא.

המסכן את עצמו מזנותיו מתמעטין, זכויותיו מתמעטין, ואין אומרים הלכה בשמו!

ריאות בריאות מול ריאות של מעשן

03-618-7876

חיים בריאים כהלכה

רפואה מונעת מצילה חיים

העצירות אויב האנושות!

בספר תמצא

הדרכה מפורטת כיצד להנצל ממנה

**לגוף אין חלקי חילוף! שמור עליו!
רוב בריאות הגוף תלויה בעיכול המאכל!**

כשאתה אוכל נכון - אתה אוכל את האוכל!

כשאתה אוכל לא נכון - האוכל אוכל אותך!

חדש בכריכה קשה עם הוספות 25 ש"ח

אצל המחבר במחיר הקרן 10 ש"ח

**הספר שישים
לך
את הסיגריה
ביום חול
במקום שבו
היא נמצאת
בשבת**

**ניתן להשיג
במחיר שפוח
03-618-7876**

**לשמיעת הרצאות חייג 0733.641.330
להשיג בחנויות ספרי קודש**

יצא לאור כרך חדש ספר המליץ בינותם

על תרגום יונתן בן עוזיאל
בראשית-חיי שרה

ביאורים ועיונים בפירוש
תרגום יונתן בן עוזיאל
על התורה

יצא לאור חלק חמישי מספר
המליץ בינותם, החל מפרשת
בראשית עד חיי שרה והוא ביאור
על תרגום המיוחס ליונתן בן
עוזיאל, ולהבין השינויים בין התרג"י
ובין תרגום אונקלוס ופירש"י
עה"ת. ב' חלקים על ספר שמות,
וב' חלקים על ספר ויקרא כבר יצאו
לאור עם הסכמות מגדולי ראשי
השיבות.

עמוד שער
המליץ בינותם
החלק החדש
המליץ בינותם
החלק החדש
המליץ בינותם
החלק החדש

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

773-539-6254 (בארה"ב) המחבר הרב צבי פישביין

058-326-4903 לכל עניני הספר ניתן לפנות אל

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שמחת תורה - שבת בראשית

ספר אחד, ראש אחד

א' - הספר האחד והיחיד - 1 | ב' - לומדים את הספר - 3 | ג' - ללא ספרים חיצוניים - 5

א' - הספר האחד והיחיד

שישו ושמחו בשמחת תורה

בשמחת תורה, מנהג ישראל להוציא את כל ספרי התורה מארון הקודש ולרקוד איתם, לערוך הקפות. אנו ששים ושמחים על השלמתנו של מחזור נוסף של קריאת התורה מתחילתה ועד סופה, ואנו מתחילים שוב מ"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים".

אחד המאפיינים של היום הזה, היבט שלא מספיק מדברים עליו, הוא שאנחנו רוקדים עם ספר אחד בלבד. ספר התורה - זהו הספר היחיד שאנו אוחזים בידנו. והטעם בזה הוא כדי להדגיש, לעצמנו ולחברינו, שזו היתה תוכניתו של הקב"ה מלכתחילה: שלעם ישראל יהיה ספר אחד בלבד.

כדי לשמר את עקרון הספר האחד, ולהבטיח את טוהר המסורת הכתובה של עמנו, נאסר אפילו לכתוב דברי תורה מובהקים חוץ מהתנ"ך, וזהו הדין ש"דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומר בכתב". אנחנו כבר התרגלנו לספרי קודש, לאוצר הספרים המלא וגדוש בספרים, אבל מעיקר דין התורה אסור לכתוב אפילו דברי תורה. אפילו לכתוב סידור תפילה נאסר בימי קדם. הגמרא (שבת קטו, ב) מספרת על אדם שכתב סידורים ומכר אותם, והחכמים מנעו זאת ממנו. זהו כלל מוקפד מאד של התורה - אסור לכתוב שום ספר, מלבד ספר אחד ויחיד.

רק בשלב מאוחר יותר בהיסטוריה שלנו, ראו חכמים שהתורה עלולה להישכח אם לא יכתבו אותה - היו מלחמות, גלויות ורדיפות, והדורות היו הרבה יותר חלשים - ולכן התירו לכתוב דברי תורה. וכך התגלגלה כתיבת המשנה, הגמרא וכל

שאר הספרים שבאו בעקבותיהם. אבל בימי קדם, מאז הר סיני ועד לימי התנאים, לא היה דבר כזה. בבית יהודי, ואפילו בבית מדרש או ישיבה, לא ניתן היה למצוא ספר אחד מלבד התורה, התנ"ך. היינו אומה של ספר אחד.

אפיון מאשים

על מנת להבין את חשיבותו העצומה של יסוד זה, עלינו לחפש הסבר אצל אדם שהיה מחוץ לעולם התורה, הלא הוא יוסיפוס. יוסיפוס חי בתקופת חורבן בית שני, והוא חיבר ספר בשם 'נגד אפיון'. אפיון היה אנטישמי יווני, ויוסיפוס בא להגן על היהודים מפני שקריו והאשמותיו של אפיון.

מבין ההאשמות שהטיח בנו אפיון, הוא ציין את העובדה שליוונים יש ספריה גדולה מאוד. "ואילו אצלכם היהודים, היהודים המיושנים", הוא אמר, "אין לכם שום ספרים מלבד התנ"ך". באותה תקופה של סוף ימי בית שני, האיסור הקדום עדיין עמד במלוא תוקפו. אין ספרים! ואפיון לעג לזה.

יוסיפוס משיב

אך יוסיפוס השיב על כך: "זו אינה האשמה!" אמר. "זו ההצלה שלנו! אצלנו מותר לכתוב רק ספר אחד. קיבלנו את התורה בהר סיני, ורק נביא, על פי ה', רשאי לכתוב עוד דבר. לאף אחד אין את הזכות לקחת את מחשבותיו ולהעלותם עלי כתב".

והוא מסביר את ההשלכה החשובה שהיתה לכך. שימו לב כעת לניגוד החשוב שיוסיפוס מציג כאן. אצל עם ישראל, הוא הסביר, קיימת רק מערכת אחת של ערכים עבור האומה כולה. גם אם נראה למישהו לחדש איזה דבר, מותר לו לומר את זה, מותר לו לחלוק את זה עם ידידיו ובני משפחתו, אבל להעלות את הדברים על הכתב, לתת להם את הגושפנקא

וכמובן שכשהוא השתחרר מהכלא, יש סיפור שלם כיצד הוא ביקש לנקום בחברה. כמובן! אך טבעי הוא שפושע שהיה כלוא מאחורי סורג ובריח, ירצה לנקום באלו שדאגו לכך שהוא ייכלא שם.

הסיפור כולו אינו אלא הצגה מעוותת של עובדות. הוא מתאר את חייהם האיומים של העניים, וכיצד הם נרדפים בידי משטרת הרשע. זה סגנון כתיבה - לנפח את הדברים הקטנים והבלתי משמחים המתרחשים בחיים, להציג את העולם כמקום שחור יותר, כמקום נורא יותר מכפי שהוא במציאות. כך שכל האנשים ה'מתורבתים' שקוראים את הספר הזה, הופכים לאומללים ומבולבלים.

דיקנס, מרקס והרפורמיסטים הכוזבים

הדברים נכונים גם לגבי ספריו של צ'ארלס דיקנס, וכל הרפורמיסטים, השקרנים, שביקשו ללחום נגד אי-צדק חברתי. הם נוהגים בקביעות להציג את החברה שלא כפי שהיא במציאות. שקרים, גזמות, בעיות מנופחות, וכמובן פתרונות מומצאים ובלתי ישימים.

וכך, קארל מרקס, הרשע הגדול, בזכות כושר הכתיבה שלו, חיבר ספרים שהולילו שולל את הנוער, בעזרת שקרים ורעיונות המבוססים על הנחות כוזבות. הוא לימד אנשים להעריך רק את מעמד הפועלים, ולשנוא את העצמאיים. הקפיטליסטים שהיו להם חנויות ועסקים משל עצמם, כל אדם שהיה חכם או נמרץ מספיק כדי להקים עסק משלו, הוכרז כמי שמנצל ועושק את הפועל המסכן.

וכך, כתביו, ובפרט ספרו 'המניפסט הקומוניסטי', יצרו תרמית עצומה, ענן של שקרים, שעודדו את האנרכיסטים והסוציאליסטים והבולשביקים והקומוניסטים למרוד ולתפוס את השלטון מידיה של הממשלה הממוסדת.

והרבנים הזהירו! הם הזהירו את בני הנוער: "עזבו את הרעיונות הללו שעליהם אתם קוראים. חזרו לתורה! אל תמרדו בצאר! מה שיגיע בעקבות כך יהיה עוד יותר גרוע!" אבל בני הנוער היהודיים הולכו שולל בידי הספרות הכוזבת; הם שכחו שהיסוד של אומתנו הוא ספר אחד. הם קראו את ה'מניפסט הקומוניסטי', ונכנסו הישר אל תוך האסון. הפרק האחרון בספר של החיים האמיתיים, לא היה כפי שמרקס תיאר אותו בספרו. אף אחד לא שמח שם במדינות הקומוניסטיות. מיליונים רבים מתו. מיליונים סבלו וממשיכים לסבול בגלל השוטים שכתבו ספרים מורעלים.

הזו של המילה הכתובה - דבר זה נאסר לחלוטין. רק דבר ה' הועלה על הכתב.

ואילו אצל היוונים, כך אמר יוסיפוס, כל אחד שמתחשק לו - יכול לכתוב. זו המדיניות אצל אומות העולם - הספרות פתוחה בפני כל מי שיודע לקשקש. אם ניחנת בכישרון כתיבה - וגם אם לא - אתה מוזמן לכתוב. כל אדם ברחוב כותב ספר. מה מבטאים אם כן הספרים? את כל השטויות שיש להם בראש.

אילו הכותבים הללו היו שומרים את הרעיונות הללו לעצמם, ניחא - הם היו מוליכים שולל את הראש הנבזה שלהם בעצמם. הבעיה היא אצל שאר העולם, אצל הקוראים. כאשר הם מבטאים את הרעיונות במילים ומעלים אותם עלי כתב, הם גורמים נזק רב לאנושות.

הכותבים, היוונים, כמו גם אלו שהלכו בעקבותיהם, יצרו ספרות שהזיקה לשכל האנושי. האמת היא שגם הפילוסופים שלהם בעצמם אומרים כן. פלאטו קובע, באחד מחיבוריו, שהכותבים והמשוררים וכותבי ההצגות קלקלו את העם. רעיונות זדוניים מכל הסוגים הוכנסו לספריהם, ומשם אל תוך ראשם של המון העם.

אלימות משטרתית

אפשר לתת מאות ואלפי דוגמאות לנקודה הזו, כי בתי הדפוס עובדים עשרים וארבע שעות ביממה, שבעה ימים בשבוע. "עֲשׂוֹת סְפָרִים הִרְבֵּה אֵין קֶץ וְלֹהֵג הִרְבֵּה יִגְעַת בְּשָׂר" (קהלת יב, יב). זה חורבן האנושות.

פעם דיברתי כאן אודות ספר מסוים בשם *Les Misérables* ("עלובי החיים") מאת ויקטור הוגו. אף פעם לא קראתם אותו? אשריכם! למרבה הצער, אני כן קראתי אותו. והנה, זהו ספר שאין בו דברי חשק ופריצות, כך שיש הטוענים ש"מה הבעיה בזה?" אבל יש בזה בעיה גדולה, כי זהו ספר מלא בהמצאות ותפיסות מוטעות, ומבחינה זו הוא גם כן ספר של רשעות.

הוגו הרי רצה לכתוב ספר שיש בו איזה עלילה מרתקת. ספר העוסק באירועי היומיום המשמימים, זה לא מספיק מעניין. ולכן היה עליו להמציא סיפור על אדם שסבל מחוסר צדק במשך זמן רב. הוא מתאר אדם שסבל מחרפת רעב, עד שהוא נמשך לחיי פשע - אתם כבר מבינים; העובדה שהוא הפך לפושע היא בכלל לא באשמתו, אלא זו אשמת החברה. עד שלבסוף הוא נעצר וסבל בכלא; אי אי, הפושעים המסכנים שסובלים בכלא.

יערות מבוזבים

אפשר עוד להאריך הרבה אודות ספרות הגויים, כי זה לא נגמר; מדי יום נקצצים עצים כדי להמשיך את פעילותם של מכונות הדפוס ולספק נייר לספריהם.

העולם מתעוות מכל הכיוונים. הספריות והעיתונים והמגזינים, מלמדים את העולם שקרים וכזבים מכל סוג שהוא: הרפתקאות, בידור, פסיכולוגיה, חמלה על פושעים, היסטוריה כוזבת, חוסר מוסריות, כל מיני רעיונות מעוותים. וכך, הספרים שהולכים וממלאים את העולם, מזהמים אותו עוד ועוד. הצחנה רק הולכת וגדלה.

אולם אנחנו, עם ישראל, אנחנו עם קשה-עורף. לנו יש רק ספר אחד, ומשם מגיע הכל, כל ההשקפות שלנו. ולכן זהו חלק אינטגרלי משמחתנו ביום שמחת תורה. אנחנו קופצים מעלה-מטה עם ספר התורה שלנו! זהו הספר שלנו! אבל לא רק שזה 'שלנו' - מבחינתנו זהו הספר האחד והיחיד! לנו יש רק ספר אחד גדול, וספר זה עוסק בעניינים שראוי לעסוק בהם, ומבטא את שאיפותיה המרוממות ביותר של האנושות.

ב' - לומדים את הספר

"בואו נהיה מעשיים"

והנה, בעודנו רוקדים עם הספר האחד והיחיד שלנו, עם סולם הערכים האחד והיחיד שלנו, עלינו לנצל את ההזדמנות הזו. לא מספיק לרקוד ולשיר ולשמוח. זו התחלה טובה, אבל זה לא מספיק, כי אם לא נעשה שימוש בספר הזה שמלמד אותנו כיצד לחשוב ומה לחשוב, איזה תועלת יש בזה?

תארו לעצמכם שמישהו נתן לכם מדריך-למשתמש לחיים, ואומר לכם שזהו הספר היחיד שתצטרכו אי פעם. "אל תטרחו לחפש במקום אחר", הוא אומר, "אלא הכל נמצא כאן, וכאן בלבד". מה יעזור אם תרקדו עם הספר הזה? צריך לפתוח אותו וללמוד אותו גם כן.

וזה מה שנעשה כעת. היות ואנחנו מתחילים מחזור חדש של קריאת ספרנו הלאומי, אזי הדבר הראשון שעלינו לעשות זה לעשות בו שימוש. אנחנו אומה עם ראש פתוח מאוד; אנחנו רוצים לפתוח את הראש בפני כל הערכים וההשקפות והיסודות שנמצאים בספר שלנו, ולכן ניקח את פרשת בראשית ונתרגל את הענין הזה. כעת אנחנו קוראים פרשת בראשית, ולכן נלמד את הנושא שלנו בעזרת מספר דוגמאות מפרשת השבוע.

יש אצלי בכתובים רשימה של לפחות עשרים וחמישה יסודות השקפה שאותם אנו לומדים מפרשת בראשית לבדה - קראתי לזה 'רשימה', אבל למעשה זה יותר מרשימה. כל אחד מהם כולל פרטים רבים. אני רוצה לבחור עכשיו כמה מהם, כמה דוגמאות אקראיות, רק כדי שתבינו מה הפירוש של מחשבה בהתאם לתורה, ותקלטו את הרעיון.

עולם של דבר ה'

כשמסתכלים בתורת ה', מהו הדבר הראשון שרואים? "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים". כלומר, פעם לא היה דבר. לא שהיה משהו שממנו נבנה העולם; לא שהיו אטומים או מולקולות או אפילו חלל - לא היה דבר, אֵין מוחלט. ואז "בְּדֵבַר ה' תִּשְׁמַיִם נִעֲשָׂו וּבְרִיחַ פִּי כָל צָבָאָם" (תהילים לג, ו). זה הפירוש של "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים".

זוהי מהפכה באופן שבו יהודי מסתכל על העולם. כי משמעות הדבר היא שאין עולם! העולם אינו מציאות אמיתית! הוא קיים רק במחשבותיו של הקב"ה. אין שמים. אין ארץ. בכל מקום שמסתכלים, זה אינו אלא דבר ה'.

כך התורה מלמדת אותנו להסתכל על העולם. "לְעֹלָם ה' דְּבָרָה נֶצֶחַ בְּשָׁמַיִם" (שם קיט, פט). אתה מסתכל על השמים, אל תחשוב שזה שמים - מה שאתה רואה זהו דבר ה', אלא שהוא קיבל צורה של שמים.

ה' יתברך אמר: "יְהִי!" והדיבור שלו הולבש בְּשָׁמַיִם, בשמש וכוכבים. ה"יְהִי" הפך לארץ, לאוויר, לעצים, ארנבות, חתולים, שושנים וגשם. דבר ה' הפך לאוקיינוסים ולדגים וללויתנים. דבר ה' הפך לכל דבר ביקום.

אלו שאינם מסתכלים רק בתורה, מביטים בעולם מבעד לעיני העיתון או עיני הספרים, ולדידם יש חתולים וקופים. יש שמים וארץ. יש מפץ גדול ועוד כל מיני רעיונות מטופשים. אבל הם חיים בשקר! כל מה שהם רואים הוא לא נכון, כי הם הסיטו את עיניהם מהספר האחד והיחיד.

עולם טוב מאוד

דוגמא נוספת: מה עוד אומרת התורה אודות הבריאה? נכון, העולם אינו אלא מחשבותיו יתברך; זה לבד יוצר מהפכה בכל ההסתכלות שלנו על העולם, אבל יש עוד: "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲנֶה טוֹב מְאֹד" (בראשית א, לא). הקב"ה נתן פה פסק: העולם הוא טוב מאוד! אתם מבינים מה המשמעות של פסק מאת ה'? אין מקום לחשוב שאולי דיין אחר, אולי ספר אחר, היה אומר אחרת. לא ולא. פסק של ה' הוא סוף פסוק; זו האמת היחידה. ומה הוא אומר? "וַהֲנֶה טוֹב מְאֹד". הכל טוב מאוד! לא רק טוב, אלא טוב מאוד.

הוא מזג אוויר נפלא. כשיש רוח זה נפלא, וגם כשאין. קיץ וחורף; הכל טוב מאוד!

מחזירים את האדם לגדלות

עכשיו אנחנו מגיעים לדוגמא השלישית שלנו – בפרשה זו לבדה – שנמצאת בפסוק הבא: "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ" (שם א, כז). איזו קביעה מטלטלת! האדם נברא בצלמו של האלקים!

זאת אומרת שכשמסתכלים על האדם בעיניים תורניות, לא רואים רק ערמת כימיקלים. ככה מסתכלים עליך קוראי הספרים – זה מה שאתה; כמות מסוימת של חנקן, סידן, פחמן, חמצן, מימן, ועוד יסודות. אם ניקח את כל היסודות הללו ונחלק אותם, ונמכור אותם לאיזה רוקח, יתכן והוא יהיה מוכן לשלם עבורם 5-10 סנט. האם זהו אדם?

לא! "בְּצַלְמוֹ אֱלֹקִים בָּרָא אֹתוֹ" (שם). או ווה! עכשיו אני יודע איך צריך להביט בכם. כשאני מביט בכם, אני רואה צלם אלקים! הפנים שלכם – הן השתקפות של ה'! הם צלם, השתקפות, של תפארתו של הבורא! כל פרצוף שבו אנו מביטים – אנחנו מדברים כעת על פרצוף טוב, פרצוף הגון, פרצוף של שומר תורה ומצוות – אל לכם לחשוב שאתם מביטים במר רובין, בר' חיים, במר גרינברג או בר' דוד; אתם מביטים בגדלות.

הם מקטינים – אנחנו מגדילים

אתם יודעים איזו התנגדות יש נגד המושג של גדלות האדם? יש כיום מיליונים שכותבים ומטיפים שהאדם אינו אלא טעות! שפעם, אי שם בעבר, לא היה דבר מלבד חיידק שצף בתוך שלולית בוץ. איזה טירוף מוחלט! אין תיאוריה אווילית מזו – להעלות על הדעת אפילו שדבר מעין זה יכול היה להתרחש בטעות. עם זאת, במלחמה נגד התורה – כל האמצעים כשרים, והספריות גדושות בספרים. מדי יום מודפסים ספרים חדשים, ספרים גדולים ויקרים המכילים תמונות וטבלאות יקרות, והעולם כולו מתעוות נגד הרעיון של גדלות האדם.

האמת היא, שאנחנו מעריכים את הגויים יותר מכפי שהם מעריכים את עצמם. אנחנו אומרים שגויים הם צלם אלקים, והם אומרים שהם צפרדעים וקופים. הם מנסים ככל יכולתם להפוך לצפרדעים, אבל אנחנו ממשיכים לצעוק: "לא! אתם צלם אלקים! ככה כתוב בספר שלנו! איננו מקשיבים למה שאתם אומרים. אתם לא צפרדעים. אתם צלם אלקים!" ורק מהתורה ניתן ללמוד את זה. אל תחפשו במקומות אחרים,

שמעתם? תתעוררו ילדים! אל תקשיבו לשקרנים, למתלוננים. אם תקשיבו לויקטור הוגו אתם תחשבו שהמצב אומלל. מרקס יספר לכם שהעולם הוא אומלל. העיתונים מדווחים כל הזמן על חדשות רעות.

המשורר המבולבל

הטו אוזן למשוררים ותגלו את אותו הדבר. סיפרתי לכם פעם על המשורר העברי שרצה לכתוב שיר. ירד אז גשם בחוץ, ובעוד הטיפות מכות על חלונו הוא אמר: "מאי קא משמע לן הגשם?" – מה מלמד אותנו הגשם?

והנה, אם הוא היה מקשיב לבראשית, למשורר האמיתי, הוא היה יודע שהגשם מלמד אותנו על טובו של הבורא יתברך. כמובן שלא רק הגשם. "אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה" פירושו **שכל** מה שהוא עשה זה טוב – אבל כעת זו עונה מתאימה לנקוט בדוגמא של הגשם. התורה מלמדת אותנו שהבורא הוא טוב ומטיב, שהבריאה היא טובה מאוד. כל טיפת גשם היא פנינה! זה חיות! זה חיים! מים זה חיים!

אבל ה'חכם' הזה הסתכל במקומות אחרים. הוא היה מומחה לספרות עברית, לעיתונות עברית, אז מה הוא אמר? "טיפ טיפ על חלוננו, כאיש בבכי ממרר". זה מה שהמשוגגע הזה זיהה בגשם. הוא רואה טיפות גשם המכות בחלון, ואומר: "אני רואה עצב. הטיפות הן כמו דמעות, בכי עצוב, המכות בחלוני". אז מי שקורא שירה, לומד שגשם זה עצבות. ואל תגידו: "זו רק אומנות, אין לזה השפעה"; בהחלט יש לזה השפעה. בלתי אפשרי שלא תהיה לזה השפעה.

תחזית מזג האוויר – מהדורת התורה

אנשים, יהודים שומרי תורה ומצוות, קוראים עיתונים, והראש שלהם מתעוות מחמת הדיווחים על 'מזג אוויר נורא', ומי שקורא את ספרי הלימוד של הקולגים מתעוות על ידי כל המילים שנועדו להסתיר את הבורא: מחזור המים, אידוי-דיות, עננות אורוגרפית, מה שזה לא יהיה, מילים המזהמות את השכל ומסתירות את הבורא ואת ה"טוב מאד" של הבורא.

ולכן אומר הקב"ה: "יש ספר אחד! קחו את ספרי, וחשבו בהתאם למחשבותי". "וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהָיָה טוֹב מְאֹד!" ה' אמר שזה טוב מאוד! הוא לא היה חייב לומר את זה, אבל "מה הוא, אף אתה" – אם הוא אמר את זה, אזי זוהי הדוגמא למה שמוטל עלינו לעשות כל ימי חיינו. אנחנו גם כן צריכים לומר: "טוב מאוד!" העולם כולו – ולכל הפחות האומה של הספר היחיד – קוראים ביחד: "טוב מאוד!" אה! מזג אוויר גשום הוא מזג אוויר נפלא. וגם מזג אוויר לא גשום

מה בכך?! איך זה קרה? נניח והייתם מוצאים מטבע של רבע דולר בתוך אבטיח - הייתם שמחים שמחה גדולה, הלא כן? איך נכנס לשם מטבע של רבע דולר? נס!

אבל מטבע זה כלום, זה חפץ נטול-חיים. מוטבע בו מעט מידע - כמה ציורים, תאריך, ועוד כמה מילים, אבל זה כאין וכאפס לעומת זרע. גרעין של תפוז מכיל מיליונים רבים של פיסות מידע, הרשומות על גבי סליל הדנ"א של המולקולה. וזה דבר חיוני! הגרעין מכיל לא רק את המידע אלא גם את המכשור הנדרש כדי לייצר עץ תפוזים חדש.

תורת הכל לעומת תורת אמת

זה מה שכתוב בספר שלנו בענין אכילת תפוז. כעת נאזין נא למה שאומרים הספרים האחרים. פעם יצאה לאור כתבה מאת מחלקת החקלאות בווישינגטון, והכותב מתפעל מהעובדה שגרעין התפוז הוא בעל טעם מר; איכשהו, במקרה, במשך מיליוני שנים - כך כותב האיש - פיתח הגרעין את טעמו המר, בדרכים שעדיין אינן מובנות לנו - וזאת כדי לגרום לבני אדם לא לאכול אותו.

אתם שומעים? זה קרה במקרה. בעוד שהספר שלנו מלמד אותנו להביט ולהתפעל ממעשי ה', ספרי העולם אומרים שעלינו להתפעל מה"סלקציה הטבעית", בדרכים שעדיין אינן מובנות לנו.

הספר שלנו מלמד אותנו! אנחנו **כן** מבינים את זה. "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים!" אלקים הוא זה שעשה את זה! וזה "טוֹב מְאֹד", זה לטובתנו! זה נעשה לטובתנו משום שאנחנו צלם אלקים, כדי שנלמד את הפירות ונגדל עוד ועוד, נגדל עוד ועוד באמונה שלנו. אז בעודנו הולכים ברחוב וחולפים על יד דוכן פירות, אנו חושבים לעצמנו: "אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ!" תפוחים! "אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ!" אבטיחים! "אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ!" מלונים! "אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ!" זה אדם שחי עם ספר אחד, עם מדריך למשתמש אחד.

עולם של מתירנות

כעת אנו מגיעים לדוגמא החמישית במספר, והאחרונה שלנו להיום. כמובן, אם נרצה נוכל לשבת כאן כל הלילה וללמוד עוד יסודות, אבל תצטרכו לסלוח לי על כך שאני מסיים כעת. הדוגמא החמישית של לימוד שכל תורה שנמצא בפרשת בראשית הוא, המשמעות האמיתית של חטא. אתם יודעים, הספרות של העולם שבחוץ עסוקה כיום בלהפיץ את עקרון ה'**חוסר-אחריות**', עקרון תירוצים. הם מלמדים שאף אחד אינו אחראי עבור מעשיו הבלתי טובים. יש להם כל מיני סיפורים ואליבים. זה נובע מעוני, מגזענות,

שם ממעטים את גדלות האדם. שם ממזערים את הגדלות הזו, עד שלבסוף כלל לא מכירים בה!

אבל לנו יש מדריך למשתמש! התורה ניתנה כדי שנדע את האמיתות הגדולות. אנחנו יודעים ש"בְּצֶלֶם אֱלֹקִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם!" אנחנו יודעים ש"בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים!" אנחנו יודעים ש"וְהָיָה טוֹב מְאֹד!"

ואנחנו יודעים מדוע הקב"ה עמד על כך שיהיה לנו ספר אחד בלבד. רק התורה בלבד, כי זו צורה שונה לחלוטין להסתכל על העולם. במקום לראות את העולם דרך העיניים של ויקטור הוגו וקארל מרקס וכל המחברים של כל ספרי המדע והעתונות, אנחנו מסתכלים על העולם דרך עיניו של הקב"ה.

ג' - ללא ספרים חיצוניים

תורת זרעים

הנה עוד כמה דוגמאות מפרשת בראשית. דוגמא מספר ארבע: הקב"ה אמר לאדם הראשון: "וְהָיָה נֶתְתִּי לָכֶם" (בראשית א, כט). ה' הציג לראשונה בפני האדם את המושג של אכילה, ואמר: "אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע... וְאֶת כָּל הָעֵץ אֲשֶׁר בּוֹ פֵרִי עֵץ זֶרַע זֶרַע" (שם).

יש פה לכאורה מילים מיותרות. הקב"ה אומר לאדם שהוא נתן לו מזון לאכול, אך מדוע היה צורך להזכיר את העובדה שהוא "זֶרַע זֶרַע" - שבפרי יש זרעים? בזמן הבריאה, ה' אמר: "תוֹצֵא הָאָרֶץ... עֵץ פֶּרִי... אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ" (שם א, יא) - ואנחנו מבינים מדוע היה צורך להזכיר זאת שם. זה היה ציווי הבריאה, והוא רצה שלפירות יהיה את הכוח להמשיך ולייצר לעד. אבל כאן הוא מצוה על האדם לאכול - מדוע יש צורך להזכיר שיש בפירות זרעים?

התשובה היא כך. התורה מלמדת אותנו כאן **איך** אוכלים פירות. כשבן אדם אוכל, מוטל עליו **לחשוב על הזרעים**. לא רק הסיבים והמיץ של הפירות הם בריאים לאדם, אלא שכלו עומד לקבל תועלת גדולה מכך שהוא מביט בזרעים.

תורת התפוז

וזה אומר שהספר שלנו מלמד אותנו איך אוכלים תפוז. כשלועסים את הפרי, צריכים לחשוב על כך ש"זָרְעוּ בּוֹ" - כל מיני פירות האילן וכל מיני פירות האדמה מכילים בתוכם זרעים.

"ומה בכך?" אתם שואלים.

בהיכלו

פיוניקה
לחיזוק קניין אישי בתורה

ריתתא דאורייתא

אלפים כבר שם, הינך מוזמן להצטרף לקו סוער,
להשיב מלחמה במלחמתה של תורה, לתרץ הוויות ולפרק שברים
ולדון בעומק העיון עם גדולי מרביצי התורה שליט"א

200-64-30-03

שלוחת משא ומתן עם מרנן ורבנן גדולי התורה שליט"א - שלוחה 1 בתפריט הראשי:

(שמות הרבנים לפי סדר א-ב)

רבי שאוֹל גבאי שליט"א שלוחה 19	רבי יעקב אפשטיין שליט"א שלוחה 14	רבי שאוֹל אלטר שליט"א שלוחה 20	רשכבה"ג מרן רה"י הגר"ד לנדו שליט"א שלוחה 1	רבי משה זאב איתן שליט"א שלוחה 28	רבי חיים מרדכי אזכנדי שליט"א שלוחה 8	רבי ישראל אדלשטיין שליט"א שלוחה 12
רבי מנחם כהן שליט"א שלוחה 9	רבי אברהם משה זיסקינד שליט"א שלוחה 5	רבי יצחק וילברשטיין שליט"א שלוחה 2	רבי אליהו דיסקין שליט"א שלוחה 6	האדמו"ר מוד"קוב שליט"א שלוחה 23	רבי איתמר גרבוז שליט"א שלוחה 7	רבי רפאל גפן שליט"א שלוחה 11
רבי חיים פיינשטיין שליט"א שלוחה 3	רבי רפאל סויד שליט"א שלוחה 21	רבי נחום נבנצל שליט"א שלוחה 24	רבי יואל מקלב שליט"א שלוחה 18	רבי יהודה שמואל מלך שליט"א שלוחה 27	רבי עקיבא מדלוב שליט"א שלוחה 10	רבי יוסף ליברמן שליט"א שלוחה 16
רבי ישראל בונם שרייבר שליט"א שלוחה 5	רבי אהרן רלכ"ג שליט"א שלוחה 15	רבי אפרים רוטשילד שליט"א שלוחה 17	רבי יצחק מרדכי רובין שליט"א שלוחה 22	רבי נפתלי קופשיץ שליט"א שלוחה 13	רבי יעקב מאיר פלכני שליט"א שלוחה 25	רבי ישעיהו גינזבורג שליט"א שלוחה 29

ועוד מגוון שלוחות מרתקות בעומק הסוגיות

איך זה עובד?

מקישים את מספר השלוחה הרצוי < נכנסים לעובי הסוגיא בשמיעת הקושיא < מגיבים בתת-שלוחה 2 של אותה שלוחה
שימו לב: בשלוחת התגובות ניתן להאזין לכלל התגובות שהגיבו על אותה קושיא, וכן להוסיף לקח ופלפול להגדיל תורה ולהאדירה

מרביצי התורה די בכל אתר ואתר

מוזמנים בזאת לקבל שלוחה אישית עבור דברי תורתם,

ולהפיץ את מספר השלוחה בקרב התלמידים והידידים להרבות משא ומתן בעומק העיון

פתיחת שלוחה אישית בשלוחה 9 בתפריט הראשי

מקיפוח, זה בגלל הממשלה. והפסיכולוגים, בספרים שלהם, יצרו היום תירוצים חדשים.

וכאן מגיעה התורה ומלמדת אותנו לא כך! "וְלֹאֲדָם אָמַר... אֲרוּרָה בְּעִבְרָה... בְּזַעַת אֶפְיָה תֹאכַל לֶחֶם" (שם ג, יז-יט).

חטא אחד קטן

והנה, אדם הראשון לא חי חיים של חטא. הוא היה צדיק עליון. הוא לא רצח, ולא גנב מאיש. פעם אחת בלבד הוא עבר עבירה ואכל משהו שהיה אסור לו לאכול. פעם אחת! חטא בודד! זה הכל.

אבל הפעם האחת הזו המיטה על העולם חושך, צער, קללה, המשמשת זכרון עולמים, לעולמי עד, עד סוף כל הדורות. אז אם אנחנו הולכים ברחוב ורואים גויים איטלקים בעלי שרירים, שעובדים קשה כדי לחפור בתוך האספלט ולהניח צינורות, והזיעה ניגרת מפניהם, זה מזכיר לנו מה גורם החטא. האדם יכול לאכול לחם רק בזעת אפו - לעולם ועד!

עומד מלמד בכתה של בנים שובבים, ומנסה להשליט שם סדר, ולהכניס להם לראש קצת אלף-בית וקצת חומש. זה כמעט בלתי אפשרי; הוא מתוסכל. אבל הוא מוכרח לחזור גם מחר בבוקר, כי הוא צריך להביא אוכל הביתה. זו המשמעות האמיתית של חטא. הכל הגיע בגלל אדם אחד שהמרה את פי ה'. תוכלו לקרוא לזה משפט, עונש, או כל מילה אחרת שמוצאת חן בעיניכם, אבל זה הכל בגלל אדם אחד שהמרה את פי ה'.

חטא אחד גדול

והלימוד מזה הוא, שחטא אינו רק שגיאה שניתן לתלות אותה במשהו אחר; לא מדובר באיזה מטרד קטן בחייו של האדם, שממנו ניתן להתעלם. זה מה שהספרות העולמית רוצה שנחשוב: 'אל תדאג, בסך הכל מדובר בחטא'. 'בסדר, אז אכלתי משהו שלא הייתי צריך לאכול. למה לעשות מזה עסק?'

"לא ולא!" אומרת תורתנו. "חטא הוא עסק גדול, יותר מכל עסק אחר!" חטא זה כמו ליפול מראש הגג. גם פעם אחת שנופלים מהגג היא יותר מדי. אי אפשר לומר: "נו, אז נפלתי פעם אחת מהגג". מי ששובר את הגולגולת או את עמוד השדרה, לא אומר "אופס".

וחטא הוא עוד יותר גרוע מליפול מראש הגג. חטא זה רעידת אדמה, טרגדיה בהיסטוריה העולמית. כך אנחנו מבינים מהו חטא, כי בספר שלנו כתוב שאיננו מסתכלים

על 'קטנותו' של החטא, על פעולה קטנה שאורכת לא יותר מכמה רגעים, אלא בגדלותו של מי שאת המילים שלו ממרים! כבוד ה' ממלא את היקום, ואין סוף לגדולתו; היא נמשכת ומגיעה למקומות שאין להם סוף, וזאת אומרת שאדם שעבר עבירה, המרה את פיו של האינסוף, שדבריו הם שלמים בשלמות נצחית. בספר שלנו כתוב שאין חטא שהוא קטן, כיון שזוהי המראה של רצון השי"ת.

תן לחכם ויחכם עוד

בחרתי היום כמה דוגמאות אקראיות מפרשת בראשית, והלוואי שהייתי יכול להמשיך עוד, כי יש עוד כל כך הרבה. אבל מה לעשות ואנחנו צריכים לסיים. נסיים אפוא בכך שנזכיר לעצמנו שיסודות אלו נועדו לשמש רק כדוגמא למשמעות הענין הזה, שיש לנו ספר שמלמד אותנו איך לחשוב וכיצד לחיות חיי הצלחה. וחיי הצלחה הכוונה בשני העולמות; אדם שיודע שיש לו ספר אחד שמלמד אותו הכל, יחיה באושר גדול יותר בעולם הזה ובעולם הבא, לנצח נצחים.

אבל יש לזה תנאי אחד. שזה יהיה הספר האחד והיחיד! "הקורא בספרים חיצוניים אין לו חלק לעולם הבא" (סנהדרין ק, ב). והנה, יש כמה דעות לגבי הפירוש המדויק של המושג "ספרים חיצוניים", ולא ניכנס לזה כאן, אבל הכלל הוא שכל דבר שהוא מחוץ לספרי קודש של התורה, מרחיק את האדם מזכאותו לעולם הבא.

ומדוע זה כך? כי העולם הבא הוא מקום שאליו אנשים הולכים בזכות דבר אחד - בזכות מה שנמצא בתוך נשמתם; צורת נשמתו של האדם היא זו שקובעת האם הוא יגיע לעולם הבא או שמא לא, או להיכן הוא יגיע בעולם הבא. והתוכן שנכנס אל תוך נשמתו, עושה זאת באמצעות המעברים של האוזניים והעיניים; מה שאדם שומע ומה שהוא רואה - זה מה שיוצר את התוכן של נשמתו.

עם הפנים קדימה

ולכן מי שמתרגל לקרוא בספרים שלהם, הרעיונות נכנסים לו לראש, ולמרות שהוא יהודי שומר תורה, יש לו בראש דברים שהם הפך התורה. או שיש לו בראש צ'ולנט - צ'ולנט של רעיונות, חלקם רקובים, חלקם טובים, ולמעשה הכל מתקלקל. יש היום אפילו יהודים אורתודוקסים שמאמינים באבולוציה. ובכן, האנשים המעוותים הללו, "אין להם חלק לעולם הבא" - אי אפשר להגיע לעולם הבא עם נשמה מלאה בדברים שהם הפך התורה.

האם גוי מוסלמי או נוצרי יכול לאהוב את ה'?

תשובה:

תלוי את מי הוא אוהב. זה מאוד תלוי מה הגוי חושב כשהוא מדבר על האלהים. כשמדברים על מישהו, על ה', עלינו לתאר אותו בתארים מסוימים; ובתארים אלו תלוי הכל. נניח שאתה מעוניין להביא מתנה לאיזה אדם, אבל אתה לא מכיר את האיש, אז אתה מביא את המתנה לשכן שגר דלת לידו. יכול להיות שזו מתנה נהדרת, אבל הבאת אותה לכתובת הלא נכונה. אז כשבא מישהו ומתפלל לאלהים שדיבר עם מוחמד, הרי שהוא מתפלל לאלהים הלא-נכון, כי אין כזה אלהים. אם הוא מצהיר ש"אללה הוא האלהים, ומוחמד הוא נביאו", אזי הוא מתייחס לאלהים אחרים, שלא קיים.

אנשים שמתפללים לאלהים שכביכול נולד מאשה, מדברים על משהו שלא קיים. ולכן הם עובדי עבודה זרה, או לכל היותר מתפללים לאפס, למשהו שלא קיים. הם אינם מקבלים שום שכר על כך. הם לא אוהבים את ה', הם מתפללים לאין ואפס, לאלהים מצוץ מהאצבע. תפילה היא דבר אמיתי רק אם היא מכוונת לה' אלקי ישראל.

כך כותב הרמב"ם. הוא כותב שחסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא. עם זאת, הוא כותב שחובה עליהם להכיר בכך שה' הוא **אלקי ישראל**. הוא בחר בנו! הוא בחר בעם ישראל. רק מי שמאמין בזה, יכול להיכלל בקטגוריה של חסידי אומות העולם.

פרעה היה מוכן להאמין בה' כשמשה בא אליו, אבל הוא לא היה מוכן להאמין בה' אלקי ישראל. וזו היתה הבעיה הגדולה שלו! ולכן ה' המחיש לו שלא רק שהוא אלקים, אלא שהוא אלקי ישראל.

לכן חשוב כל כך להאמין בדברים הנכונים בנוגע לה'. יהודי שמאמין ב'אלהים אוניברסלי', אינו יהודי. בוודאי שה' הוא אדון היקום כולו, אבל הוא הצהיר שהיקום נברא עבור עמו, עם ישראל. עם ישראל הוא השחקן הראשי על בימת העולם, וכל השאר אינו אלא תפאורה עבורנו. ולא משנה עד כמה קשה לאדם לקבל את המושג הזה, יהיה עליו ללמוד אותו. כי חובה עלינו ליישם את האחריות הזו שהוטלה עלינו! ולא נוכל לעשות זאת אלא אם כן נכיר בכך שאנחנו הדמויות המרכזיות בעולם הזה, ה' בחר בנו, וקבע שהוא ה' אלקי ישראל.

ולכן יש לנו ספר אחד - וזהו. גם מי שקורא עיתון או מגזין של שומרי תורה, נמצא בסכנה גדולה, כי מי אמר שהכותבים מעבירים לך את דבריהם של גדולי ישראל, מנהיגי התורה? הכותבים הם אמנם יהודים שומרי תורה, אבל מי יודע איזה נזק הם עלולים לגרום לך בכך שיכניסו לך לראש דברים שילוו אותך לעולם הבא? אנשים צריכים לדעת שככל שהם קוראים יותר דברים 'מבחוץ', כך הם הורסים את כל השקפת עולמם, והם מרעילים לעצמם את הראש לנצח נצחים. רק התורה היא זו שמלמדת אותנו איך לראות את האמת.

נשוב אפוא, עד כמה שניתן, לימים הטובים שבהם היה לנו ספר אחד בלבד, ונלמד כיצד להביט על העולם מבעד לעיניו של הספר האחד והיחיד הזה. זהו ענין שטוב לחשוב עליו בשעה שרוקדים בשמחת תורה. אנחנו רוקדים עם הספר האחד והיחיד, כי אין עוד מישהו בעולם שיכול ללמד אותנו איזה דבר. משה אמת ותורתו אמת! זו האמת האחת והיחידה! חוץ מהספר הזה, האדם מביט דרכי עיני הכותב, ומקבל תמונה מעוותת של העולם. תורת ה' - היא מקור המידע האחד והיחיד שלנו. זוהי השמחה של היום הזה!

בבכרת חג שמח ושבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

הספר שלנו

בעודנו רוקדים עם ספר התורה ביום שמחת תורה הבעל"ט, נזכיר לעצמנו שספר התורה הוא הספר האחד והיחיד שלנו. פה מונחת האמת היחידה, ורק מכאן שואבים אנו את הערכים וההשקפות שעל פיהם ומפיהם אנו חיים. ובשבת קודש פרשת בראשית נקדיש במהלך השבת דקה אחת כדי לחשוב על חמישה מבין היסודות הנלמדים מהפרשה, שאותם הזכיר הרב זצ"ל: **א.** שהבריאה כולה אינה אלא דבר ה'. **ב.** שהעולם הזה כולו הוא טוב מאוד. **ג.** גדלות האדם - האדם הוא צלם אלקים. **ד.** יד ה' המופלאה המתגלה בפירות שהוא ברא. **ה.** כמה חמור הוא החטא וכמה נוראות הן השלכותיו.

שאלה:

הזפייע זיצא לאזור

ספר הפרשה המחנכת

הגות וחינוך מוסר והשקפה על פרשיות התורה

על פרשיות התורה

בראשית

מאת:

הרב שלמה רוזנשטיין

רשימת הערים בהם מופץ מדי שבוע "קובץ גליונות"

אין לך מוקד קרוב?
רוצה להיות שותף?
בהפצה ובזיכוי הרבים
צלצל עוד היום
ופתח מוקד אצלך בביהכנ"ס
053-3145900

המציאות כולה מדברת **אמונה**

ספר שיחותיו של מרן פוסק הדור הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א
שנמסרו בפני מתעניינים ביהדות בדרום אפריקה.
יסודות האמונה על טהרת הקודש בדרך התורה המסורה מדור דור.
טהור. מדויק. עמוק. לחוות את האמונה מחדש.

לכמויות: 0533.134.905 | הושג סבסוד מיוחד לעוסקים בקירוב

השבוע פרשת נח - ניתן להשיג במוקדי המכירות של י. בלוי
מוקדי מכירות במחיר מיוחד: ירושלים: בכניסה לבית רבינו שליט"א | בני ברק: 054.840.8200
בית שמש: 0533.134.905 | מודיעין עילית: 0527.640.221 (בשעות הערב)

שמחה של תורה:

רבבות בשמחת בית השואבה ב"עטרת שלמה"

שמחה עצומה של כבוד התורה והחג: רבבות בני תורה, אבדכים ובחורי ישיבה מכל רחבי הארץ והעולם גדשו את היכלה הגדול של הישיבה הגדולה "עטרת שלמה" בקריית הישיבה בראשון לציון, למעמד שמחת בית השואבה המרכזית בראשות ראשי הישיבה הגאון רבי שלום בער סורוצקין וראשי הישיבה הגר"ח אוזבנר, הגר"ח פיינשטיין שליט"א ורבני הישיבה, כשהקהל הרב שואב מים בששון, בשירה, ריקודים והתרוצצות הרוח של שמחת החג וגיעת התורה.

המעמד נמשך שעות ארוכות אל תוך הלילה, כאשר ההיכל כולו דוקד בשירה עוצמתית עם בעלי המנגנים המפורסמים רבי אהרלה סאמעט ורבי זאנוויל וינברגר, בליווי תזמורתו המורחבת של המנצח איציק אייזנשטט. האירוע, שהפך למסורת של חג, נחשב לשמחת בית השואבה מהגדולות בעולם התורה.

צילום סטילס: דניאל נפוסי ויעקב נחומי

אלפים במעמד נעילת החג בהיכל ישיבת "עטרת שלמה"

מדנן ורבנן גדולי ישראל בגטילת ד' מינים

מעמד אדיר בשמחת חג בסוכתו של רשכבה"ג מרן רבינו הגר"ד לנדו בהשתתפות עשרות אלפי איש

במעמד האדיר השתתפו (רשימה חלקית) הרבנים הגאונים בריתחא דאורייתא: רבי שאול אלתר, רבי חיים פרץ ברמן, רבי ברוך דב דיסקין, רבי יגאל רוזן, רבי איתמר גרבוז, רבי שבח רוזנבלט, רבי שריאל רוזנברג, רבי אשר אריאלי, רבי משה חיים בויאר, הגר"ש גלבר, הגר"מ במברג, רבי מאיר שמואלביץ, רבי ישראל אדלשטיין, רבי מנחם מנדל לובין, רבי דוד שרייבר, הרב באקאן, האדמו"ר מודז'יקוב, רבי אברהם זיסקינד, רבי דפאל שמואלביץ, רבי יואל מקלב, רבי צבי שטיינברג, רבי בן ציון חדש, רבי משה זאב איתן.

מרנן ורבנן בביקור חג אצל האדמו"ר מויז'ניץ

מעמד הרבבות בליל הושענא רבה, להקבלת פני רבו ולשמוע את משא החיזוק של קברניט עולם התורה רבינו מרן הגרמ"ה הירש שליט"א בהיכל שערי תבונה בשכונת רמות בירושלים

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן בשיחה בחול המועד
בביהכנ"ס "בית השם" בב"ב

סדר ליל שבת
"זכרון יוסף"

לעילוי נשמת הרה"ג ר' יוסף ליב הלפרין זצ"ל
בבית הכנסת "אשכנז" – רחוב יעל 3

מתחילים מבראשית

הנגו שמחים להודיע כי גם השנה יתקיים בס"ד

סדר ליל שבת המרכזי

בבית הכנסת אשכנז רחוב יעל 3 בני ברק

מהשבוע פרשת בראשית למשך כל זמן חורף

ברוב קהל עם ועדה נעדים גם זקנים

מעמד הפתיחה יתקיים השבת

ע"י הגאון הגדול

רבי אברהם לויסון שליט"א

בשעה 10.30

כמדי שנה ניתן לעדכן
במערכת "קובץ גליונות"
על סדרי לימוד בלילות שבת בשבתות החורף
בבתי הכנסת ברחבי הארץ
ואי"ה נפרסם הרשימה לכלל הציבור
ניתן לעדכן במייל מערכת "קובץ גליונות"
k.gilyonot@gmail.com

אומנות לימוד העיון

יו"ל על ידי מכון 'יסודות העיון' – אומנות לימוד העיון מתוך בהירות והנאה

האם כל אחד יכול להתמקצע בלימוד העיון?

הדרך היעילה להצלחה בלימוד העיון

שאלה שנשאלה רבות כאן במשרדי 'יסודות העיון' – האם אפשר להפוך אדם שלא יודע ללמוד בכלל, לאדם שיוודע ללמוד בעיון ברמה גבוהה? או שמא זה כישרון מיוחד שצריך להיוולד איתו?

התשובה היא חד משמעית, הניסיון מוכיח – כל אחד יכול להתמקצע, ולהפוך לאומן בלימוד העיון! (כמובן אם אין לקויות למידה וכדו')

והאמת, שאין סוף למקצוענות, גם למדן וזתיק, שכבר מיומן שנים רבות בלימוד העיון, עדיין יכול להמשיך להתמקצע עוד ועוד בלי סוף.

אולי יצרום לך מעט הביטוי 'להתמקצע' על עיסוק בלימוד התורה הקדושה, אך האמת שכבר חז"ל משתמשים בביטוי הזה, 'תורתו אומנתו', לעסוק בדברי תורה, אכן התורה היא אומנות, התורה היא עסק, כי טוב סחרה מכל סחורה.

וכמו שחייט צריך ללמוד את 'אומנות החייטות' כדי להצליח במלאכתו, וכמו שהסנדלר לומד את 'אומנות הסנדלרות', כך גם לומד תורה, צריך ללמוד את 'אומנות הלמדנות' כדי להצליח בעסק התורה הקדושה.

מה הפירוש 'אומנות הלמדנות'? ואיך בדיוק לומדים את זה?

פשוט ללמוד לחשוב!

אומנות הלמדנות היא בעצם 'אומנות החשיבה וההבנה'!

האמת, שאומנות החשיבה היא לא רק בלימוד התורה, היא באה לידי ביטוי באינספור תחומים בחיים, לדעת לנתח נתונים בצורה נכונה, להסיק מסקנות מחושבות ושקולות, להכריע בדילמות

המשך קריאה בעמ' 2 <<<

למה אין לי ביטחון עצמי בלימוד העיון?

ומוצקה, וככל שדעתנו תהיה חזקה אצלנו, נוכל גם להביע אותה בנחישות מול אחרים.

הדבר הזה מוכח, רבים הם בעלי הביטחון העצמי, שמשדרים עוצמה בכל תחום שהוא, אך כשהם מגיעים ללימוד העיון, לפתע הם נעלמים דום, שואלים אותם שאלה בלימוד, והם לפתע נעים על הכיסא בחוסר נוחות, מגלגלים עיניים מצד לצד, מנסים לומר כמה מילים, ומפטירים 'למעיישה עוד לא הגעתי לסעיף הזה', מוזר שתמיד הם בפגור בסוגיא אחרי כולם...

זו תופעה שקיימת גם אצל מוכשרים ולמדנים, שדווקא מתוך למדנותם הם מאבדים את הדעה האישית שלהם, כיון שכל רגע מתחדשת להם נוסחה אחרת בהגדרת הדברים....

אז מה הסיבה האמיתית לחוסר ביטחון העצמי בלימוד?

אם נתבונן נגלה שייתכנו כמה סיבות לתופעה זו.

לעיתים זה נובע פשוט

מחוסר הבנה בהירה

בסוגיא, אולי אנחנו

יודעים לצטט את הדברים

בהבנה מסוימת, אך זה

לא באמת מתיישב לנו

על הלב, זה עדיין רחוק

מאיתנו, קשה לנו לעמוד

בתוקף ובנחרצות לצד אותן ידיעות, כי הם עדיין

כינוס חברי ורבינו מלל יסודות העיון

לא בהירות לנו דיים.

לכן, כאשר אנו רואים אברך שמביע את עמדתו בביטחון, זה דבר ראשון סימן להבנה בהירה. הוא התחבר לדברים בעומק, זה הופך להיות חלק ממנו, עד שהוא מסוגל להיות העורך דין של השיטה הזו.

אנו רואים בחוש, אברכים ובחורים שתוך כדי

המשך קריאה בעמ' האחורי

האם אנחנו מסוגלים להביע את עמדתנו בסוגיא?

מה לדעתך הכוונה בדברי הרשב"א? מה נראה לך הפירוש בדברי התוס'?

לא פעם אנו יושבים בבית מדרש, ורואים חברים מתווכחים בלהט, כאשר כל אחד מביע את עמדתו בצורה נחרצת ובעוצמה, ואנו עומדים מהצד מביטים בקנאה, ותוהים מדוע אנחנו לא מסוגלים? למה אין לנו את הביטחון לעמוד מול החברים בכולל או בשיבה, ולהציג את עמדתנו בצורה כ"כ חזקה? למה אנחנו מרגישים נטולי חוט שדרה וחסרי ביטחון עצמי חוששים להביע את דעתנו בקול רם?

יכול להיות שהסיבה לכך היא – 'ביישנות', הבאה לידי ביטוי בעוד תחומים בחיים, חוסר ביטחון עצמי כללי, שלשם כך נועדו קורסי ההעצמה למיניהם, לזהות את ה'חסמים' ולהצליח לפרוץ אותם. וכמאמר הכתוב 'לא הביישן למד'.

אך לא לסיבה הזו אנו מתכוונים, אנחנו לא

עוסקים בתחום 'העצמה אישית', ולא לשם אנחנו מכוונים, ואדרבה, אם באמת אין לנו את הביטחון האמיתי, לא כ"כ יועילו העצות של 'העצמה אישית', אין עניין להעז להביע את

דעתנו, כאשר היא באמת אינה מדויקת ולוקה בחסר. אם אכן חסר לנו בהירות בעמדה שלנו בסוגיא, אין עניין להעז ולומר אותה בקול בניגוד לדרכנו.

עוצמה אמיתית – היא עוצמה פנימית שמשפריצה החוצה.

ראשית כל עלינו לבנות את הביטחון לעמוד מול עצמינו, ולהרגיש שיש לנו באמת עמדה ברורה ורוחטה, שהצלחנו לגבש דעה אישית ברורה

הדרכה טלפונית חדשה ומרתקת - 777-תשלום - הכנה לזמן חורף הבע"ט

למה אין לי דעה יציבה בסוגיא?!

הדרכת חובה - שתגרום לך לעמוד בעוז מאחורי המחשבות שלך בלימוד העיון, להעז להביע את דעתך בעוצמה - מתוך תחושת ביטחון ודעה ברורה ויציבה!

הגישה חינם 7-72 שעות בלבד!

להאזנה להדרכה חייג עכשיו:

שלוחה 02-580-1-580

בכלים ויכול להיות חכם יותר מהראשון, שכן לראשון אין את הכלים.

הניסיון הוכיח, והאמת שלא צריך הוכחות, אנחנו רואים זאת בחוש אינספור פעמים, אברכים שלא ידעו ללמוד בעיון, ואחרי שלמדו את "יסודות העיון וההבנה" הפכו ללומדים במלוא מובן המילה. חכם לכישרצה.

אז בשביל להתמקצע צריך ללמוד בצורה מסודרת את כל היסודות, להבין בתיאוריה איך הדברים עובדים, ואחר כך להכניס אותם לכלי המעשה. בתחילת הדרך זה יהיה בחינת חכם לכישרצה, ובהמשך, ככל שיעשה בכך יותר אימונים עוד שנה ועוד שנה לאט לאט זה יהפוך להיות אצלו דבר טבעי, כחלק בלתי נפרד ממנו. ואז בין אם הוא ירצה ובין אם לא, הוא ימצא את עצמו מעיין ויורד לעומק העניין כתלמיד חכם בקיא ורגיל.

עד כאן דיברנו על אדם שמטבעו הוא אינו יודע לעיין, אבל גם מי שמטבעו יודע ללמוד, גם הוא ככל שיעמיק יותר בהבנת יסודות העיון והחשיבה, הוא עצמו ילמד ללמוד טוב יותר. ה'מודעות' משפרת את הביצועים הרבה יותר. וכפי שברור שאם נצליח ללמד את הציפור את כל יסודות התעופה בוודאי היא תגיע לביצועים הרבה יותר מרשימים.

לסיכום, אין אדם שלא יקבל תועלת מההכשרה. לא מבעיא זה שמטבעו לא יודע לעיין, אלא גם מי שמטבעו 'בעל מעיין' יפיק תועלת גדולה ועצומה, לפעמים תהיה התועלת מעצם הליטוש והחידוד של הרעיונות, להעלות אותם למודעות. ולפעמים התועלת לא תהיה מרעיונות חדשים, אלא מעצם ההזדמנות ללבן ולהתעמק ולתרגל יסודות בעיון.

אגב, יש כעת הזדמנות לימים ספורים, לקבל טעימה ללא תשלום מהכלים של "יסודות העיון", הדרכה טלפונית חדשה ומרתקת לקראת זמן חורף הבעלי"ט, ובה כלי חשיבה מיוחדים. להאזנה להדרכה ראה מודעה בגב עלון זה.

ומה לגבי רמ"ם שעוסקים ללמוד תלמידים בעיון?

עד כאן דיברנו על אדם שרוצה בעצמו להתקדם, על אחת כמה וכמה שחשובה ההכשרה למי שמלמד תלמידים בעיון. ולמה?

גם אם המלמד עצמו הוא כמו 'הציפור', דהיינו שיש לו חכמה טבעית ויודע היטב לעיין ולהעמיק, אבל כדי להעביר את 'החכמה' הזאת הלאה, וכדי לקדם את תלמידיו שיידעו ללמוד 'בכוחות עצמם' הוא מוכרח להגדיר לעצמו את היסודות.

במידה והרב מסתפק רק בלהעביר את הגמרא וה"רייד", ללא יסודות החשיבה, למרות שהוא משתדל שהשיעורים יהיו מעניינים ומושכים, והוא מחפש חומרים מעניינים, סיפורים מרתקים בסגנון מאורות הדף היומי, אבל עם מה התלמיד יוצא ממנו?

התלמיד יוצא בעיקר עם החומר הספציפי שהרב לימד אותו, אבל אחר כך כשייפרד ממנו הוא לא

ואם חכמה כן תלויה ברצון, אז מדוע רבי מאיר לא יכול היה להחליט שהוא חכם יותר מרבי יהודה? (לפי ביאורו של תוס' הנ"ל), איך יתכן שיש אחד שהוא יותר חכם מהשני, ובכל זאת השני כאשר הוא רוצה הוא יכול להיות יותר חכם מהראשון. אתמהא.

ההסבר לכך פשוט מאוד. הקשיבו היטב.

מושג המטוס והציפור

ישנם שני סוגים של 'חכמה' יש אדם שהוא חכם בטבע, ואילו יש אחד שלא נולד חכם, אך הוא למד את יסודות החכמה וכך נהיה חכם.

הדוגמה הטובה ביותר לכך, היא המצאת המטוס.

כידוע, איך המציאו את המטוס? התבוננו על הציפור, כיצד היא עפה, חקרו כיצד פועלת הטכניקה של התעופה, האקרובטיקה, כל התמרונים הלולייניים באוויר, ממריא, נוחת, דואה, איך צריך להיות צורת הכנפיים, צורת הגוף, מבנה הראש וכו', זה ממש תורה שלימה, ומתוצאות המחקר הצליחו לחקות את הציפור וכך בנו את המטוס. כיום כבר נכתבו על זה ספרים בלי סוף, אוניברסיטאות שלמות שעוסקות בחכמה הזאת.

רבני יסודות העיון במעטני של הר"מ לוריא שליט"א

כעת נתבונן בציפור הקטנה, האם היא יכולה להסביר מה היא עושה?

היא עושה זאת בטבעיות אין לה מודעות בכלל למה שהיא עושה, היא אפילו צוחקת עלינו 'מה אתם חוקרים כל כך הרבה? מי שיש לו את זה יש לו את זה, ומי שלא לא יעזרו לו כל המחקרים!'

אבל היא לא צודקת,

והמטוס יוכיח.

בתורה הק' יש מערכת לוגית מסודרת ומוגדרת, מערכת יסודות העיון, יש אדם שאמנם נולד עם חכמה, יש לו אותה מולד באופן טבעי, אבל אין לו 'מודעות' ליסודות אלה של העיון ושל ההבנה, ואילו יש אחרים שאין להם את זה באופן טבעי, אבל הם למדו את זה מאחרים הם קיבלו 'ארגו כלים', הם יודעים מה צריך לעשות, אילו כלים להפעיל ואיך להפעיל. זה נקרא חכם לכישרצה.

אין כאן כוונה חלילה להסביר את רבי מאיר ורבי יהודה בעצמם, אלא רק לקחת מכאן את מה שנוגע אלינו.

החכם הראשון יש לו חכמה טבעית והוא לא צריך להפעיל רצון מיוחד כדי להיות חכם. מאידך החכם השני יש לו מעלה שאין לראשון, הוא למד את יסודות החכמה, ואם הוא רק רוצה, הוא משתמש

שונות, לדעת לקבל החלטות חשובות בחיים, להבין דבר מתוך דבר, ועוד ועוד

זה בעצם מה שנקרא 'אדם חכם'.

אדם שיודע לחשוב בצורה נכונה, יודע לשקלל נתונים, ויודע לזהות את העומק בכל דבר.

כל אדם במהלך החיים משתפשף, גם בלי שירצה, מציאות החיים מלמדת אותו. אך למרות זאת ניתן לזהות את אותם אנשים חכמים, שיש להם חכמת חיים נדירה מעבר לסטנדרט, הם אנשים שקולים, אנשים חושבים, שיש להם בדרך כלל 'שכל ישר', אנשים שתמיד נשמח להתייעץ איתם.

אותם כישורי חשיבה יש גם בלימוד, אדם חכם, יודע להעמיק בלימוד להגיע לרבדים עמוקים ביותר, להבין דבר מתוך דבר, לדעת לנתח נכון, למצוא את החילוקים הדקים בין המקרים, לדעת להכריע בספיקות, וכו' וכו'.

את החוכמה הזאת עלינו ללמוד.

פשוט ללמוד 'לחשוב'.

האם אדם שאינו חכם בטבעו - יכול לבחור להיות חכם?

בהחלט כן!

אדם יכול לבחור ולעשות השתדלות להיות 'חכם', למרות שהוא לא נולד כך.

המציאות מוכיחה. הרבה לומדים ששמעו את שיעורי "יסודות העיון" מעידים על כך באופן חד משמעי!

יש לכך גם מקורות, כך כותב הרמב"ם (בהלכות תשובה) בעניין הבחירה - "כל אדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו או רשע כירבעם או חכם או סכל..."

בהחלט יש לכל אדם בחירה אם להיות חכם או סכל, ולכן גם אדם שאינו חכם בטבעו, יכול לבחור להיות חכם.

חכם לכישרצה - היתכן?!

מקור נוסף לכך מצאנו, לכאורה, מהגמרא בגיטין דף ס"ז, הגמרא אומרת, "איסי בן יהודה היה מונה שבחן של חכמים, רבי מאיר חכם וסופר, רבי יהודה חכם לכישרצה".

רש"י מסביר שם על המקום, מה הפירוש 'חכם לכישרצה' - כשהיה רוצה להיות מתון ומתיישב בדבריו יהיה חכם. כלומר, זה היה תלוי ברצון שלו! בדרך כלל הוא אינו חכם, אבל כשהוא רוצה בידו להיות חכם. לעומת זאת תוספות שם במקום הוסיפו עוד יותר, 'שלאכשירצה בידו להיות חכם עוד יותר מרבי מאיר'.

במושכל ראשון גמרא זו נראית תמוהה, איך אדם שאינו חכם, יכול להחליט כעת להיות חכם? וכי חכמה תלויה ברצון, או שהוא חכם או שהוא לא חכם?!

ידע ללמוד בכוחות עצמו.

כמובן שזה לא מדויק, כי עצם העובדה שתלמיד נמצא ליד אדם הגדול ממנו ומקבל ממנו תורה, במידה מסוימת הוא מחקה אותו ונעשה כמוהו. אך הניסיון מוכיח שלא תמיד זה עובד, והראיה הגדולה לכך היא, הפער הגדול שיש בין התלמידים, למרות שכולם מקבלים תורה מאותו רב... זאת אומרת שזה לא כל כך פשוט ומוכן מאליהם, יש הרבה תנאים לכך כדי שתלמיד יצליח להחכים מרבו ולהשתפשף בדרכי הלימוד.

אך יש דרך הרבה יותר יעילה, דרך ארוכה וקצרה, שהרב מלמד את התלמיד את יסודות העיון עצמם, ועל ידי כך התלמיד יודע לעשות זאת בעצמו, הוא לא צריך לנחש לבד מתוך השיעורים את דרכי הלימוד וההעמקה, הוא שומע את הכלים בצורה מפורשת, כך הוא קונה את היסודות עצמם יחד עם השיעורים וצומח 'מעייין מצליח'.

וכעת בואו חשבון, אם הרב לימד בדרך הרגילה - הוא לימד אותו בסך הכל סוגיא אחת או מסכת אחת, אבל אם הוא מלמד אותו איך ללמוד - הוא מלמד אותו את כל התורה! כל מה שהוא ילמד אחר כך במשך שנים, הכל מכוחו של הרב.

צריך לעשות כאן שינוי תפיסה בכל הגישה, איך ניגשים לתלמיד.

לא להשקיע להעביר לו רק את החומר עצמו, אלא להשקיע ללמד אותו במפורש את יסודות

העיון. כל יום צריך התלמיד לצאת עם איזה טיפ בדרכי הלימוד, כשהרב נפרד מהתלמיד בסוף סדר הלימוד הוא צריך לבחון את עצמו איזה טיפ נתתי לו היום, איזהו כלי עבודה חדש הוא קיבל היום. שיבטיחו שמעכשיו הוא יהיה יותר מיומן.

התפקיד העיקרי של הר"מ בזמנינו

הגר"ז בשולחן ערוך הרב, כותב שזהו עיקר התפקיד של רב בזמן הזה. וז"ל - 'ובזמן הזה שכל התורה שבעל פה היא כתובה לפנינו, אין צורך שישכור מלמד לבנו שילמדנו כל התורה שבעל פה, אלא שילמדנו להבין היטב התלמוד ברוב המקומות וכו' ויעמדנו על עיון ההלכה למעשה שיוכל לעיין בעצמו ללמוד ולהבין וכו', וכך כתב ה"אגלי טל" בהקדמה - שבזמן הזה שהתורה בעל פה כתובה, המצווה ללמוד היא ללמד את דרכי הלימוד.

ומתן שכרו בצידו...

בצורה כזאת יש ללמוד רווח נוסף מהצד, שכאשר הוא מתמקד להנחיל לתלמיד את דרכי העמקה בתורה, בזמן שהוא טרוד להגדיר לעצמו איך להעביר לתלמיד את יסודות העיון, זה מביא אותו עצמו לבהירות וחדות שתשפר את העיון שלו, מתוך ה-ללמוד הוא בא לידי ללמוד. וכפי שמעידים עשרות מרביצי תורה ששמעו את שיעורי יסודות העיון, על התועלת האישית שזכו לה בזכות העברת היסודות לתלמידים.

ומה למעשייה?

כעת יש לך הזדמנות קצרה לקבל טעימה מכל הטוב הזה, ללא תשלום, הדרכה טלפונית עמוסה בכלים ותבונות, להתחיל להבין איך ניתן להתקדם בלימוד העיון באמצעות כלים נכונים לחשיבה והבנה.

לא משנה מה אתה, אם אתה חכם בטבע שמחפש להתייעל, או 'חכם לכשיצא' שפשוט רוצה לקנות חוכמה, או שאתה בכלל מלמד תלמידים את 'חוכמת התורה', ומעוניין להעניק להם את הכלים ללמוד בכוחות עצמם, בין כך ובין כך, תוכל להפיק תועלת עצומה מהדרכה החדשה והמרתקת הפתוחה כעת חינוך לימים ספורים, הכנה לקראת זמן חורף הבעל"ט. הפרטים המלאים במודעה בעמ' האחרון בעלון זה.

אם אתה מזדהה אם השאלה 'למה אין לי דעה יציבה בסוגיא?' או כי אתה מרגיש הפכפך בלימוד, או כי אתה מרגיש שחסר לך חוט שדרה מחשבתית, חוסר ביטחון עצמי בלימוד העיון, אצלך או אצל התלמידים שלך, או מכל סיבה שהיא, הנך מוזמן להאזין להדרכה זו ולצאת ממנה עם כלי מחשבתית עוצמתית, שיעניק לך ביטחון עז בלימוד שלך (ושל התלמידים שלך). שים לב שהדרכה פתוחה לימים ספורים בלבד, להאזנה להדרכה ראה פרטים במודעה בעמ' האחרון.

מהנעשה ונשמע:

הצצה קלה לפעילות מכון 'יסודות העיון' מהתקופה האחרונה

סדרת שיעורים מרתקת מבית 'יסודות העיון' - במרכז התורה 'בית ה' בב"ב'

הדים רבים אודות סדרת השיעורים המרתקת שהתקיימה בתקופת בין הזמנים במרכז התורה בית המדרש 'בית ה' בב"ב. עוד יוזמה ברובה מטעם ארגון 'על מפתח הישיבה' בשיתוף עיריית בני ברק, לאחר שהכירו מקרוב אברכים רבים ובחורים משתתפי תוכנית 'יסודות העיון', שחוללו שינוי אדיר בלימוד העיון - פנו להנהלת המכון 'יסודות העיון', במטרה להעניק מכלים אלו לכלל ציבור הלומדים בעיר בב"ב, ע"י סדרת שיעורים מקוצרת המכילה כלים מעשיים ופרקטיים להצלחה בלימוד העיון.

קיבלנו תגובות נלהבות מהמוני אברכים שהשתתפו והאזינו בקשב רב לסדרה המרתקת. השיעורים נמסרו על ידי הרה"ג רפאל סטפנסקי שליט"א, ראש כולל 'יסודות העיון', שנשלח מטעם המכון. הרב סטפנסקי, באומנות נדירה, סידר וסיכם כללים רבים מתוך התוכנית המקיפה, בליווי מצגת מושקעת. אברכים רבים גילו לראשונה את המושג 'כלי חשיבה והבנה' והתפעלו לראות כיצד באמצעות ארגון כלים פרקטיים ניתן להעמיק ולהבין את הסוגיות בעיון בבהירות ובהנאה - גם אם לא ניתנו בכישרון מיוחד. המשתתפים יצאו מצוידים בכלים מיוחדים שליוו אותם במהלך הזמן וראו בכך תועלת רבה בס"ד.

הלך מהקהל בשיעור

כינוס מיוחד 'יסודות העיון' חזקי ע"י חברי ורבני כולל 'יסודות העיון' | עיה"ק ירושלים

כולל 'יסודות העיון' הפך לשם דבר בקרב בוגרי ומשתתפי התוכנית. כמאתיים לומדים בחרו להצטרף לכולל המיוחד, המתנהל במרחב הקולי באמצעות מערכת טלפונית ייחודית, בראשות הרב רפאל סטפנסקי שליט"א. שם, הם עוסקים בצוואת בסוגיות מגוונות, לומדים בעיון רב ומלבנים יחד בקו, בהנחיית ראש הכולל, על מנת לחדד את הכלים הנפלאים שקיבלו בקורס.

ברוך השם, אברכים רבים מעידים על תועלת עצומה לאין ערוך - מהפכה של ממש בלימוד העיון. אינו דומה מי שמאזין לקורס בלבד, למי שמשותף בכולל ומיישם את הכלים בפועל בחבורה. שם, הוא זוכה לחידוד עוצמתי בבחינת 'מחדדין זה את זה', מקבל משוב הדדי ותמיכה, ומוטיבציה רבה להפיק את המקסימום מהתוכנית.

חשוב לציין, כי ישנם תנאים מיוחדים להתקבל לכולל זה, גם משתתפי הקורס אשר זכאים להצטרף, עליהם להתחייב על נוכחות פעילה בכולל, ולימוד הסוגיות בפועל במהלך השבוע. ולמרות שרק אחוז קטן בחר להצטרף, הכולל מונה כיום כ-200 אברכים בני עלייה, ביניהם מרביצי תורה חשובים שמשמיעים את קולם בכולל וזוכים לאהדה עצומה.

לאחר שנה של פעילות מבורכת, התכנסו חברי ורבני הכולל, ביוזמת ראש הכולל שליט"א, בעיר הקודש ירושלים. הכינוס, שנקרא 'יסודות העיון חזקי', נועד לגיבוש וחידוד, במטרה לחזק את היסודות, ליצור היכרות עמוקה יותר, ואף לדון על שדרוג ויעול הכולל בסיועם דשמיא.

מרגש היה לראות כיצד אברכים רבים, חלקם מרביצי תורה חשובים מאד, נעמדו בזה אחר זה,

חברי ורבני הכולל בכינוס

ושיתפו בהתלהבות על התועלת שהם מפיקים מהקורס בכלל ומהכולל בפרט, ואף הציגו את המטרות שלהם בהצטרפותם לקורס ולכולל, ולסיום הציעו רעיונות מיוחדים לשדרוג ויעול הכולל, שנידונו לאחמ"כ בצוותא.

הכינוס הותיר חותם עז על המשתתפים, אשר הורגש אח"כ למשך תקופה ארוכה, בהמשך הפעילות בכולל, ביתר שאת וביתר עוז.

תחילת הזמן. לאחמ"כ השלושה תיחסם והגישה תהיה אך ורק בתשלום.

וכדי לדרבן את השומעים להאזין עד הסוף, מבלי לפספס שום תובנה חשובה ושום כלי נחוץ, אנחנו מעניקים כרטיס הגרלה יוקרתי על סדרת הדרכות פרימיום מבית 'סודות העיון', שבהם יזכו חמישה מאזינים שיאזינו ברצינות עד הסוף. הפרטים המלאים לקבלת הכרטיס יינתנו בסוף ההדרכה.

ובסיום ההדרכה, מי שירצה, ניתן יהיה לשמוע פרטים על התוכנית המלאה 'סודות העיון', נספר על הזדמנויות נדירה להצטרף במבצע נדיר וחד פעמי (שלא בטוח יחזור אי פעם), שתקף גם כן ל-72 שעות בלבד, לרגל תחילת זמן חורף תשפ"ו.

(שים לב, כי תוכל להפיק תועלת עצומה גם מההדרכה לבד, גם אם תבחר לא להצטרף לתוכנית המלאה)

אל תחמיץ את ההזדמנות!
להאזנה להדרכה חייג עכשיו
02-580-1-580 שלוחה 5

אותך להחרדה קיומית, יש לך את הכלים לחשב מסלול מחדש, ולזהות היכן הייתה הטעות, ומה צריך לתקן.

אך לאחר שראינו כמה הנושא הספציפי הזה בוער ומבוקש, פנינו להרה"ג ר' אברהם מלוביצקי שליט"א מחבר הקורס - שזכה ללמד תלמידים למעלה מ-20 שנה בישיבת 'בית אברהם' בירושלים, וביקשנו ממנו בשם ציבור הלומדים - שייתן הדרכה מיוחדת עם כלים מעשיים לנושא זה, אותה נפתח בחינם להאזנה לתועלת הציבור, על מנת שכל אחד יוכל לקבל כלים ופרקטיקה להתחיל את זמן חורף ברגל ימין עם עוצמה אדירה.

לשמוענו ר' אברהם נענה לבקשתנו, (למרות יומו העמוס - הן בלימודים אישיים, והן במענה שוטף למשתתפי התוכנית המלאה), ובי"ה זכינו להדרכה חדשה ומרתקת עמוסה בכלים ותובנות, והיא פתוחה לכם כעת חינם למשך 72 שעות בלבד, לכבוד

התהליך של 'סודות העיון', כאשר הם משתמשים בכלים להגיע להבנה אמיתית בסוגיא, הם לפתע מקבלים ביטחון עצמי בצורה מעוררת השתאות, הם מספרים כי אברכים בכולל לא מכירים אותם, מאברכים שקטים שלא העזו לפצות פה, הם הפכו להיות 'ראש המדברים' בכל מקום, פשוט כי יש להם הבנה עמוקה, וחיבור אמיתי לכל סברא שהם אומרים.

'הבנה בהירה' נובעת מחשיבה עצמית עמוקה, האם אני באמת מתחבר ומבין את שיטת הרשב"א? האם הייתי אומר זאת מעצמי? או שאני מקבל זאת בהכנעה כי אלו הם דבריו הק' של הרשב"א? כאשר אנחנו חותרים להבנה אמיתית, כלומר שהדינים והסברות יתיישבו היטב על ליבנו, אנחנו מגיעים לרבידים עמוקים, ולבהירות מאין כמוה.

בעז"ה תהיה על כך הרחבה בהדרכה הטלפונית הפתוחה כעת חינם בימים אלה לרגל תחילת הזמן (פרטים במודעה בגב העלון).

אז זו הסיבה הראשונה, הבנה וחיבור.

הסיבה השנייה לחוסר ביטחון עצמי בלימוד

לעיתים גם לאחר שהבנו היטב, והתחברנו לדברים, עדיין מרוב צדדים ואפשרויות הקיימות, אנחנו לגמרי מאבדים את 'עצמינו' בסוגיא. לא ברור לנו 'מהי דעתנו' בסוגיא?

יום אחד אנו מבינים יותר את שיטת הרמב"ם, ולמחרת דווקא שיטת הראב"ד מוצא חן בעינינו יותר... 'הפכפך בעיון' - זו התחושה שלנו בלימוד כזה.

ריבוי הצדדים מסמא אותנו, אנחנו לא מצליחים לגבש עמדה ברורה בסוגיא, אנחנו מרגישים כמו 'מטולטלת' שמשתכנעים בקלות מכל סברא שעפה בהיכל בית המדרש...

התחושות האלה קיימות גם אצל למדנים מיומנים, אלה שלומדים כבר שנים רבות ויודעים היטב לעיין, אך למרות זאת מלווה אותם תחושה של חוסר יציבות בסוגיא, המשפיעה באופן ישיר על הביטחון העצמי שלהם בלימוד.

והגרוע ביותר, כאשר אנו מזדהים ממש עם שני הצדדים כאחד, ואין לנו נטייה לצד אחד יותר מלשני. זה גרוע מאד, כי להבין שני צדדים באותה רמה, זה סימן שלא הבנו אפילו אחד מהם...

אז מה הפתרון?

אין יוצרים אי של יציבות מחשבתית בתוך גלי הים הסוערים של הסוגיא?

אז האמת, קשה מאד לכתוב במאמר קצר כזה - קורס שלם הנערך במשך כמעט חצי שנה. וכל אחד מבין שאין תהליך אמיתי לתהליך מסודר ויסודי, שמעניק לך את כל הכלים, כלי החשיבה, שמאפשרים לך לנתח כל דבר בצורה נכונה, 'למפות' את הצדדים והאפשרויות בסוגיא, והיכולת 'להכריע בספיקות'. ואותם אנו מלמדים בצורה מקיפה ויסודית בקורס 'סודות העיון' במשך כמעט חצי שנה.

כשיש לך את ארגז הכלים הנכון, זה נותן לך שקט נפשי, ואת הביטחון שאתה צועד בדרך הנכונה, וגם אם קרה וטעית אותה לא נבהל, זה לא מכניס

יום
ל-72 שעות
בלבד

לרגל תחילת
זמן חורף תשפ"ו

בס"ד

הדרכה טלפונית חדשה ומרתקת - ללא תשלום - לעוסקים בלימוד העיון:

'למה אין לי דעה יציבה בסוגיא?'

הגדלה
מיוחדת
למאזיני
ההדרכה

הדרכת חובה - שתגרום לך לעמוד בעוז מאחורי המחשבות שלך בלימוד העיון, להעז להביע את דעתך בעוצמה - מתוך תחושת ביטחון ודעה ברורה ויציבה!

מאת הרה"ג אברהם מלוביצקי שליט"א מחבר קורס 'סודות העיון'

ההדרכה זמינה חנים במסגרת
הטלפון ל-72 שעות בלבד
לאחמ"כ השלושה תיחסם והגישה
תהיה אך ורק בתשלום

להאזנה להדרכה חייג עכשיו:

02-580-1-580

שלוחה 5

למי ההדרכה מיועדת?

1. אדם אחת מרגיש 'הפכפך' בעיון, ובכל רגע דעתו משתנה לטובת שיטה אחת בסוגיא
2. אדם הן חש כמו 'מטולטלת' - שמשתכנע בקלות מכל סברא שנוקטת בבית המדרש
3. אדם אחת מרגיש 'חסר חוט שדרה' ודעה עצמית, ללא עמדה ברורה ואיתנה בסוגיא
4. אדם אין לו 'ביטחון עצמי' להתוכח בלימוד עם המוכשרים של הכולל

הנן מוזמן אישית, להאזין להדרכה המרתקת, שתשפוך לך אור על כל הסוגיא הזו, ותעניק לך כלים ותובנות שיעזרו לך (ולתלמידים שלך) לגבש דעה אישית חזקה ועוצמתית בסוגיות בעיון, להתחיל את זמן חורף עם עוצמה חדשה שלא הכרת!

בסיום ההדרכה
תענין הדמנת
נדיה

לפרטים על הקורס המלא 'סודות העיון', ולעזיזות בנר'ם < חייג עכשיו!

02-580-1-580

עכשיו פשוט נר'ם - כל יום
נר'ם יחיד רגע על חורף תשפ"ו
במבצע נדיר וחד פעמי שלא יחזור בקרוב!
y22801580@gmail.com

משנתנו

בסיעתא דשמיא | גיליון מבית מפעל 'דף היומי משניות' | גיליון 2 | שלהי תשרי תשפ"ו

דבר המערכת

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

היום בו אנו זוכים להוציא לאור עולם גליון נפלא 'משנתנו', במסגרת המפעל האדיר 'דף היומי במשניות' – מידי חודש בחדשו יעסוק הגליון על שלל מדורים, במעלת הקביעות בלימוד ששה סדרי משנה, ושאר נושאים מגוונים העוסקים בששה סדרי משנה. במדורים קבועים יוצגו נושאים שונים הקשורים להספק החודשי שנלמד ע"י עשרות לומדי 'דף היומי' במשניות, כך שכל עוסקי המשנה יוכלו להשתעשע בחוק לימודם על גבי במה אחת – 'משנתנו'!

ובצאתנו נפרוש תפילה קצרה, שלא תצא תקלה מתחת ידינו, וה' הטוב יצילנו משיגאות, וב'משנתנו' ישוטטו רבים ותרבה הדעת, אמן.

בברכה,
מערכת הגליון

את דבריהם ושנאן סתם כדי לקבוע הלכה כמותם, לפיכך אמרו בגמרא 'אין לך מדה גדולה מזו' כדי שיתנו לב לטעמי המשנה, אך בגלל זה נמנעו מלחזור על גרסת משנתם, ולכן 'הדר דרש להו הוי רץ למשנה' לפי שירא פן ישתכחו המשניות ויחליפו שמות החכמים ובמקום חיוב יאמרו פטור ובמקום אסור יאמרו מותר.

וכן אמרו בתלמוד ירושלמי (שבת פט"ז, ה"א): 'דתני ר"ש בן יוחי העוסק במקרא מידה שאינה מידה. העוסק במשנה מידה שנוטלין ממנה שכה. העוסק בתלמוד אין לך מידה גדולה מזו. לעולם הוי רץ אחר המשנה יותר מן התלמוד. א"ר יוסי בי ר' בון הדא דאת אמר עד שלא שיקע בי ר' רוב משניות, אבל משיקע בי ר' רוב משניות לעולם הוי רץ אחר התלמוד יותר מן המשנה', ופירש הקרבן העדה שלמסקנת הירושלמי

המשך בעמוד 2 <<

הוי רץ למשנה

ליקוטים נפלאים במעלת לימוד המשניות, מלוקטים מספר 'מעלות המשנה' שיו"ל מחדש ע"י מפעל 'דף היומי' במשניות'

במדור מיוחד זה נעסוק בשלל ליקוטים מן הגמרא – תלמוד בבלי וירושלמי, תוספתא מדרשים וגם זוהר הקדוש, ועד לאחרוני האחרונים, בגודל מעלת לימוד המשניות

כענין חשיבות לימוד המשנה וכיאות מאמר חז"ל 'הוי רץ למשנה' יותר מן הגמרא ומתי הוא נאמר (א)

אמרו חז"ל (בבא מציעא ל"ג א'-ב'): 'תנו רבנן העוסקין במקרא – מדה ואינה מדה, במשנה מדה ונוטלין עליה שכה, גמרא [פירש"י: כבר פירשתי למעלה שהוא לתת לב להבין סתימות טעמי המשנה מה הם וכששתים סותרות זו את זו יבין לתרץ שיהיו שתייהן קיימות או לדעת דברי התנאים החלוקים בדבר ונימא הא מני פלוני חכם הוא] – אין לך מדה גדולה מזו, ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן גמרא, הא גופא קשיא אמרת בגמרא אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא? אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו שבקו כולא עלמא מתניתין ואזלו בתר גמרא הדר דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן הגמרא', ופירש"י: שטעם שהמשנה וגמרא יפים ממנה מפני שתלויין בגירסא ומשתכחים שבימיהם לא היה גמרא בכתב וגם לא היה ניתן לכתוב אלא לפי שנתמנעו הלבבות התחילו דורות [אחרונים] לכתבו, ובביאור תירוצי הגמ' – פירש"י – שמה שאמרו על תלמוד 'אין לך מדה גדולה מזו' לפי שמשרבו תלמידי שמאי והלל שהיו לפניו שלשה דורות ורבו מחלוקות בתורה ונעשית כשתי תורות מתוך עול שעבוד מלכויות וגזירות שהיו גוזרין עליהן ומתוך כך לא היו יכולים לתת לב לברר דברי החולקים עד ימיו של רבי שנתי הקב"ה לו חן בעיניו אנטונינוס מלך רומי כדאמרין בעבודה זרה (דף י.) ונחו מצרה, ושלא וקבע כל תלמידי ארץ ישראל ועד ימיו לא היו מסכתות סדורות אלא כל תלמיד ששמע דבר מפי גדול הימנו גרסה ונתן סימנים הלכה פלונית ופלונית שמעתי משם פלוני, וכשנתקבצו אמר כל אחד מה ששמע ונתנו לב לברר טעמי המחלוקת דברי מי ראויין לקיים וסידרו המסכתות דברי נזיקין לבדם, ודברי יבמות לבדם, ודברי קדשים לבדם, וסתם נמי במשנה דברי יחידים שראה רבי

צוואות גדולי ישראל לצאצאיהם ותלמידיהם
בדבר לימוד המשניות לעילוי נשמתם הטהורה

'צוואה לדורות'

דיוקן של
הגר"ן כץ
זיע"א בעל
'סמיכת
חכמים'
נפטר בשנת
ה'תע"ט

כתב רבי נפתלי כ"ץ בעל סמיכת חכמים: 'כל השנה ילמדו בחבורה בכל יום שני פרקים משניות פרק אחד בבוקר ופרק אחד בערב... עד תשלום כל ששה סדרי משנה ויכוונו כי 'משנה' אותיות 'נשמה' לתקן נשמתו.'

קונטרס צוואות נפלאות אות כ"ב

המשך מעמוד 1 הוי רץ למשנה

י"ל ע"י

מפעל 'דף היומי' משניות

עיצוב גרפי:

054-8458472 ADIART

כתבים משתתפים:

הרב גרשון טברסקי, ישראל
בינדר, הרב משה צבי שטרן

ציולמים:

שוקי לרר | מאיר זלזניק |
ש.פ.ה | יעקב נחומי | ויקיפדיה

אתר דף היומי למשניות

mishnayothalperin.co.il

ניתן להיבחן מידי יום על החומר
הנלמד ב'דף היומי' במשניות'
באמצעות מערכת 'שיח התורה'
בחיפוש במכשירי נדרים פלס
או בקו השיעורים
והעידוכים של דף היומי
במשניות: 02-5488313

קבוצות או מוסדות המעוניינים
להצטרף למיזם יכולים לפנות
בטלפון: 052-624-0240
או במייל:
s6240240@gmail.com

את משניות ה'דף היומי'
ניתן להשיג ברשת חנויות
'יפה נוף' במחיר מוזל.
להזמנת משניות עד הבית:
1599-581-581
m026305077@gmail.com

המקבלים ע"ע ללמוד יכולים
לקבל סט משניות ללא תשלום
בכניסה לבית מרן הגר"ח
קניבסקי זצ"ל רחוב רשב"ם 23
ב"ב.

לע"נ מרת ברטינה סימנה
בת הרב חנוך ע"ה

רץ למשנה יותר מן הש"ס דר' יוסי בר אבין אמר עד
שלא שקע בו רב משניות אבל שקע בו רב משניות
לעולם הווי רץ להש"ס יותר מן המשנה, ולפירוש
הק"ע הנ"ל, כן הוא גם הפירוש כאן.
ואי"ה במאמר הבא נרחיב עוד בהבנת דברי חז"ל
אלו ושלל הפירושים והביאורים בענין.

הלימוד במשנה עדיף יותר כי רבי קבע בו הלכות
רבות (ועל אף שפירוש זה קצת דחוק בלשונו
פירושים אחרים בירושלמי זה, ואי"ה ידובר בזה עוד
בגליונות הבאים).
וכן אמרו במסכת סופרים (פט"ו ה"ה, שם הובא דברי
ר' יוסי ב"ר אבין שהובאו בירושלמי לעיל): 'לעולם הוי

סקירה נרחבת אודות
מפרשי המשנה לדורותיהם

'שנו חכמים'

הרמב"ם - פירוש המשניות להרמב"ם

מקווה, ולרמב"ם היתה סתירה על כך מן המשנה,
וכה כתב הרמב"ם: 'ואשר יחייב זה הטעות מיעוט
שמירת המשנה והחקירה למה שבא, ומה נפלא
מאמרם אם ראית ת"ח שלימודו קהה עליו כברזל
על משנתו שאינה סדורה בפני' (וישנם עוד תרגומים
אחרים לקטע זה, אבל עניינם אחד).

4. כתבו הפוסקים כי במקום שיש סתירה בין
פירושו של הרמב"ם למשנה לבין דבריו ב'יד החזקה'
- יש לפסוק כפי
שכתב ב'יד, משום
שהרמב"ם חזר בו
מחיבור זה שכתבו
בצעירותו ממש (ב"י
או"ח סי' ש"ח ד"ה
וכבר כתבתי, וי"ד
סי' רצ"ד ד"ה ומ"ש
שנוהגת, ועל שו"ת
רמ"ע מפאנו ס"ס
ק"ז, וראה עוד בספרי
כללי הפוסקים בזה),
וכבר הרמב"ם עצמו

כתב יד של הרמב"ם בפירושו למשנה

מעיד כי תיקן עוד ועוד בנוסח פירוש המשנה וחזר
בו, וכה כתב באגרת (אגרות הרמב"ם, מהוד' שילת,
עמ' תרמ"ז ואילך) למי ששאלו על דבר סתירה בין
ה'פירוש' ל'יד', וזה לשונו: 'ונמשכנו בזה המאמר
אחר מה שזכר בעל ספר המצוות רב חפץ ז"ל והוא
טעות ממנו ונמשכנו אחריו מבלי אימות, וכאשר
בחנו את המאמרים ודקדקנו אותם התבאר שמה
שזכרנו בחיבור הוא הנכון ותקנו פרוש המשנה,
וכך באותה הנסחה הראשונה מפרוש המשנה
מקומות מספר כיוצא מזה כמו עשרה ענינים -
נמשכנו בכל ענין מהם אחר דעת גאון מן הגאונים
ז"ל ואחר התבאר לנו מקומות הטעות, ודעו זאת'.
5. ישנה חשיבות נוספת בפירושו של הרמב"ם
באשר לשאלת ניקוד מילים שונות במשנה, משום
שהרמב"ם ניקד חלק מהם, ויש בזה חשיבות
רבה לניקוד זה במקביל למשניות כת"י אחרות
שמנוקדות גם הם בניקוד קדום מאוד (ואי"ה נאריך
על ענין הניקוד בהמשך שלל המדורים בגליון זה).

ראש וראשון למפרשי המשנה - הלא הוא רבינו
משה ב"ר מיימון הדיין - הרמב"ם, שטרם חיבר
את ספרו ה'יד החזקה' - שהיא קיצור וסיכום תורה
שבעל פה כולה (כפי שכתב בהקדמה שם) - בשנת
עשרים ושלש לחייו - חיבר הרמב"ם את פירושו
למשנה - על כל ששה סדרי משנה, וכה כתב בסוף
פירושו במסכת עוקצין, פרק ג' משנה י"ב: 'התחלתי
לחבר פירוש זה הספר ואני בן שלוש ועשרים שנה,
והשלמתי במצרים
ואני בן שלושים שנה'.

להלן במילים קצרות
נעמוד על כמה נקודות
ואבני דרך בפירושו
של 'גדול המחברים'
(כפי שכינהו רבינו
מנחם המאירי בספרו
'בית הבחירה').

1. את הפירוש כתב
הרמב"ם בערבית,
שלא כמו בספרו
המאוחר יותר 'משנה

תורה' אותו כתב בלשון הקודש, אך גם את ספר
זה שאף הרמב"ם לתרגם ללשון הקודש, וכלשונו
באגרתו: 'ואני מבקש עתה להחזיר פרוש המשנה
וספר המצוות ללשון הקודש' (אגרות הרמב"ם,
מהד' שילת, עמ' ת"ט), ובפועל הפירוש תורגם על
ידי לפחות שבעה מתרגמים שהיו באותה העת,
מהם רבי יהודי אלהריזי, ור"ש אבן תיבון שתרגם
את מסכת אבות וההקדמה שלו - 'שמונה פרקים',
ועוד מתרגמים נוספים שהגו בתורתו של הרמב"ם,
בשנים המאוחרות ביותר - בתקופתנו אנו - תורגם
פירושו של הרמב"ם ע"פ כתבי יד ובדקדוק רב, ע"י
מהדירים שונים.

2. מבנה הפירוש: הרמב"ם רגיל לפרש את לשון
המשנה, להביא את ביאור הכלים והמושגים של
המשנה כפי שהם בשפה הערבית, ואף כותב את
פסיקת ההלכה - לפי כללי הפסיקה השונים.

3. על חשיבות לימוד וידעת לשון המשנה, ניתן
ללמוד מלשונו הטהורה של הרמב"ם, שכתב על
תלמיד חכם אחד שהתעקש לפסוק הלכה בענין

תשובות ניתן למסור במייל: a05271568@gmail.com נא לציין את התשובה ואת מקורה הברור מההספק הנלמד בחודש זה דוקא! בין הפותרים נכונה תתקיים הגרלה על 300 ₪ - 'קרטיספר'

האם מתנה על מה שכתוב
בתורה תנאו קיים או לא?

בענייני לשונות המשנה השונים
במרחבי הש"ס

לישנא דמתניתין

בעקבות לשון המשנה - הקדמה

ראשית יש לברר את לשון המשנה, כי הנה תלמוד בבלי ידוע לנו שהוא מלשון ארמית מעורב עם לשונות אחרים (רמב"ם בהקדמתו ליד החזקה), ואילו תלמוד ירושלמי הוא לשון ארמית של ארץ ישראל (ואכמ"ל), אולם לשון המשנה נכתב רובו בלשון הקודש, דבר זה ברור לכל לומד, אלא שפעמים רבות מופיעים במשנה מילים ארמיות ברורות, ואמנם מעט מאוד מופיעים מילים כאלו כאשר יש משא ומתן, אך גם כאלו ישנם, ישנם גם מקומות בהם רבי כתב בדוקא בלשון ארמית כאשר הוא מציג משפט שהיה מדובר כך בשפת העם (כגון 'על דאטפך אטפוך' וכו' במסכת אבות, ועוד), במקומות נוספים מילים ארמיות משמשות כשמות של כלים שונים (בעיקר בסדר טהרות), על שלל דברים אלו יש לעמוד, מתי השתמשו בלשון הקודש ומתי השתמשו בלשון ארמית, רק נציין כי המילה הראשונה בש"ס משנה היא בארמית 'מאימתי' ולא 'ממת' כמו בלשון הקודש, הקדמה זו הינה פרק אחד מהפרקים הבאים בנושא זה א"ה.

הנה כבר כתבו הראשונים (רש"י ב"מ ל"ג ב', ועי' רש"י שבת ו' ב' ד"ה מצאתי מגילת סתרים, רמב"ם בהקדמה ליד החזקה) כי עד ימות רבי לא נכתבה תורה שבעל פה, ולא נמסרה בכתב, ורבינו הקדוש היה ראש וראשון לקבץ את כל השמועות ולכותבם דבר דבור על אופניו, וא"כ נמצא כי אחרי תורה שבכתב (תורה נביאים וכתובים), ש"ס המשניות הינו הספר הראשון מ'תורה שבעל פה' שנכתב ע"י רבינו הקדוש בעצמו, ויש מקום לעמוד ולברר ולהעמיק בלשונות המשנה, הדק היטב היטב הדק, וכל העוסק בלימוד המשנה נתקל במקומות רבים בלשונות ומונחים, תארים ומושגים, שיש לעמוד על שורשם, ובעז"ה ננסה במדור זה לעמוד על חלק מהם.

משא ומתן באחד מהנושאים שנתלבנו בלימוד המשניות
שבהספק החודשי - ברכות א' א'

נושא במשנה

לרגל תחילת הגליון נפתח את הנושא הראשון, במשנה הראשונה של הש"ס - ברכות פרק א' משנה א'.

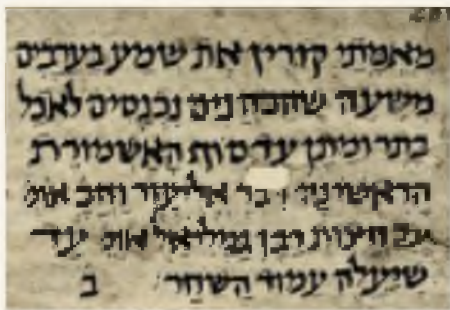
בענין עוסק במצוה פטור מן המצוה -
בסעודת נישואין

כך נאמר במשנה: 'מאימתי קורין את שמע בערבית. משעה שהכהנים נכנסים לאכל פתרומתן, עד סוף האשמורה הראשונה, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים, עד חצות. רבן גמליאל אומר, עד שיעלה עמוד השחר. מעשה שפאו בניו מבית המשתה, אמרו לו, לא קרינו את שמע. אמר להם, אם לא עלה עמוד השחר, חיבין אתם לקרות'

הנה הטעם שלא קראו בני ר"ג - קריאת שמע - פירש בבית יוסף (או"ח, סי' צ"ט) שזה משום שהשתתפו בסעודת מצוה, ומחמת זה לא קראו ק"ש, ובאמת הטעם לכך שאכלו ושתו לפני שקראו את שמע, יש מפרשים (ט"ז, אורח, סימן רל"ה, ס"ק ג') מפני שהתחילו

בסעודתו לפני תחילת זמן ק"ש, וממילא היו מותרין שלא להפסיק בה [וראה שבת ט' ב' מפסיקין לק"ש], והנה לכאורה יש להקשות, מדוע אמר להם ר"ג, שיקראו רק אם עוד לא עלה השחר, והרי לקמן בגמ' ט' א' מבואר דבדיעבד, אדם יוצא ידי חובה בק"ש אחר עלות השחר, ויש מבארים כך (פני יהושע לקמן ט' א', פסקי תשובה סימן רס"ד) שהרי בני ר"ג היו פטורין מן הדין מק"ש, שהרי היו עסוקין במצות שמחת חתן וכלה, והעוסק במצוה פטור מן המצוה (סוכה כ"ה א'), וכמו שביאר הב"י שזה היה הסיבה שלא קראו, ולכן אמר להם ר"ג, אם לא עלה עמוד השחר, הרי אתם חייבים, כי לא עבר הזמן, אבל אם עלה עמוד השחר, על אף שאדם יוצא ידי חובה בדיעבד בקריאה בזמן זה, זהו רק כעין השלמה למי שלא קרא כל הלילה, אבל אתם שבלילה הייתם פטורים, שוב אין לכם חיוב השלמה [ראה חגיגה ב' א' חגיר ביום א' ונתפשט ביום ב'], ואם עלה עמוד השחר אין אתם חייבים לקרוא.

ובעיקר הדבר שמתבאר כאן שהיו פטורין בני ר"ג לקרוא מעיקר הדין, הנה בתרומת הדשן (סימן ז') מבואר שהעוסק בשמחת חתן וכלה, פטור מתפילה, והביא שהיה מעשה, שאחד התפלל בזמן סעודת מצוה, והתפללו עליו, ובש"ת תשובות והנהגות (ח"ה, סימן ר"ו) כתב לבאר את מנהג העולם שמפסיקים לתפילת ערבית באמצע שמחת נישואין וכד', משום שבלא"ה אנו רגילין להפסיק באמצע מצוות, וכל הפטור של עוסק במצוה נאמר במקום שאדם מתחיל במצוה על מנת לגומרה, בלי הפסקה באמצע כלל, וע"ע במועדים וזמנים (חלק א', סי' צ"ג), וע"ע מש"כ בזה מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל בספר 'תל תלפיות' (כרך ב', תשובה תר"ז ואילך).

כתב יד של המשנה הראשונה בש"ס - כת" קאופמן

חלבים ואברים,
מצותן עד שיעלה
עמוד השחר. וכל
הנאכלים ליום
אחד, מצותן עד
שיעלה עמוד
השחר. אם כן,
למה אמרו חכמים
עד חצות, כדי
להרחיק את
האדם מן העברה.

והנה זמן 'אכילת פסחים' הוא ג"כ עד חצות, ואעפ"כ הוא הושמט מן המשנה, ובאמת בבבלי הגמרא עומדת על כך בדף ט' א': 'ואלו אכילת פסחים לא קתני?', עיין שם בגמרא, אך בירושלמי פ"א ה"א אין הדבר כן, הן אמנם שבגוף המשנה גם שם לא מופיעים מילים אלו, אבל בגמרא פני הדברים אחרת מן הבבלי, שם אמרו כן: 'פיסקא ולא זו בלבד וכו' הקטר חלבים ואברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר' והיינו שהיתה לפנינו פיסקא שכך הוא הלשון במתניתין, והגמ' מבארת: 'אנן תנינן אכילת פסחים, אית דלא תני אכילת פסחים' והיינו שאכן יש שגרסו במשנה 'ואכילת פסחים', ובאמת זה תלוי במחלוקת: 'מאן תנא אכילת פסחים רבנן, ומאן דלא תנא אכילת פסחים ר' אליעזר'.

ואכן בכתבי היד עליהם מתבססים המשניות בתלמוד ירושלמי, ניתן למצוא באופן ברור את המילים 'ואכילת פסחים', אמנם ב'משנה שבמשניות' לפנינו זה לא מופיע וכדעת הבבלי. נמצא כי שתי המילים הללו משמעותם רב - אם המשנה סתמה כדעת רבי עקיבא או כדעת רבי אליעזר - הושמטו בבבלי, ויש שגרסו אותם בירושלמי.

'משב"מ' 'משב"ב' ו'משבי"ר'

בעת הלימוד בששה סדרי משנה, נתקלים אנו לפעמים בקשיי לשון המקשים את הבנת המשנה, ראוי לדעת כי אחד העיסוקים הבולטים בש"ס בבלי ובירושלמי היה להעמיד את נוסח המשנה, פעמים לתקנו ('תני...') פעמים להוסיף לשון אך שאיננה כתובה ('חיסורי מיהסרא והכי קתני') ופעמים להסביר אף הסבר שאינו נראה ממש בלשון המשנה, כך שייתכנו אופנים שאדם יהיה קורא את המשנה וסבור שהוא הבין אותה, אולם ההיפך הוא הגמור, ומשום כך עמלו המפרשים להביא את תוכן דברי הגמ' כפי שהם על לשון המשנה ולבאר בהם את המשנה.

כמו שינויים אלו שעמדו עליהם התנאים והאמוראים קדושי עליון, ישנם עוד שינויים רבים ונוסחאות שונים - לפעמים אפילו של אות אחת בלבד - קוצו של י"ד - שיכולים להוות הבדל משמעותי, והגירסא תלויה ועומדת - לפעמים - בין שלשה סוגי המשניות שבידינו, האחת - ששה סדרי משנה כפי שנדפסו בפני עצמם, (ויש מהם ב' סוגי כתבי יד קדמוניים, ועוד ידובר בזה), השניה - ש"ס משניות כפי שהובא ב'תלמוד בבלי', השלישי - ש"ס משניות כפי שהובא ב'תלמוד ירושלמי', הבדלים רבים יש ביניהם - לעשרות ולמאות, פעמים ההבדל משמעותי, ופעמים שההבדל הוא רק בלשון, ובמדור זה ננסה לעמוד על חלק מהם, כמו כן ננסה להסביר את סיבת הדבר.

על אף שעוד לא עמדנו על בירור הדברים ועל נוסחאות המשנה השונות מכתבי יד שמצויות כיום, לחביבות הגליון - נביא דוגמא אחת לדבר ונתחיל במשנה הראשונה - שם נאמר כך: 'אמר להם ר' ג', אם לא עלה עמוד השחר, חבינן אתם לקרות. ולא זו בלבד, אלא כל מה שאמרו חכמים עד חצות, מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר

נושא הלכתי שיסודו מתברר מתוככי המשנה,
מתוככי הנלמד בהספק החודשי - פאה ד' א-ב'

משנה למעשה

'לזה שומעין שאמר כהלכה' - מתי שומעים לדעת המיעוט נגר הרוב

ידוע הוא הנידון ההלכתי המפורסם כאשר ישנם אנשים היושבים בחדר אחד, ולאחד קר ולכולם חם מאוד, מה יעשו במצב כזה, ועם מי הצדק, ואומרים בשם הגר"י סלנטר זיע"א, שיש ראייה ממשנה מפורשת, ששינוי (פאה פ"ד, משנה א'): 'הפאה נתנת במחבר לקרקע. בדלית ובדקל, בעל הבית מוריד ומחלק לעניים. רבי שמעון אומר, אף בחליקי אגוזים. אפלו תשעים ותשעה אומרים לחלק ואחד אומר לבז, לזה שומעין, שאמר כהלכה', ובמשנה הבאה (משנה ב') שנינו: 'בדלית ובדקל אינו כן, אפלו תשעים ותשעה אומרים לבז ואחד אומר לחלק, לזה שומעין, שאמר כהלכה', וביאור המשניות כפי שביארוהו המפרשים, שבמשנה א' מדובר באילנות שאין סכנה בבזיזתם, ולכן שומעים למי שאמר 'לבז' אפילו שהינו מן המיעוט, משא"כ במשנה ב' בדלית ובדקל שזה סכנה לבז, אפילו אחד שאומר לחלק שומעין לו, והכלל כי מתחשבים בדעת המיעוט, בשעה שהוא אומר כהלכה, ואמר

הגר"ס זיע"א שכמו כן הדין הכא, שאם מדובר בימות הגשמים, הצדק עם מי שאומר לסגור את החלון, על אף שכולם רוצים לפתוח, ובימות החמה הצדק עם מי שאומר לפתוח את החלון על אף שכולם רוצים לסגור, אמנם מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל דחה ראייה זו (בספרו 'שערי אמונה' על המשנה הנ"ל) וכתב שהרי כאן זו הלכה מדאורייתא או מדרבנן - שבדלית ובדקל אין בוזזים ולכן כל עוד היחיד אומר 'כהלכה' יש לשמוע לו, משא"כ במקום שזה ענין של סברא ודעת בני אדם, שבדרך כלל בקיץ חם ובחורף קר, ודאי שישמעו לרוב, כמו בכל דבר ששומעים לרוב הקהל, ולבסוף מציינן הגר"ח זצוק"ל לדברי המשנה ברורה (ס' נ"ג ס"ק נ"ג) שם גם מדובר על מקרה שאדם רוצה למחות שלא יהיה מרביץ תורה בקהל, וכותב המשנ"ב שאף אם כך יאמרו הרוב, בטלה דעתם, והמיעוט כופה את הרוב, גם שם כנראה יש לבאר שבזה המיעוט אומר כהלכה, ולכן שומעין לו.

הנכתב במסגרת מדור זה הוא בכדי לעורר את לב המעיין
וברור שאין לפסוק על פי הנכתב כאן הלכה למעשה!

ספר 'מעלת המשנה'

לרגל תחילת המחזור החדש בלימוד 'דף היומי' במשניות' שקדו בארגון להוציא לאור עולם ספר נפלא ומיוחד בשם 'מעלות המשנה' ובו ליקוט ייחודי על מעלת לימוד המשניות ושינונם באופן קבוע, הספר שחובר לפני שנים ע"י הרה"ג רבי ידידיה ישראל שליט"א הודפס כעת בהוצאה מחודשת, ומופץ בימים אלו באלפי עותקים בכריכה רכה ללא תשלום לזיכוי הרבים לדורשי ה' ולומדי ומבקשי ה'משנה'. בספר זה ניתנת הצצה נדירה ומיוחדת בשושלת הדורות מתקופת התנאים - שהיו שונים את המשניות - ועד לגדולי ישראל בדורינו - דברים נלהבים אודות גודל ויקר מעלת לימוד המשניות.

בין בתרי הספר - יוכל מבקש המשנה די בכל אתר ואתר למצוא דברים על אודות חובת לימוד המשניות, סגולת לימוד המשניות ומעלתם, רמזים על ששה סדרי משנה, וליקוט נפלא מצוואות גדולי ישראל לדורותיהם על לימוד משניות לעילוי נשמתם, כמו כן פרק מיוחד נוסף במהדורה המחודשת ובו הובאו משאותיהם של גדולי ישראל זצ"ל ושיבדלח"ט בגודל לימוד 'דף היומי' במשניות' בפרט, בגודל מעלת לימוד ש"ס משניות בכללות.

הספר ללא ספק מביא תועלת ללומדי המשניות ליקר את לימודם, ובזכותו א"ה אף תרבה הדעת ויתרבו הלומדים ללגיונו של מלך.

מסלול מבחנים נוסף לפי סדר המשניות דף היומי 'עוז והדר'

לרגל תחילת המחזור החדש בלימוד 'דף היומי' משניות' שהחל מראש השנה תשפ"ו, ועם הופעת 'משניות דף היומי' בהוצאת 'עוז והדר' עם פירוש חדש המשולב למשנה. לרגל כך נפתח מסלול מיוחד במפעל 'שיח התורה' דף היומי משניות - עוז והדר' ובו מתקיימים מבחנים יומיים על הנלמד לפי הספקי הלימוד במשניות אלו.

זאת לצד המסלול הרגיל של 'דף היומי' במשניות' שבימים אלו מסכמים בסיפוק שנה לפתיחתו, שמאז נערכו במסגרתו (נכון לזמן כתיבת השורות) קרוב למאה אלף מבחנים ע"י כעשר אלף לומדים שונים מכל העדות והחוגים, כאשר אלפי זכיות שונות חולקו לנבחנים במהלך השנה שחלפה. בימי חול המועד שעלול"ט נערך סיום ש"ס מיוחד לנבחנים הקבועים בסוכה מיוחדת שהוקמה בחצר בית מרן שר התורה רשכבה"ג הגר"ח קניבסקי זצ"ל בראשות גדולי ישראל שליט"א (סיקור מיוחד בגיליון הבא בעז"ה).

לרגל תחילת המחזור החדש, המצטרפים ללימוד 'דף היומי' במשניות' יכולים לקבל ללא תשלום כרך של המשניות 'עוז והדר' של חודש תשרי, לאחר מילוי טופס הרשמה בנדרים פלוס. ניתן להשיג בימים אלו בכניסה לבית

סמנת את חום הרצון
במובא שגורונו וחנני נייח לענות בנ"ל שאלות שליט"א קודם

דף יומי באמצעות
דף יומי באמצעות

מרן שר התורה זצ"ל רח"ש
23 ב"ב, הנבחנים בחודש זה
במסלול 'דף היומי' משניות - עוז
והדר' ב'שיח התורה' לכל הפחות
עשרה ימים יהיו זכאים לקבל
את כל סט המשניות 'עוז והדר'
בחודש הבעל"ט.

מדברי הראשון לציון הגאון הגדול רבי יצחק יוסף שליט"א:

"הבקיאות בזה תורמת לעיון"

ברצוני לברך את כל לומדי דף היומי במשניות - תוך שנה מסיימים את כל המשניות שזה הפלא ופלא, ולשם כך סדרו במהדורת הלפרין את ספר המשניות בצורה מאוד יפה, ואני מברך את כל הלומדים שיהיה להם סייעתא דשמיא ושיצליחו, צריך שלאדם יהיה היקף ידיעות ולא להצטמצם בידיעת כמה מסכתות ישיבתיות בלבד, ואחר שלאדם ידע את כל הש"ס משניות אח"כ הוא יוכל להקשות מכאן ולהביא ראיה משם, כך הבקיאות בזה תורמת לעיון. וכן כשמתמידים בלימוד המשניות אפשר לזכור וכך לשנן בעל-פה, ואדם שיודע לשנן בע"פ יכול להינצל מביטול תורה הרבה פעמים, כל המצוות בתורה כל מצוה זה מצוה אחת, אבל בלימוד התורה כל מילה ומילה שאדם מדבר זה מצוה בפנ"ע, כך שהלומדים משניות בכל משנה ומשנה גורפים הרבה מצוות. ואף שלא לומדים משניות הלכה למעשה, אך זה ידיעת הש"ס וידיעת המושגים שזה דבר חשוב מאוד, וזה גם מדרבן להתמדה בלימוד התורה ושכר גדול יש בזה.

ולכן אני מברך את כל הלומדים ואת כל העוסקים בקודשים ומזכים את הרבים תבורכו מפי עליון ויעלו מעלה מעלה בתורה ויר"ש וכל תלמידי הישיבות הלומדים יזכו לגדול כגדולים אשר בארץ ויגדלו לשם ולתפארת ויזכו לכל מילי דמיטב, אמן ואמן.

הו"ר במשנה

שיחה עם הרה"ג רבי יוסף מקלב שליט"א עורך ראשי מטעם 'עוז והדר' של הביאור החדש על המשניות המופיע לראשונה לצד המשנה בכרך החדש של משניות על פי סדר ה'דף היומי' במשניות' על מה ואיך חובר הביאור החדש שנועד להקל על כל לומד ללמוד ברצף את סדר המשניות.

אחרת, כאשר אתה מביא את דבריו כאן, ובמשנה המקבילה הנך מביא פירוש אחר, אתה עלול למצוא את עצמך במהלכים סותרים בדעת המשנה".

"לאור כל זאת אנו נצמדנו אך ורק לפירוש ה'ברטנורא' כאמור למעט מקרים בודדים ממש בכל ששת הסדרים".

מה הם הפעמים הבודדות שנטיתם מפירוש ה'ברטנורא'?

"כאשר פירוש דברי ה'ברטנורא' הוקשה לאחרונים והם נלאו למצוא לכך ביאור, במקרים בודדים אלו, הבאנו פירוש אחר וצינו זאת בשולי הקטע של הביאור".

"אלו כאמור מקרים בודדים, באופן כללי העדפנו לעמוד, לעיין, ולרדת לנבכי הבנת דבריו של ה'ברטנורא' כדי להישאר צמודים לפירושו לאורך כל המשניות".

אם כן השאלה עוד יותר מתבקשת היכן השינוי או התוספת של הביאור שלכם על פני ה'ברטנורא' עצמו?

"הביאור כתוב ברצף אחד על כל דברי המשנה, בכל המילים הטעונות ביאור, ובהפשטת המושגים שלא מוכרים לכל לומד וסוגיות שלא מוכרות לכל לומד".

"נרחיב קצת על המיוחדות במתכונת ביאור זה. יצאו משניות עם ביאורים, אבל בדרך כלל חילקו את זה לשניים, ביאור קצר ומתמצת, וביאור רחב תחתי. התוצאה היא, שהביאור הקצר חסר. והביאור הרחב לא מקל על רצף הלימוד. נמצא זה וזה חסר".

"בביאור שערנו, יש רק ביאור אחד שהוא משלב את שני הדברים יחדיו בדיבור אחד, גם תמצות של הדברים בדרך חלקה וקלה וזה כולל את כל ההרחבות של ה'ברטנורא'. הרווח הוא שהלומד מקבל רצף של הסבר חלק אבל הוא לא חסר שום דבר מדברי ה'ברטנורא'. ביאור משולב זה הוא עבודה ומלאכה קשה מאד שברוך השם זכינו להשלים אותה".

לא כל אחד יכול להשקיף על כל סדר המשניות באספקלריה של הבנה ובהירות מושלמת שאין בה ולו חוט דק של עקול ופשור. זהו הרה"ג יוסף מקלב שליט"א העורך הראשי מטעם 'עוז והדר' של הביאור החדש שרואה אור עם הופעת כרך המשניות על סדר דף היומי במהדורת 'עוז והדר'.

אבל מספיקה שיחה קצרה עם הרב מקלב שליט"א כדי להתפעם מיכולת ההבהרה והרהיטות שניכרת בהם גם ידע מקיף ושליטה רבה מלווה בענוות חן שהוצקו על שפתותיו.

השאלה הראשונה היא מה הביאור החדש מוסיף מעבר לפירוש ה'ברטנורא' שהתקבל בתפוצות ישראל מקדמת דנא?

"ניתן לסכם את עיקרי הדברים בשלוש נקודות עיקריות. נקודה ראשונה: החיבור של ה'ברטנורא' חובר אמנם עבור כל לומד משניות, אבל במקומות רבים הוא מתאים דווקא ללומד ברמה גבוהה".

"ה'ברטנורא' חיבר את פירושו בצורה שווה מ'ברכות' ועד 'עוקצין', אין כמעט הבדל בין מסכתות קלות למורכבות בדרך פירושו. לכן במסכתות הקלות רבים יכולים להבין את פירושו אבל מי שמגיע למסכתות כמו 'קדשים' ו'טהרות' אם הוא לא מתמצא מראש בנושאים אלו יהיה קשה לו להבין מתוך פירוש ה'ברטנורא' את הפשט במשנה".

"דבר נוסף, לגבי הביאור המילולי של המשנה. ה'ברטנורא' לא מסביר הרבה מילים שכתובות במשניות. החיבור העיקרי שלו עוסק בתוכן התורני והעיוני של המשנה, אמנם יש ב'ברטנורא' גם ביאורי מילים, אבל בדרך כלל החיבור שלו לא מתמקד בביאורי המילים, לכן יש הרבה מילים שלרבים מהלומדים לא ידועים וה'ברטנורא' לא מפרש אותם".

"דבר שלישי, ה'ברטנורא' משתמש הרבה במושגים מהגמרא. מי שמצוי בגמרא ויודע את המושגים האלו מהגמרא, יבין אל נכון את דברי ה'ברטנורא', אבל מי שלא מכיר את המושגים האלו מהגמרא, התקשה מאד להבין את דברי ה'ברטנורא'. למעשה הוא זקוק בעצם לפירוש על הפירוש".

במה הביאור החדש סייע בנקודות אלו?

"לפני שנשיב על כך, ראשית יש להקדים על מה מושתת הביאור. הרבה פירושי משניות בדורות האחרונים מתוך רצון לפשט ולהגיש אותם בצורה קלה ללומד, נטו פעמים רבות מדברי ה'ברטנורא', ובחרו בפירוש הקל יותר להבנה מצד הלומד. כך יצא, שהם פירשו משנה אחת

לפי ה'ברטנורא', משנה אחרת לפי ה'תפארת ישראל', ואחרת לפי הרמב"ם וכן הלאה מפירושים אחרים שחוברו על המשניות".

"התוצאה היא שאין להם קו רציף בביאור המשנה. אנו בחרנו להיצמד כמעט אך ורק לפירוש ה'ברטנורא'. מה שמויחד בפירוש ה'ברטנורא' שהוא יוצר קו רציף להבנת כל המשניות באופן מאד ברור שהתקבל על הלומדים, לכן אנו בחרנו בקו זה לאורך כל המשניות".

"בעיה גדולה יותר היא שכאשר עורכים ביאור על ידי דילוג ממפרש למפרש, זה מתכון בדוק ליצירת סתירות מפירוש של משנה אחת למשנה אחרת, לפעמים במסכת עצמה ולפעמים מחוצה לה".

"היות שמפרש פלוני בנה את פירושו על פי דרכו במשנה

הערות עיוניות על מה שהעלה תוך כדי מלאכתו...

ניתן לציין מסכתות שהיו קשות במיוחד?

"באופן כללי היכולת לרדת לסוף הבנת המשניות תלויה בידיעת הגמרא על בוריה, ולכן כל עורך בכל סדר, נבחר בהתאם לרמת ידיעתו בגמרא של סדר משניות זה."

"היו משניות מאד מורכבות כמו בדמאי בכלאים שצריך היה לעמול קשה כדי שיהיו הדברים בהירים וברורים להגיש אותם ללומד. ואפילו מסכת 'מידות' שיש מחלוקת גדולה בצורת תבנית ההיכל, זה דרש עמל רב להגיע לעמק השווה כיצד להעמיד זאת לפני הלומד בתכלית הקלות והבהירות. אני מקווה שהלומדים ישמחו בכך."

במסכתות אלו יש גם ציורים...
"הנושא עלה על ידי המערכת של 'עוז והדר', אני אמרתי לראש המערכת, שאפשר לעשות ציורים, אבל המטרה שלנו שהלומד גם הוא אדם ללא רקע של ידיעות מוקדמות יבין גם ללא ציור... ונדמה שהצלחנו בכך..."

איך בדקתם שהביאור אכן קל ומובן?

"כמו שהגמרא אומרת 'מראה לקטן מן השוק'... הראנו לכאלו שלא היה להם כל ידע בסיסי במשנה ובתלמוד והם הגיבו שהדברים קלים ונוחים להבנה..."

"אני יכול לספר לסיום, שיש ילד בגיל בר מצווה שאמר לי שהוא ניסה כמה פעמים ללמוד לבדו ש"ס משניות הוא ניסה בהרבה ביאורים ולא עלתה בידו, ועתה הוא חש ממש סיפוק עצום שבביאור הנוכחי הוא ממש לומד את הדברים כמין חומר, זה בהחלט מהווה הנאה עצומה שהביאור השיג את תכליתו, וירבו המעיינים ותרבה הדעה."

לסיום אומר לנו הרה"ג יוסף מקלב שליט"א במליצה: "חז"ל אומרים 'הוי רץ למשנה' כמדומה שבביאור החדש ניתן ללומד לקיים בעצמו 'הוי רץ במשנה'... שהמשניות במיוחד במתכונת של ה'דף היומי' במשניות יהיו מצויות אצל כל אחד ואחד ולא ימצא מי שאינו בקי במשניות מדן ועד באר שבע..."

יש סדרי משניות שאין עליהן גמרות, כיצד ה'ברטנורא' ביסס את הביאור שלו?

"ה'ברטנורא' מבסס את ביאורו על דברי הגמרא, אבל הוא נשען רבות על מפרשי הראשונים, כמו הרמב"ם, הר"ש, ואפילו פירוש רש"י שיש על משניות התלמוד בבלי. במקומות שאין גמרות, היה לו את המרחב למצוא סוגיות מפוזרות בכל הש"ס שחז"ל ביארו את המשנה. ואם גם זה לא היה הוא נשען על דברי הראשונים."

"הזכרנו מקודם את הביאורים שחברו לאחרונה שבחרו לעצמם את הפירוש הקל שמצאו על סדר המשנה."

צריך לזכור שזה בעצם מה שעשה ה'ברטנורא' כבר בעצמו, הוא ליקט ובחר את פירושי הראשונים, ומה שבחר התקבל על ידי כלל ישראל כביאור המשנה. לכן זה מחזק את הסיבה שאנו נצמדנו דווקא לפירוש ה'ברטנורא' ולא נטינו מדבריו כמעט כלל וכלל..."

"אולי היה ראוי לחבר חיבור מיוחד להראות מהיכן מצא ה'ברטנורא' את מקורו בביאור ועוד חזון למועד."

ובכל זאת ישנם מקומות שבהם הפירוש ה'ברטנורא' לא ביאר אותם או שלא מובן?

"אכן כן, זה היה עיקר העמל של חיבור הביאור, השלב שקדם להפשטת הדברים והגשתם לצבור בבהירות וקלות הלשון, היה הצורך להבין לאשורם את דברי ה'ברטנורא', והיו מקומות רבים שזה דרש עמל רב."

"אמנם כיום יש אפשרות קלה להגיע לספרי האחרונים שעסקו בדברי ה'ברטנורא' וזה הקל על המלאכה ואפשר להגיע לשלמות הפירוש בלא לנטות מדברי ה'ברטנורא'..."

"במקומות בהם ה'ברטנורא' לא פירש, הלכנו בעקבות הרועים, פירושי האחרונים שהיו הקרובים מאד לדרך של ה'ברטנורא' כמו ובמיוחד פירוש בעל ה'תוספות' יום טוב' שהוא בגדר משלים את פירוש ה'ברטנורא'..."

נניח ואחד לומד את הביאור והוא מרגיש לא בטוח שזה כוונת המשנה איך הוא יכול לברר את הדברים?

"אנו צרפנו בסוף המשניות את ביאור ה'ברטנורא' המקורי, כדי שניתן יהיה להשוות למקור, ואם אחד רואה שנעשה שינוי, הוא יכול לברר זאת על ידי הכתובת של 'מערכת עוז והדר', בכל אופן כל דבר וכל מה שנראה כשינוי הוא על פי דברי רבותינו שביארו את דברי ה'ברטנורא' וניתן כאמור לברר זאת."

הבאתם ציוני המקורות האלו לצד הביאור?

"לא רצינו להעמיד את המקורות בתוך הרצף של הביאור כי זה היה מפריע לשטף הלימוד של הלומד. בעזרת ד' בקרוב יצאו לאור משניות 'עוז והדר' מהדורת 'מתיבתא' ושם יובאו כל המקורות לביאור."

היו לנו כמה תלמידי חכמים שיכולנו להעביר להם מקומות שניתנו לשיקול הדעת, במיוחד תלמיד חכם שליט"א גדול מאד בקי גדול ובעל ידע ובעל כשרון רב הוא פתר לנו מקומות שהיו נבוכים בהבנת הדברים."

כמה עסקו במלאכה?

"צוות שלם שהעמידה מערכת 'עוז והדר', תחילה עורך בסיסי להעמדת הביאור, אחר כך ליטוש ועריכה אחר עריכה. אני יכול לומר שלא רק העורכים הינם תלמידי חכמים גדולים ועמלו על הבנת הדברים, אלא אפילו המנקד של המילים, עשה זאת תוך כדי למוד המשנה, ואף רשם

'כן ירבו'
הם אומרים 'כן ירבו'
ואנחנו נכריז 'כן ירבו'
מרבית בלימוד התורה

'הכול צריכים לבצע לי משנה'

ו הייתה אווירה השמורה למעמדים מיוחדים בעלי משקל היסטורי רב, כאלו שעוסקים בתקנות ופעולות ברות השלכה על כל כלל ישראל.

בזה אחר זה נכנסו גאוני וצדיקי דורנו למעונו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א מקברניטי הדור והדרו ראש הישיבה דרשב"י מעל יובל שנים וחתנא דבי נשיאה מרן רבנו הגדול הגרא"מ שך צוק"ל.

מרנן ורבנן גדולי ישראל הגאון הגדול רבי מסעוד בן שמעון שליט"א אב"ד בני ברק. הגאון הגדול רבי יהודה אריה הלוי דינר שליט"א רב בית המדרש 'דברי שיר' ורבה של מרכז ב"ב. הגאון הגדול רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א. הפוסק הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א. וכ"ק מרנן האדמו"רים מסאדיגורא ומזוטשקא שליט"א.

החשמל באוויר היה מורגש. הוד פניו של מרן ראש הישיבה שליט"א קרנו בשמחת התורה, ניכר היה שליבו החם להרבות תורה בישראל יוצא אל המפעל 'הדף היומי במשניות'

מעמד מרומם ומשולב של גדולי וצדיקי הדור שליט"א לרגל סיום 'ה'דף היומי במשניות' תשפ"ה ותחילת מחזור לימוד החדש יחד עם היוזמה המשותפת לממלכת 'עוז והדר' בהוצאה המיוחדת כל כרך המשניות המבוארות על פי סדר לימוד הדף היומי במשניות שהתקיים במעון קדשו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א

✦ רשמי הוד מרגע היסטורי ✦
הרב גרשון טברסקי
צילום: שוקי לרר

גדולי התורה הגר"מ מ'פן שמעון בגר"ש קניבסקי והגר"ע פריד שליט"א מעיינים במשניות המבוארות החדשות

המסודר בסדר למוד הדף היומי. בדבריו פתח בזכות הגאון החסיד רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א את הזכות שאנו זוכים להתכנסות גדולי וצדיקי הדור בראשותו של מרן ראש הישיבה שליט"א.

בהמשך דבריו הביא את דברי רב יוחנן על המשנה באבות 'הווי רץ למשנה' - 'בימי רבי נשנית משנה זו' באותו זמן ראו שכולם עסקו בהוויות דאביי ורבא ופלפולא דאורייתא, חזרו לחזק את למוד המשנה. על כך הביא את העובדה שהייתה עם בעל ה'מאור ושמש' זיע"א שפעם הגיעה עליו נשמה לתיקון, אמר לה שהוא נותן עבורה את הזכות של למוד המשניות שלו באותו היום. כאשר שב בעל ה'מאור ושמש' אל בני החבורה גדולי תלמידי בעל ה'נועם אלימלך' אמר להם: הנה אמרו במשנה שהרץ בבין השמשות של ערב שבת פטור על מה שהזיק, מי ש'רץ למשנה' בדור של 'ערב שבת בין השמשות', יש בכוח המשנה שלומד לפטור ולתקן את הנשמה מהנזקים.

גם אנו, סיים הגר"מ פומרנץ שליט"א: על אף שקודשא בריך הוא חדי בפלפולא וחדוותא דאורייתא, אבל 'בימי רבי נשנית משנה זו' דווקא בדורנו שברוך השם התרבו הספסלים בבית המדרש יש מקום ותועלת עצומה במפעל הזה של למוד סדר הדף היומי במשניות' לחזק את למוד המשנה בקרב כל קהל ישראל...

לאחר סיום דברי הפתיחה, הגיע רגע השיא של הכינוס, עת החל מרן ראש הישיבה שליט"א לשאת את המשא המרכזי. בקול משתנק פתח מרן ראש הישיבה שליט"א את דבריו, כשהתרגשות עוברת כחוט השני בדבריו בכל מילה ומילה.

"ברוכים הבאים בשם ד' אני לא צריך להכביר בחשיבות הגדולה של למוד המשניות, אבל אני רק רוצה לצטט את מה שהשל"ה כותב בתחילת מסכת שבועות, הוא מאריך מה צריך ללמוד ואיך צריך ללמוד ולגבי למוד המשניות הוא כותב וזה לשונו:

"רוב העסק יהא במשניות ללמוד ולחזור אותם בלי הרף ובלי הפסק... והוא מסיים, אשרי הזוכה למשנה שיהיו ששה סדרי משנה שגורים בפיו בעל פה, ואז עושה סולם לנשמה שתעלה למדרגה קמא וסימנך משנה אותיות נשמ"ה..."

"דברי השל"ה הקדושים במעלת למוד המשנה מדברים בעד עצמם ולא צריך להוסיף ולהאריך בזה כלל".

כאן פנה מרן ראש הישיבה שליט"א בדברים היוצאים מן הלב: "אבל, אני רוצה רק להוסיף עוד נקודה. אנו עומדים לפני ראש השנה לפני יום הדין הגדול והנורא, מקובלנו שבן אדם צריך לקבל על עצמו משהו שיחול בו שינוי מסוים שיעלה להתקדם לכל הפחות במשהו ברוחניות וגם אולי להגיע ליום הדין".

"אני חושב שהנקודה הזו להתחזק בלימוד המשניות הוא דבר קטן שכל יכול להחזיק בזה אבל זה דבר גדול מאד. לכל אחד יש זמנים שהולכים לבטלה מחכים לאוטובוס או לדבר אחר, הלימוד של המשניות יכול מאד לעזור לזמנים כאלו לנצל אותם כמו שצריך".

"אם אדם ילמד את המשניות בעל פה או שייקח אתו את הספר המשניות הקטן יכול לנצל את הזמן הזה לדבר הגדול הזה".

מרן ראש הישיבה שליט"א סיים בברכה מעומק לבו: "הקדוש ברוך הוא יעזור שכל העושים והמעשים לדבר הגדול הזה יזכו לכל הברכות האמורות בתורה לכתובה וחתומה טובה לשנת גאולה

להגדיל תורה ולהאדירה.

כבר בפתח הכינוס העלה המנחה הרה"ג משה מרדכי אנגלרד שליט"א משגיח ישיבת 'תורת חיים' את התחושה המרוממת באירוע זה כשהוא מציין את ההקשר המתחייב לתקנת הדף היומי של מהר"מ שפירא זיע"א שעתה נראה שהוא בא לידי השלמה על ידי מפעל הדף היומי במשניות, אשר כבר היום זכה להתקבל על ידי רבבות לומדים ובהם גדולי גאוני וצדיקי דורנו שליט"א שמצאו כלי מחזיק ברכה בסדר הלימוד הזה ולא אחת ניתן להבחין בהם מחזיקים את ה'משניות' של המפעל בשבתם בביתם ובלכתם בדרך.

אך עתה, המשיך המנחה שליט"א, הנו נמצאים ברגעי קודש מיוחדים, כאשר אנו נמצאים במעונו של מרן ראש הישיבה שליט"א שאברתו פרושה על כלל ישראל ועתה נשאה כנשר יעיר קינו על המפעל הגדול הזה של לימוד סדר המשנה היומית.

המנחה שליט"א העלה בהקשר זה את התחושה המתבקשת בשבתנו בצילו של מרן ראש הישיבה שליט"א אשר מעביר בעצם דמותו את זיכרון אהבת הקדומים של חותנו רבנו מרן הגאון הקדוש בעל ה'אבי עזרי' זיע"א שעל אף ריבוי תורתו כל ימיו ללא הפסק כלל, ידועה הפיסקה בצוואתו בה כתב שיכיר טובה עבור מי שילמד אפילו 'משנה אחת' לעילוי נשמתו.

כמו כן הזכיר עובדה שכאשר הסתלק לבית עולמו הרב הצדיק רבי ישראל חפץ זצ"ל מתל אביב, השתתתה הקבורה בשל עיכוב שנוצר אצל העוסקים בעבודת הקודש, רבנו מרן הגר"מ שך זצוק"ל שהכיר את הנפטר מקרוב, התבטא לבניו בעת ההמתנה, "אביכם ר' ישראל, היה יהודי של למוד משניות, אין לכם, איפה, מה לדאוג מההמתנה של הקבורה, שכן בכוח המשניות שלמד לחופף ולהגן עליו מפני חיבוט הקבר..."

דברים אלו מחזירים אותנו, המשיך המנחה שליט"א, לרגעים אלו ממש בהם הננו זוכים לחוט המקשר בו חתנא דבי נשיאה - מרן ראש הישיבה שליט"א ייחד מזמנו עבור המפעל הגדול 'דף היומי משניות' בשל היחס החם והקרוב שהוא מבטא עבור חשיבות הדבר לכלל ישראל כולו.

כן העלה את תחושת השמחה המיוחדת המשולבת כאשר מצינים את הפעם הן את סיום מחזור לימוד המשניות בשנת תשפ"ה במסגרת המפעל 'דף היומי' - משניות' על ידי רבבות לומדים בארץ ובתפוצות, ויחד עם זאת חונכים את היוזמה החדשה והמשותפת למכון 'עוז והדר' בהוצאה לאור של כרך 'משניות המבוארות' מהודר ביותר המסודר על פי ימות השנה כדי להקל על הלומד לקיים את סדרי לימודו דבר יום ביומו, לצד חיבור מיוחד המבאר את דברי המשנה בשפה שווה לכל נפש על פי פירושו של רבינו עובדיה מברטנורא שהתקבל בישראל.

החיבור המפואר של כרך המשניות המבוארות המסודרות על פי ימות השנה - נערך בעמל ודקדוק רב על ידי חבר תלמידי חכמים גדולים בראשות ריש מתיבתא 'עוז והדר' הגאון החסיד רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א, מתוך עמידה על קוצו של פירוש שיהא מכוון הדק היטב לדברי רבינו עובדיה מברטנורא זיע"א

כל זאת בהשתדלותו של הרה"ח הרב שמואל הלפרין שליט"א הממשיך דרך אבותיו בעשייה למען הכלל והרבות תורה בישראל.

בדברי פתיחה התכבד הגאון החסיד רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א ריש מתיבתא 'עוז והדר' לרגל ההוצאה לאור של כרך המשניות המיוחד

הגאון רבי יהודה איהר' שליט"א נושא דברים

וישועה ולהרמת קרן התורה"...

לאור דברי מרן ראש הישיבה שליט"א הביע המנחה שליט"א את הקריאה לכלל ולפרט להצטרף בשנה החדשה ללמוד הדף היומי במשניות כקבלה לקראת יום הדין ובמי הרחמים בכלל ועל ידי זה להתעלות בדבר גדול ומתוך כך יזכו בדין לשנה טובה ומתוקה.

לאח"מ כיבד את המעמד בדברים הגאון הגדול רבי מסעוד בן שמעון שליט"א רב העיר בני ברק השמיע את ברכתו בלשון חכמים קצרה ומועט המחזיק את המרובה:

"עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון" - בזכות זה ש'עוז והדר' הצטרפו לדבר המבורך של למוד הדף היומי - משניות, נזכה וודאי לסיום הפסוק 'ותשחק ליום אחרון' גם במשמעות של היום האחרון של השנה בו נזכה בקבלה של הצטרפות ללמוד המשניות על סדר היום 'ותשחק' שתהא שנה של שמחה. אך גם במשמעות של 'יום אחרון' כפשוטו כפי שהוזכר מהשל"ה הקדוש שלמוד המשנה מחייה ומאירה את הנשמה ביום אחרון"...

בשלב זה התכבד בדברים הגאון הגדול רבי יהודה אריה דינר שליט"א רב ביהכ"נ 'דברי שיר' בבני ברק.

דבריו אמר:

"אין לי מה להוסיף על דברי מרן ראש הישיבה שליט"א, עצה טובה מי שמחפש דבר קטן לקראת השנה החדשה להתעלות ולהעלות את עצמו, 'פרוטה לפרוטה עושה חשבון' מי שלומד כל יום כמה משניות על הסדר היומי בסוף השנה הוא מגיע ל'ששה סדרי משנה'..."

"היום זה סיום הדף האחרון של למוד מסכת הוריות מסדר ה'דף היומי' (ב'תלמוד בבלי') הגמרא בדף האחרון של המסכת דנה מה עדיף 'סיני' או 'עוקר הרים' מסקנת הגמרא 'סיני עדיף'. מדוע? 'כי הכול צריכים למרי חטיא'... ולשון הגמרא שכולם צריכים את 'בעלי המשנה', הרי לנו שדווקא כדי להבין את הגמרא כיאות צריכים לדעת טוב את המשנה"...

בסוף דבריו צירף עצמו לברכת השנה של מרן ראש הישיבה שליט"א: "בזכות למוד המשנה נזכה לשנת גאולה, שנת תשפ"ו, תהא שנת 'פלאות וישועות' אמן ואמן"...

דברי נעילה התכבד להשמיע כ"ק האדמו"ר מזוטשקא שליט"א.

האדמו"ר שליט"א השמיע דברים חמים מנימה אישית רווית ענוות חן:

"הנני חייב הכרת הטוב אישית להרב הלפרין שליט"א, שזיכה אותנו זה השנה השלישית ללמוד את המשניות על פי סדר הלימוד היומי... ועכשיו בזכות החיבור החדש נוכל יותר לעיין תוך כדי הלימוד בדברים שצריך להעמיק יותר. אנו מקווים שנגיע לראש השנה עם הלימוד המתחיל במסכת 'ברכות'..."

"נברך את הרב הלפרין שליט"א שזכות אבותיו מסייעתו להמשיך בכל פעליו במלאכת הקודש הזו, ויזכה ונזכה יחד עם כלל ישראל לגאולה השלמה בקרוב"...

הגאון רבי מסעוד בן שמעון שליט"א נושא דברים

כ"ק גדולי החסידות שליט"א במעמד

ריש מתיבתא 'עוז והדר' הגרמ"מ כומרניץ שליט"א נושא דברים

מרן ראש הישיבה שליט"א במשא המרפז

מהר"א ראש ישיבה שליט"א מקבל בקורת רוח אתימגין משנתנו 1 ש"ל בתחילת המחזור אשתקד

כ"ק האדמו"ר מזוטשקא שליט"א נושא דברים

**הכינוס המרום הסתיים,
גדולי וצדיקי הדור נטלו ויצאו
בברכת השנה זה מזה ובראשם
ממרן ראש הישיבה שליט"א,
התחושה היא שעוד שלב במסירת התורה
ירד לעולם, עם כימונו בשנה השלישית
הקובעת חזקה לעצמה - של המפעל
ה'דף היומי' משניות שכאמור קיבל
משנה חיזוק - תרתי משמע -
בהוצאה המהודרת של ממלכת התורה
'עוז והדר' כרך המשניות המבוארות.**

שנה למעמד אלפי ישראל להצטרפות ללימוד 'דף היומי במשניות':

הערב שהגדיר מחדש את מהפכת המשניות

המעמד ההיסטורי שנערך בבניי האומה בירושלים עם תחילת מחזור הלימוד החדש אשתקד אלפים הצטרפו ללימוד המשניות בעידודם של גדולי ומאורי הדור שליט"א שטרחו להשתתף בכ" נוס להגדיל תורה | היום - בחלוף שנה, רואים במלאו הדרם את פירותיו המפוארים של המעמד הכביר - כאשר בימים אלו נערכים מאות סיומי ש"ס משניות ע"י אותם המוני בני עליה שהחלו בלימוד מאותו הערב | ישראל בינדר

צילומים: שוקי לרר, יעקב נחומי

מדברי ראש הישיבה
מנחם הגאון רבי אברהם סאלים שליט"א:

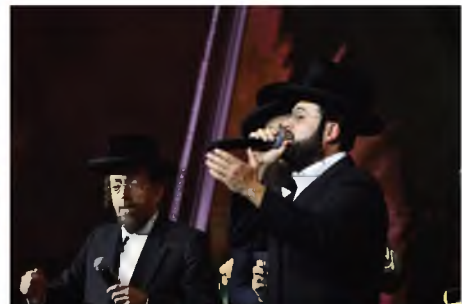
"בזכות המשניות שלומדים ומסיימים בכל שנה מחדש ה' ישמור אותנו מכל צרה"

"ברשות מרנן ורבנן גדולי ישראל אדמו"ר'ם ורבנים, בחורים יקרים אברכים יקרים, המשנה אומרת על שלושה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים אלו עמודי העולם מבחינה רוחנית, לא רק גמילות חסדים במושגים שרגילים בהם, אלא מתוך תורה ועבודת ה'. ברוך ה' היוזמה הגדולה שלקח על עצמו הרב שמואל הלפרין שליט"א בנו של הרב ר' רפאל הלפרין זצ"ל בנם של גדולים, שהפיקו תורה בישראל, גם תורה וגם עבודה וגם גמילות חסדים, ובמפעל החשוב הזה ממשיכים הלאה לזכות את ישראל, וזה הצוואה של יהושע ב"נ: "לא ימוש ספר התורה הזה מפיק, והגית בו יומם ולילה למען לשמור לעשות כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל", זאת ההצלחה של כל אלה שלומדים תורה, זאת הצלחה של כל אלה שלוקחים ללמוד את המשניות ומעודדים את כולם לשבת וללמוד, ומה לנו גדול בדור שאנחנו נמצאים בסכנה גדולה וצריכים הרבה רחמי שמים, יותר מזכיות כאלה, בעז"ה בזכות לימוד התורה, בזכות המשניות שלומדים, שמסיימים ומתחילים בכל שנה מחדש, בעז"ה שה' ישמור אותנו מכל צרה וצוקה, ונזכה בקרוב לעבור את חבלי משיח ולראות את הגאולה השלימה, אמן.

בנייני האומה בירושלים לבשו חג כאשר אלפי עמלי תורה מכל רחבי הארץ התכנסו למעמד האדיר וההיסטורי של חיזוק לימוד 'דף היומי במשניות' עם ציון סיום והתחלת הש"ס משניות. אירוע זה, סימן ציון דרך מרכזית למהפכת לימוד המשניות בקביעות ע"י רבבות בכל היכלי התורה והישיבות בכל העדות והחוגים, במסגרת לימוד 'דף היומי במשניות' - הפרויקט הייחודי שהוקם לפני כשש שנים בעידודם הנמרץ של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור זצוק"ל ושיבדלח"ט, במטרה לאפשר לרכוש קניינים וידעיות בכל התורה כולה הכלולה בששה סדרי משנה.

באותו ערב היסטורי נפתחו שערי האולם המרכזי בבנייני האומה, ואלפי משתתפים מכל גווי הקשת היהודית נכנסו פנימה בהתרגשות רבה. כשהמעמד כולו מלווה ברוממות רוח ובתחושת אחדות של תורה, כאשר בשיאו של המעמד בנוכחות גדולי הדור נערך סיום ששה סדרי משנה ע"י כ"ק האדמו"ר מלעלוב שליט"א, את הקדיש דרבנן אמר ראש המפעל הרה"ח ר' שמואל הלפרין שליט"א כשזעקת 'אמן יהא שמיה רבה' מנסרת את החלל מפייהם של בני התורה. כשבסיום פצחו ריקודי שמחה לכבודה של תורה "ששו ושמחו בשמחת התורה כי היא לנו עוז ואורה".

במעמד השתתפו גדולי ישראל מכל החוגים והעדות, אדמו"רים ראשי ישיבות שעדים למהפכה המבורכת שרעיון זה חולל בקרב יושבי בתי המדרשות המשתתפים בלימוד זה. בין היתר פארו את המעמד בהשתתפות מרנן ורבנן; מנחם הגאון רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א, מנחם הגאון רבי יצחק אזרחי שליט"א, מנחם הגאון רבי אברהם סאלים שליט"א, כ"ק מנחם האדמו"ר מלעלוב שליט"א, מנחם הגאון רבי חיים פינשטיין שליט"א, הגאון הגדול רבי שלמה ידידיה זעפרני שליט"א, הגאון הצדיק חכם נסים בן שמעון שליט"א, הגאון הגדול רבי סיני הלברשטאם שליט"א, הגאון הגדול רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א, הגאון הגדול רבי בנימין דוד אלישיב שליט"א, המשגיח הגאון הצדיק רבי משה דוד ליפקוביץ שליט"א, הגדול הגדול רבי צבי קושלבסקי שליט"א, הגאון הגדול רבי יצחק כהן שליט"א, הגאון הגדול רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, כ"ק האדמו"ר מזוועהיל שליט"א, הגאון הגדול רבי אליעזר דוד אפשטיין שליט"א, הגאון הגדול רבי יואל מקלב שליט"א, המקובל הגאון רבי נחום כהן שליט"א, הגאון רבי דוד לאו שליט"א, הגאון רבי בן ציון אזרחי שליט"א ועוד עשרות רבנים מרבצי תורה ואנשי ציבור. את המעמד הנעימו מיטב אמני הרגש כאשר כל צליל מעלה את התחושות הרוחניות לגבהים חדשים. מקהלה מרהיבה

הצטרפה לשירה, ותזמורת המורחבת בשילוב של כלים מגוונים ליוו את הערב לכבוד של תורה ולומדיה.

הקריאה "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים", שהדהדה מפי המנחה הגרמ"מ אנגלרד שליט"א משגיח ישיבת 'תורת חיים' לא היתה באולם בלבד, אלא נחקקה בלבבות כלל המשתתפים שהתרגשו לשמוע את משאותיהם של גדולי ישראל שליט"א וברכותיהם הנלהבות לכל המצטרפים ללימוד לצד אלו שכבר זכו לסיים את המשניות ועושים זאת פעמים נוספות לזכות בכך לידיעת התורה וליניצול זמנם.

כך, בלב עיר הקודש, נחתם לו מעמד חיזוק לימוד המשניות, אך הלבבות כולם כבר מביטים קדימה, לעבר מחזורי הלימוד החדשים - לעוד ועוד דפים ופרקים במסע המופלא של לימוד המשניות של כל שדרות הציבור והגילאים השונים.

על פי גורמים הבקאים במעמדים היסטוריים, לא זכור בתולדות בניני האומה מעמד עם מספר כה רב של משתתפים. בהפקת האירוע מבקשים להתנצל שבשל העומס הרב נבצר מבני תורה רבים להיכנס לתוך האולם ולהשתתף במעמד הגדול. להלן כמה ממשאותיהם של גדו"י שליט"א במעמד.

מדברי ראש הישיבה הגאון הגדול
רבי ישראל בונים שרייבר שליט"א (לרפוא"ש):

"מי שלמד את המשניות וסיים זו סגולה גדולה לס"ד בכל הענינים"

"נמצאים פה בסיום של ש"ס משניות שמעבר למעלה שיש לכל סיום גילי, יש פה בנוסף מעלה גדולה מאד, כתוב בפסוק "כי מוצאי מצא חיים", אומרים חז"ל, כל מי שמצוי בדברי תורה אף הקב"ה נמצא איתו בכל מקום, 'נמצא בדברי תורה' פרושו כל אחד איפה שהוא לומד שמה הוא נמצא, אם אחד לומד מסכת מסוימת הוא נמצא במסכת הזאת, אם לומד שתי מסכתות הוא נמצא במסכתות האלו, אבל שאחד לומד את כל הש"ס משניות, אז הוא נמצא בכל מקום. לא שהוא יודע את הכל בע"פ, אבל הוא נמצא בכל מקום, הוא מכיר בכל מקום, והוא יודע בכל מקום, ואז הקב"ה נמצא איתו בכל מקום, כיוון שאיסתכל באורייתא וברא עלמא - שהעולם בנוי על התורה, שאחד נמצא בכל חלקי התורה, אז הקב"ה נמצא איתו בכל מקום, שהקב"ה נמצא איתו בכל מקום פרושו סיעתא דשמיא בלי גבול.

אנו נמצאים בתחילת זמן חורף, זה זמן שכל מי שבאמת למד את המשניות וסיים - זה סגולה גדולה לסיעתא דשמיא גדולה, סיעתא דשמיא בכל הענינים ובכל מקום.

ועוד מעלה יש בלימוד הזה, שאפשר לשנן בעל פה - משניות זה דבר שקל לשנן בעל פה, ואפשר להרוויח הרבה מאד זמנים מבזבזים של לימוד, שהולכים מפה לשם ומשם לפה, ובזמנים אלה אפשר להספיק לחזור בעל פה על הרבה משניות שלמדו, והדבר הזה גורם שבאמת יכולים להיות שקועים בתורה כסדר בלי מאמץ מיוחד, הקב"ה יעזור לכל המסיימים שיזכו ללמוד עוד ועוד, ועוד פעם ועוד פעם, ויזכו לדעת את כל התורה.

מדברי ראש הישיבה מרן הגאון
רבי יהושע אייכנשטיין שליט"א:

"ידיעת התורה זה לימוד המשניות"

"ברשות מרנן ורבנן גדולי התורה וגדולי החסידות, רציתי להסביר קצת מהו הדבר הגדול בסיום המשניות, הגמרא (בסוף פרק אלו מציאות) מסבירה שיש מושג לימוד משניות ויש לימוד גמרא, זה שתי חלקים של תורה, לימוד המשניות הוא ידיעת התורה - לדעת את הלכות התורה, ולימוד הגמרא פרושו לדעת דבר מתוך דבר להגיע בסוף להוראה "אלף נכנסים לתלמוד ואחד יוצא להוראה", הגמרא אומרת שחייבים את ששתי החלקים בתורה, חייבים את הידיעת התורה וחייבים לדעת 'עיון התורה', הרעיון שבחורים ילמדו ויסיימו ש"ס משניות עוזר לאין ערך לידיעת התורה, התורה זה כולה חד הוא כל מה שלומדים אפילו בעיון חייבים את ידיעת התורה, וזה דבר עצום.

מרן ה'חפץ חיים' ז"ע אמר שהוא מקנא בזכויות של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל שחשב על רעיון דף היומי, הוא קינא בזכות הגדולה הזאת שעשה שיהודים לומדים ש"ס, וכשיהודי נפגש עם חברו יש לו מה לדבר, זה עשה מהפכה בכל לימוד התורה, היום אנחנו צריכים לקנא בזכות הגדולה של הרב הפרפרן שזיכה את הציבור ברעיון של ה'דף היומי במשניות' שמאחד כל כך הרבה בחורים לדעת את התורה, זה זכות עצומה, צריך לברך אותו ואת משפחתו שיזכו להמשיך להגדיל תורה ולהאדירה, כשם עכשיו סיימו כך שימשיך ויתחילו מהתחלת המשניות עוד פעם לדעת את התורה, בחורים צריכים לדעת את הערך הגדול הזה של ידיעת התורה שזה לימוד המשניות, הקב"ה יעזור שיזכו לצאת מתוככם ת"ח גדולים - וזה הרבה מאד בסיוע של הידיעת התורה של לימוד המשניות ולחזור על זה, וכך לדעת את התורה ולגדול בתורה וביראה.

מדברי ראש הישיבה הגאון הגדול
רבי חיים פיינשטיין שליט"א:

"הנשמה של כל כלל ישראל קשורה במשניות"

"כבוד הגאונים שליט"א, כבוד הקהל הקדוש עמלי התורה אשר לפנינו ה' עליכם תחיו וכן תרבו, אנחנו כאן באסיפת קודש ללימוד הדף היומי של המשניות, שתיתי להרב הלפרין שעושה ופועל להרבות לימוד המשניות. רבינו הקדוש כלל את כל התורה כולה בששה סדרי משנה, הגמרא זה פירוש על המשניות הראשונים והאחרונים זה פירוש על הגמרא והמשניות, והמשניות כוללים את כל התורה כולה - הכל נכלל, לפני רבינו הקדוש היה שש מאות סדרי משנה, ורבינו הקדוש כלל את כל שש מאות סדרי משנה - בששה סדרי משנה.

כלל ישראל המציאות שלהם זה תורה, כמש"כ ברש"י בפרשת בראשית, בשביל מה הקב"ה ברא את העולם, שאין המקרא הזה אומר אלא דרשני - בשביל שהתורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, הקב"ה ברא את כלל ישראל ואת כל העולמות ואת כל מה שיש, הכל בשביל ישראל שיעסקו בתורה, ובכל משך ימות העולם כל פעולה שנעשית בכל קצווי ארץ זה הכל בשביל ישראל שיעסקו בתורה, התורה זה הנשמה של כלל ישראל, זה עצם החיות של כלל ישראל 'קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד', 'ומשנה' זה אותיות 'נשמה' - הנשמה של כלל ישראל קשורה במשניות שזה קשור בכל התורה כולה ובתורה שבע"פ.

יהי רצון שיצא חיזוק מאסיפה זו ללימוד המשניות - ללימוד כל התורה כולה, שיהיה זמן מבורך להבין ולהשכיל לפלפל ולחדש חידושי אמת, שנהיה כולנו קשורים לתורת חיים ובזה נזכה לשנת חיים שנה טובה ומבורכת בכל מיני ברכות.

הגר"א סאלים במשא ובמעמד, נראה המשגיח הגרמ"ד ליפקוביץ והגר"צ אזהרי

הגר"ח פיינשטיין במשא ובמעמד

הגר"ש קניבסקי שליט"א בפתח לית לימוד הש"ס

הפנ"ש של ישיבת מרן הגר"ד לנדא שליט"א

ברכת זקני ומאורי הדור שליט"א למעמד:

קודם המעמד ההיסטורי שנערך בראשות גדולי התורה החסידות שליט"א עלו משלחת מראשי מפעל 'דף היומי' משניות' למעונם של מרן זקני הדור עיני העדה שליט"א לקבל את ברכותיהם לכינוס המרום גדולי ישראל שליט"א ברכו את כלל הלומדים והמצטרפים ללימוד 'דף היומי' משניות' ושבו את היוזמה בחום.

מרן ראש הישיבה הגר"ד פוברסקי שליט"א

הפנימ הפדול מרן הגרמ"צ פרגמן שליט"א

קברניט עולם התורה מרן הגרמ"ה הירש שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מצאנז שליט"א

מרן הגר"ד פהן שליט"א

מרן הגר"ש מחפוד שליט"א

מרן הגר"ש שטיינמן שליט"א